

FEDERAL ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.-FF
BELÇİKA: 50.-BF
HOLLANDA: 3.-G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.-KRN
İSVEÇ: 8.-KRN
AVUSTURYA: 10 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

26 Ağustos 1983
SAYI: 12
15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Donau Str.1
1000 Berlin 44
Tel.: 030/624 60 92

Avrupa Konseyi AP ve CHP'lilerin mektubunu inceliyor

- Gazetemize bir açıklama yapan Avrupa Konseyi Türkiye Komitesi Başkanı Bjorn Elmgvist, mektubun doğruluğunu kendi özel kanallarıyla araştıracaklarını söyledi.
- The Times' Gazetesi 9 Ağustos günü verdiği haberin doğruluğunda ısrar ederek, mektubun gözetimindeki 16 AP ve CHP'li liderin görüşlerini yansıttığından "kuşku duyulmayacağı" yazdı.

Dünya Kamuoyunda geniş yankılar uyandıran "Mektup"tan geniş bir özeti gelecek sayımızda yayınlıyacağız.

■ Yazısı 3. ve 4. Sayfalarda

SODEP ve DYP seçim dışı bıraktıldı

Cunta diktatörlüğünü sürdüreceğini ilan etti

- SODEP eski Genel Başkanı Erdal İnönü: "Anlaşıyor ki, sağlıklı bir demokrasiye geçiş ilan edilen tarihte gerçekleşmeyecek... Demokrasiyi benimsemiş olan milletimize, bu gecikmenin nedenlerini anlatmak zor olacaktır" derken, DYP Genel Başkanı Yıldırım Avcı, "cuntayı Anayasa'yı çiğnemekle" suçladı.

19 Ağustos tarihinde, cuntanın SODEP ve DYP'nin kurucu üyelerini dördüncü defa veto ederek, üç partinin dışında hiç bir partiyi seçime katmama kararı, yeni bir durum ortaya çıkmasına neden oldu. Böylece, cunta en az beş yıl daha diktatörlüğünü sürdüreceğini kendi ağız-

dan ilan etti.

Cuntanın kendi ağızından diktatörlüğünü en az beş yıl daha sürdüreceğini ilan etmesi belli kesimler için sözkonusu olan kuşkanları dağıttı ve şimdi, cuntanın düşünce ve dış destekçileri bile karşı çıkmaya,

"cunta diktatörlüğünü meşrulaştırmaya çalışıyor" demeye başladılar.

Üç partinin dışındaki partilerin seçim dışı bırakılması, özellikle SODEP ve DYP yetkililerinin sert tepki göstermesine neden oldu. Parti liderlerinin cuntaya karşı yönelttiği tepki ve demecilere sansür kondu.

■ Yazısı 3. Sayfada

Avrupa'nın dört büyük gazetesi cuntayı sert bir dille suçladı

- New Statesmen: "Kasım'da generaller, sözcümleri seçimleri uygulamayı ve böylece devlet faşizmini yayınlıyacağını planlıyorlar"

İktidarda kalmak istediğine" dikkati çektiler. Vetolar sonucunda "icazetli" üç siyasi partiden başkasına seçimlere katılma olanağı tanınmaması, cuntanın Avrupa kamuoyundan, liberal çevrelerin yanı sıra muhafazakar çevrelerden de yalıtılma sürecini hızlandırdı.

■ Yazısı 4. Sayfada

Yurtdışındaki açlık grevleri hedefine ulaştı

10 Kadar Avrupa
ülkesinde
yürütülen
dayanışma

İstanbul'a hiç bomba
düşmese

Federal Almanya'da
ASKERİ
FAŞİST CUNTAYI
PROTESTO
YAPILDI

Foto: Türkiye Postası, Özel

7 Temmuz günü Türkiye'deki hapisanelerde 2500 politik tutuklunun başlatıldığı açlık grevleri ile dayanışma ve Türkiye'deki kim gelişmeleri Avrupa kamuoyuna

duyurmak amacıyla Ağustos ayı başında Batı Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde başlatılan açlık grevleri başlarıyla sonuçlandı. Yapıldıkları ülkelerin televizyon, radyo ve

basınına geniş biçimde yansayan grevler, siyasi partiler, yığın örgütleri, sendikalar ve kiliselerden üyesi destek sağladı.

■ Yazısı 16. Sayfada

Kuzu postu

Ahmet KARDAM

parlamento dışında geleneksel burjuva partilerinin oluşturdukları gücü bir muhalefeti karşısında bulacaktır.

Şimdi Türkiye'de, geride bıraktığımız üç yıldan değişik yeni bir politik durum ortaya çıkmıştır. Artık cunta dünya kavrasına çok daha yalın, çok daha güçsüz, düz. Bu yalınlık, bu güçsüzlük büyüyecektir.

Arta ortaya çıkan bu yeni durum, aynı zamanda "boş umut tohumları" için çok bereketli bir topraktır da.

Kimin cuntanın yanına, kimin karşına geçtiği elbette çok önemli. Ama önemli olan başka şeyler de var. Örneğin şimdi cuntanın karşısına geçenler süngü zoruyla onaylatılmış mı Anayasa konusunda ne diyorlar? Anayasa'daki-lerden daha da ağır maddeler taşıyan sendika, basın, toplantı ve gösteri yasaları, dernekler yasası gibi yasalar konusunda ne diyorlar? Rüyalarında "Kerkük petrolünü" ni mi görüyorlar? Türkiye'de yerleştirilmesi söz konusu

olan Amerikan atom roketleri karşısındaki tavırları nedir?

Evet, cunta yalnızlaştıkça zayıflıyor, onu devirmek kolaylaşıyor. Ama bu doğruyu söylemek bir şeydir. 12 Eylül'den bu yana demokrasinin ayaklar altına alınmasına destek vermiş, alkış tutmuş olanlara "bel bağlamak" ise başka bir şey...

Türkiye'deki 2500 politik tutuklunun cuntanın suratında patlayan açlık grevleri, üç yıldır süren bir yalınlığı da tuzla buz etti. Türkiye demokrasi güçlerinin ölümü bile göze alarak direnen kararlılığı göstereceğinden kşku duymanın, "Türkiye'de daha uzun yıllar bir şey olmaz" biçimindeki düşüncelerin ne kadar yanlış, ne kadar temelsiz olduğu çok açık görüldü.

Türkiye'de barış, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin temel dayanağı, ta bastan beri cuntanın karşısına dikilmiş olan Türk-Kürt sok güçleridir. Önemli olan, bu sok güçlerin güvenirliği bir alternatif yaratılabileceğidir.

Hem bu faşist diktatörlüğün geri gelmemek üzere yıkılabilmek, hem de kuzu postuna burunmuş kurtların, Türkiye halkının sırtından generallerle pazarlığa oturmasını önleyebilmek buna bağlıdır.

düşmesi
Cüneyt Başbuğ
15. Sayfada

ABD NATO'ya yeni bir plan önerdi
3. Sayfada

Sikilyönetim tarafından görevinden alınan bir öğretim üyesi YÖK'ü anlatıyor
4. Sayfada

Kırk kişinin Türkiye'ye iadesi geniş tepkilerle yol açtı
7. Sayfada

YURUYUŞU

Tarih: 10 Eylül Cumartesi
Kent: Köln
Toplanma yeri: Ebertplatz
(Theodor-Heuss-Ring)
Saat: 10.30
Miting yeri: Neumarkt
Katılan Örgütler

Avrupa Dev-Genç, ATIF, BIR-KOM (Devrimci İşçi, Senkwebun, İşçinin Sesi, Kuvkuv, Emekçi, Birlik-Yolu, Cephe, Devrimci Savaş), DİB-FAK, FİDEF, İşçi Gerçeği, Kawa, KKDK -Federasyon-, KOC-KAK, KOMKAR, Partizan, Proleter Dayanışma, Tekosin Partizanları, (Ruhum dş yünüyle katılanlar) DİDF, Denge KOMAL, Gerçek, KKDK, KHE, Kurtuluş, Devrimci Kurtuluş.

Federal Almanya'da sendikalar hareketinin yeni hedefi: 35 saatlik çalışma haftası

Federal Almanya'da artmaya devam eden ve önlenemeyen işsizlik konusunda, sendikalar hareketi ile tekeliler arasındaki tartışma sertleşerek sürüyor. Tekeller işsizliğe çare olarak ücretlerin bir süre dondurulmasını, bazı sektörlerde kısa çalışmaya gidilmesini, sendikaların grev fonlarında biriken paralarını yeni yatırımların finansmanı için kullanılmalarını istiyorlar. Alman Sendikalar Birliği (DGB) ve bağlı sendikalar ise buna "35 saatlik iş haftası" istemiyle yanıt verdiler.

DGB'nin yayın organı "Der Gewerkschafter" 35 saatlik çalışma haftası konusunda Federal Alman tekelilerinin öne sürdüğü iddiaları "karşı görüşlerle" çürütmek amacıyla "Pro und Contra" başlıklı ilginç bir yazı yayınladı.

■ Yazısı 6. Sayfada

ONBEŞ GÜNDE TÜRKİYE

8 Ağustos

- MGK, Refah Partisi'nin Genel Başkanı dahil 29 kurucu üyesini veto etti. Böylece, değişik partilere ait veto edilen kurucu üyelerin sayısı 348'e yükseldi.
- Yeni gerici Demokler Yasası'nın tümü Danışma Meclisi'nde kabul edildi. Yasaya göre, öğrencilerin derneğe üye olabilmeleri için rektörlerden izin gerekiyor, bir partiden ihraç edilen kişi hiç bir derneğe üye olamaz, demokler köy ve kasabalarda yube açamazlar. Yasa, Danışma Meclisi'nde "sert" tartışmalara neden olduğu halde, oylamada bir tek red oyu çıkmadı.

9 Ağustos

- Muhafazakar Parti'den 1 ve Huzur Partisi'nden 27 üye veto gelmesiyle, toplam veto edilen kurucu üyelerin sayısı 366'ya yükseldi.
- 147 üyeli Danışma Meclisi'nin 86 üyesi, siyasi partilere girmiş bulunuyor. Siyasi partilere üye olan 86 Danışma Meclisi üyesinin 63'ü MDP'ye girdi.

10 Ağustos

- Yüksek Askeri Şura tarafından generaller yeni görevlere terfi ettirildiler. 1. Ordu Komutanı Haydar Salık Kara Kuvvetleri Komutanı Yardımcılığı'na, Genel Kurmay İkinci Başkanı Orgeneral Necdet Öztörün da 1. Ordu Komutanlığı'na atıldılar.
- DISK'e bağlı Tümkar-İş ve Limter-İş sendikalarının 59 yöneticisi hakkında "mevcut iktisadi ve sosyal nizamları değişikliği için faaliyet gösterdikleri" gerekçeyle açılan davada, 6 yıl ile 20 yıl hapis cezası isteniyor.

11 Ağustos

- Yeni Doğu Partisi'nin 15 kurucu üyesi daha veto edildi. Böylece, veto edilen kurucu üyelerin sayısı 381'e yükselmış oldu.
- Üniversitelerle ilişkisi kesilip Milli Eğitim Bakanlığı'na iade edilen öğretmen

görevlilerinin sayısı 617'yi buldu. Hepsi kendi istekleri dışında görevden alınan üniversite öğretim görevlilerinin büyük bir bölümü liselere öğretmen olarak atandı.

12 Ağustos

- Sosyal Sigortalar Kurumu ve Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan rapora göre, son dört yılda ücretler fiyat artışlarının yüzde 30, maaşlar yüzde 60 gerisinde kaldı. Tez Büro-İş Sendikası Genel Başkanı Sarıpolat da, işçi ücretlerinin son beş yıl içinde yüzde 50 gerilediğini söyledi.
- Hak ve özgürlükleri tamamen ortadan kaldıracak olan "Seferberlik ve Savaş Halli" yasa tasarısı, Danışma Meclisi'nde kabul edildi.

13 Ağustos

- Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki 12 bin kişilik boş kadro için 160 bin kişi başvuru yaptı.
- ABD'deki Türkiye Büyükelçisi Elekdağ, Güneydoğu sınıri ve Ortadoğu'daki son gelişmeler üzerine Reagan'ın tutum ve yaklaşımlarını Evren'e anlatmak için aniden Türkiye'ye geldi.
- ABD Deniz Kuvvetleri Bakanı Lehman MGK üyesi Nejat Tümer ve Başbakan Uluşa ile "Akdeniz'deki deniz güçleri dengesinin durumu ve NATO güney kanadının caydırıcılık gücünü geliştirme" konuları üzerinde görüşmeler yaptı.
- ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Bush, Türkiye'nin NATO ittifakı içinde vazgeçilmez ülke olduğunu ve sürekli desteklenmesi gerektiğini söyledi.

14 Ağustos

- 62 üye ile en çok veto gören parti Yüce Görev Partisi ve en az veto yiyen parti de 4 üye ile MDP oldu.
- Asgari ücretin 10 bin 600 liralı olduğu Türkiye'de, 4 kişilik bir ailenin bir mev-

sim için asgari giyim masrafının 53 bin lira olduğu hesaplandı.

15 Ağustos

- Başbakan Uluşa, seçimlere bağımsız aday olarak MDP'den katılacağını açıkladı. Başbakan'ın yaptığı açıklamaya göre, 5-6 bakanın daha MDP'ye girmesi bekleniyor.
- Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın açtığı 77 sanıklı Dev-Yol davasında 41 kişinin idamı isteniyor.
- Toprak Reformu yasa tasarısı 14 ay sonra yeniden gündeme gelecek Danışma Meclisi'nde sert tartışmalara neden oldu. Tasarı görüşülürken üyelerden Gürbüz, "toprak reformu komünizmi getirir" dedi.
- ABD hükümetinin savunma konularındaki akıl hocalarından, Carter'in eski güvenlik danışmanı Henze Türkiye'ye geldi. Güney sınırına giden Henze, "Türkiye Ortadoğu'nun güvenli üssü ve istikrar noktasıdır" dedi.

16 Ağustos

- 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'na aykırı hareket etmekten, İstanbul Birinci Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı Milli-yet Gazetesi'ni süresiz olarak kapattı.
- MGK, Fazilet Partisi'nden 14, Bayrak Partisi'nden 24 ve Muhafazakar Parti'den 19 kurucu veto etti. Böylece, değişik siyasi partilerden vetoya uğrayan kurucu üyelerin sayısı 438'e yükseldi.
- Başbakan Uluşa'da sonra, dört bakan daha MDP'den bağımsız aday olarak seçimlere katılacaklarını açıkladılar. Bunlar Devlet Bakanı İhan Özkar, Savunma Bakanı Haluk Bayülken, Turizm Bakanı Gökhan Evliyaoğlu ve Tarım Bakanı Sabahattin Özbek'tir.

17 Ağustos

- Anayasa Mahkemesi Başkanı Ahmet Boyacıoğlu bir açıklama yaparak, Anayasa Mahkemesi Üyelerinin izinlerini kaldırıldığını ve izinde olan üyelerin de geri çağırıldığını belirtti. Boyacıoğlu'nun açıklamasında, Yüce Görev Partisi, Muhafazakar Parti, Bizim Parti ve Huzur Partisi hakkında açılan kapatma da-

vatlarına 25 Ağustos tarihinde başlanabilmesi için bu kararın alındığı belirtilmiştir. ● Mısır, kendi hava kuvvetlerinde kullanılmakta olduğu 35 adet F-4 tipi Fantom savaş uçağını Türkiye'ye satmaktan vazgeçti. Mısır Savunma Bakanı Ebu Guala yaptığı açıklamada, "Suudi Arabistan'ın uçaklar için Türkiye'ye vermesi verdiği krediyi vermekten vazgeçmesi ve

Libya'nın tehdidi nedeniyle" ilgili uçakları Türkiye'ye satmaktan caydıklarını söyledi.

18 Ağustos

- Pasaport Yasası'nın bazı maddelerini değiştiren ve yeni maddeler ekleyen tasarı çalışmaları İçişleri Bakanlığı tarafından sürdürülüyor. Tasarın kesilen maddelerine göre, pasaport polisine geniş yetkiler veriliyor. İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, pasaport polisi gerekli görülen hallerde,

Yalan Haber Yarışması

Hürriyet Gazetesi Afgan karşı-devrimci çetelerinin eline kendi stüdyosunda, fotoğraf hilesiyle Türk bayrağı tutuşturup onlara "Türk devleti" kurdurtur da, *Tercüman* ondan geri kalır mı? O da 15 Ağustos tarihli sayısında bir dergiden kestiği iki Rus çocuğunun fotoğrafını basıp bunları "beşinleri yıkanmak üzere kaçıran müslüman Afgan çocukları" yaptı.

Boyaltı basının bu "iki güllü" arasında "Yalan Haber Yarışması'nı sizce hangisi kazanır? Biz oyumuzu fotoğraf üzerinde ayrıca oynamayarak içiçlikten ve malmemeden tasarruf sağlayın *Tercüman'a* verdik.

Korkulacak bir durum yokmuş

19 Ağustos tarihli *Tercüman* Gazetesi'nde bir haber çıktı: Samsun'a bağlı Havza ilçesinin Eymil köyünde halkın yarıya yakın kısmının hasta olduğu bildirilmiş, ilçeden bir sağlık ekibi götülmüş. Haberin gerisini *Tercüman* Gazetesi'nden okuyalım:

"Sözkonusu hastahabların beslenme noksanlığına bağlı olduğu belirlenmiştir. İlçeler, köyde gerekli tedbirlerin alındığı ve korkulacak bir durum olmadığı, ancak yetersiz beslenmenin önlenmesi için acılabileceğini söylediler".

İşsizlik böyle önlenir

Yankı Dergisi'nin yaptığı bir araştırmaya göre, son yıllarda Türkiye'de hızla yayılmaya başlayan köpek besleme merakı, "yan sanayii"ni de birlikte getiriyor. Örneğin "köpek kuaforluğu" böyle bir yan sanayii" imiş. Bir köpeğin traş, manikür, pedikür ve banyodan oluşan bakımı yaklaşık 1500 lira. Bunun için gerekli malmemze yurt dışından getiriliyor. Bir makine 60 bin, bir traş bıçağı ise 7 bin lira dolayında.

İşte Türkiye'de böyle yeni yeni sanayi dalları kuruldukları insanın, yeni parti başkanlarının "işsizliği önleyecek" sözlerine baygı inanışı geliyor.

Nuh Kuşçulu pahalılığın çaresini buldu

Türk Sanayici ve İşadamları Derneği Başkanı Ali Koçman, uğraşp didinip polisiye romanlık yöntemlerle ülkede "pahalılık" olduğunu- nihayet- bulmuş. Koçman, işyerilerindeki kısım şeflerine bulavurda bulunanların avans taleplerinden hayat pahalılığı olduğunu ortaya çıkarmış. Artık kimse pahalılığı inkar edemez. Bu kanıtın yola çıkan İstanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Nuh Kuşçulu da "vatandaş gereksiz tüketimi kısmalı, tasarruf yapmaya çalışarak tasarruflarını gelir elde edebileceği sağlam alanlara yatırm mümkün olursa ek gelir sağlayabileceği ikinci bir iş edinmelidir" diyerek Koçman'ın keşfettiği pahalılığın çaresini bulmuş.

Hiç kuşkusu olmasın

Komünizme karşı duyduğu düşmanlığı her fırsatta demelerinde eksen Sınalp, adamların il başkanlarını da "sağlam" partilerinden seçti. Bunlardan birisi Aydın İl Başkanı Halil Dalcın. Bu zat, 15 yıl Komünizme Mücadele Derneği'nin Ege temsilciliğini yapmış. "Ben komünizm tehlikesini çok önceden sezmiş bir kişiyim" şeklinde övünen Dalcın, "insanın vatandaşın tasvif görmesi, destek görmesi müstesna bir zevk" diyor. Dalcın, vatandaşın bu "vatanperver" görevi dolayısıyla nasıl bir destek görmüş bilemiyoruz ama, pašalının onun hayatı boyunca "bu müstesna zevki"ni tatmin edeceğinden hiç kuşkusu olmasın.

Rüşvet nasıl önlenir?

Çalıştığı SSK hastanesinde rüşvet karşılığı istirahat raporu veren bir doktor, polis tarafından suçüstü yakalanıp 2 yıl 9 ay hapis cezasına çarptırıldı. Ama sonra Yargıtay'ın kararıyla serbest bırakıldı. Yargıtay, kararında rüşveti, "memurun rüşvet veren ile aralarında serbest iradelemlerinin ürünü ve rızaya dayanan bir sözleşme" olarak tarif etti ve doktorun "1000 lirayı vermezsen istirahat raporu vermem" yolundaki sözlerini rüşvettiki "manevi baskı"yı oluşturmadığına karar verdi. Yargıtay'ın bu kararıyla bundan böyle hiç bir rüşvet olayı hukukun "rüşvet" sayılmayacağından, Türkiye'de rüşvet de böylece önlenmiş olacak.

HEVESLENME PAŞA, 10 YIL KALAMAZSIN !

nış yetkililer yerli yerli. İşçilerin Bakanağı tarafından verilen raporlara göre, pasaport polisi gerekli görülen hallerde, şahısların pasaportlarını süresiz olarak iletmeyle alabileceği.

● MGK, YÖK Yasası'nda yeni bir değişiklik daha yaparak, üniversitelere rektör atama yetkisini Cumhurbaşkanı'na verdi. Yapılan yeni değişikliğine göre, YÖK'ün önderliği dört aday arasında Cumhurbaşkanı birisini seçerek üniversite rektör olarak atayacak.

20 Ağustos

● MGK, SODEP'in 8 ve Doğru Yol Partisi'nin 9 üyesini yeniden veto ederek, bu partilerin seçime girmesini engelledi. Böylece, MGK tarafından veto edilen kurucu üyelerin sayısı 455'e yükselmiş oldu.

● Türk Lirası'nın Dolar karşısında değeri kaybı, yitilmesini bu yana yüzde 26'ya yükseldi. Merkez Bankası'nın yaptığı açıklamaya göre, yitilmesini 184 lira 90 kuruş olan bir ABD doları, Ağustos ortalarında 240 liraya ulaştı.

21 Ağustos

● Milli Güvenlik Konseyi (MGK) son olarak Bizim Parti'nin (BT) 21 üyesini daha veto ederek, bu partinin de seçime katılmasına izin vermedi. Yeni veto tor üzerine bir açıklama yapan parti Genel Başkanı Mithat Çeylan partiden istifa edeceğini açıklarken, "devam etmenin bir fayda sağlayacağını anlamadım" dedi.

Türkiye Postası

Türkiye Postası 15 günde bir Cuma günleri çıkar. Herausgeber: Vereinigung für Völker Verständigung und Solidarität, 1000 Berlin 44, Donaustr. 1. Verantwortlicher Redakteur: Mehmet Aksoy Zentralredaktion und Anschritt aller Verantwortlichen: 1000 Berlin 44, Donaustr. 1. Tel: 624 60 92. Herstellung: Eigenvertrieb Druck: Henke Rollenoffset, 1 Berlin 48, Sänststr. 49. Banka Hesabı: Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Post-scheckkonto 461432-100, BLZ 100 100 10 Post-scheckkonto Berlin-West Abome Kopplath: F. Al-manya ve BatBerlin 96 6 aylık (12 sayı) 30,- DM, 1 yıllık (24 sayı) 60,- DM. Telesatistikler: Fransa: Paris, Tel: 01-258 26 90, F. Almanya: Frankfurt, Tel: 0611-68 41 98, Belçika: Brüksel: B.P.83 Hollanda: Amsterdam, Tel: 020-942323 İngiltere: Londra, Tel: 01-801 7046, Danimarka: Kopenhagen, Tel: 01-707 506 İsveç: Stockholm, Tel: 08-367 576

SODEP ve DYP seçim dışı bırakıldı

Cunta diktatörlüğünü sürdüreceğini kendi ağzından ilan etti

Avrupa Konseyi çevreleri AP ve CHP'li liderlere ait olduğu söylenen mektubu inceliyor

Mektubun tam metni önümüzdeki günlerde Konsey üyelerine dağıtılacak.

ZÜLAL KILIÇ

Avrupa Konseyi Türkiye Komitesi Başkanı Björn Elmqvist geçmişimiz Pazartesi gününü gazetemin Danimarka temsilcisine bir açıklama yaparak, Avrupa Konseyi çevrelerinin Çankale'de tutuklu olan Demirel'in ve öteki 15 AP ve CHP'li politikacının yurt dışına gizlice çıkarıldıkları söylenen mektubu incelemekle olduğunu söyledi.

Söz konusu mektubun tam metninin önümüzdeki günlerde Konsey üyelerine dağıtılacağını söyleyen Elmqvist, mektubun edindikleri ilk izlenimin, AP ve CHP çevrelerinin Türkiye'nin Avrupa Komitesi'nden ve NATO'dan çıkartılmasını istedikleri biçiminde olduğunu belirtti. Ama bundan tam emin olmadıklarını da sözlerine ekleyen Türkiye Komitesi başkanı, kendi özel kanallarıyla mektubun doğruluğunu da araştıracaklarını da sözlerine ekledi.

Konsey'in 5 Eylül'de İsveç'te toplanacak olan Türkiye ile ilgili hazırlık komitesi, Eylül ayı sonunda toplanarak Türkiye sorununu da görüşecek olan Avrupa Konseyi toplantısı için görüş oluşturma.

Björn Elmqvist, Avrupa Konseyi'nin 1982 Ocak ayında Türkiye'ye gönderdiği delegasyon arasında da yer alması, Demirel'e, Ecevit'e ve öteki parti liderleriyle görüşmeler

• Erdal İnönü, "sağlıklı bir demokrasiye geçiş ilan edilen tarihte gerçekleşmeyecek... Milletimiz, bu gecikmenin nedenlerini anlatmak zor olacaktır" derken, DYP Başkanı Yıldırım Avcı, "Cuntayı Anayasa'yı çiğnemek"le suçladı.

19 Ağustos tarihinde, cuntanın SODEP ve Doğru Yol Partisi'nin kurucu üyelerini dördüncü defa veto ederek, üç partinin dışında hiç bir partiyi seçimlere katmama kararı, yeni bir durumun ortaya çıkmasına neden oldu. Böylece cunta en az beş yıl daha diktatörlüğünü sürdüreceğini kendi ağzından ilan etti.

Cuntanın niyetinin gitmek olmadığı, diktatörlüğü parlamenta bir kılıf ve kendi kurduğunu MDP'yi hükumete getirecek sürdüreceğine ilişkin ortada pek çok veri vardı. Evren, 14 Ağustos tarihinde Çorum'da yaptığı konuşmada "Bü veya üç partile kurulun baş medreslere bakınız, o gibi emeltilerden çıkan hükümetler daha uzun olmak ve dolayısıyla o ülkelerde istikrar olmaktadır" demekle, kendi kontrollerinde olan üç partiden başkasını seçimlere sokmama kararında olduklarını söylemişti.

Ayrıca cuntanın gerek vetolar konusunda tavrı ve gerekse bir tarı taban desteğine sahip olmayan DYP'ye destek bulmak için her yolu denemesi, Başbakan Ulusu ile dört bakanı MDP'den bağımsız aday göstermesi ve Turgut Özal'ın ANAP'ını MDP'ye katma girişimleri, cun-

tanın diktatörlüğü sürdüreceğinin açık işaretleriydi.

Ancak bu gelişmelere rağmen, üç partinin dışındaki partileri seçimlere sokmama ve özellikle de SODEP ve Doğru Yol Partisi'nin seçim dışı bırakıldığı 19 Ağustos tarihine kadar, Türkiye ve dünya kamuoyu içinde "demokrasi"ye geçiş süreciyle ilgili konusundaki kuşku bekleyişlerin yanında, demokrasiye geçileceğine inanılanların sayısı da az değildi.

Ne yeni durum, yani cuntanın kendi ağzından diktatörlüğünü en az daha beş yıl sürdüreceğini ilan etmesi kuşkuyla dağitti ve bugün, cuntanın dükkân iç ve dış destekçileri bile karşı çıkıyor, "cunta diktatörlüğünü sürdürmüyor" diyorlar başlıyor.

SODEP'in karşı çıkışı

SODEP'in seçim dışı bırakılması üzerine, bu partinin yetkili kişilerinden cunta'ya karşı tepkiler gelmeye başladı. SODEP Genel Başkanı Cezmi Karay, "Biz dikkatli ayakta, güre ve devam; partimiz seçim için kurulmamıştır" derken, partinin eski genel başkanı Erdal İnönü bu konuda şunları söyledi:

"Son vetolar partimizin seçimlere girmesine izin verilmeyeceğini gösteriyor. Bir vatanşay olarak, bu durumdan çok rahatsız olduğumu söylemek zorundayım. Seçimler de oyuna desteklemeyi düşündüğüm bir parti, yasalarca gerekli örgütlenmeyi tamamlamış olduğu halde, iki aydan fazla süredir 30 kurucu üyesi onaylatmadığı için seçim pusulasında yer almayacaktır. Sımdı ben ve benim gibi düşününler seçimde ne yapacağız? Anlaşıyor ki, sağlıklı bir demokrasiye geçiş ilan edilmiş tarihte gerçekleşmeyecek, bir geçişle meydana gelecektir. Demokrasiyi benimsenmiş olan milletimiz, bu gecikmenin nedenlerini anlatmak zor olacaktır."

Erdal İnönü, bu açıklamayı yaptıktan bir kaç saat sonra siyasetin savcılığına çağrılar ifadesi alındı.

DYP: "Anayasa'yı çiğnendi"

Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Yıldırım Avcı da, partisinin seçim dışı bırakılması kararından sonra bir demer vererek, görevi devam edeceklerini söyledi ve cun-

tayı Anayasa'yı çiğnemekle suçlayarak ay-nen söyle konuştı:

"Partilerle destek veren milyonlarca vatandaşın sandık başında kendi partisini bulamadığı bir seçimin getireceği sonuçlar beş yıl devam edemez. Bunun için diyorum ki, sandığı varmadan seçimiz kısılmamış... Bugüne kadar kanunların aradığı bütün şartları yerine getirdik, seçimlere katılabiliriz için bundan sonra ne yapmamız gerektiği açıkça söylenmelidir... 1982 Anayasası'nın başlangıç; bilmiminde, 'millet iradesinin mutlak bütünlüğü, epeceğin kayıtsız şartsız Türk milletine ait olduğu' ve bunu millet adına kullanmaya yetkili bulunan bir kişi ve kuruluşun bu Anayasa'da gösterilen hürriyetli demokrasi ve bunun icaplarında bütünlüğü hukuk düzeni dışına çıkarmaya açık ve net biçimde ifade edilmiştir. Yine Anayasa'nın onuncu maddesinde 'devlet organları ve idare makamı bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır' hükmü yer almaktadır. Ve bu hüküm, istisnasız bütün makam ve şahısları bağlar."

OYA BAYDAR Yorum

Yeni durumda...

BUGÜN Demirel'e kadar uzanan geniş bir siyasal güçler yelpazesi karşısına almış olan cunta, bu noktaya üç yıl boyunca çeşitli aşamalarda geçerek vardı. 1980'lerdeki dünya ve Türkiye ortamı; sınıfsal, siyasal dengeler; Evren cuntasının iktidarı alışı; kurulları; arındıkları güçler; cuntanın ve yine 1980'lerde Türk ordusunun özellikle komuta mevkilerinin sınıfsal-siyasal konum ve eğilimleri 12 Eylül rejiminin niteliğini belirlemiştir. Başka bir deyişle, bugün artık tartışılmaz biçimde en başını, en gerici, en güven, en saldırgan sermaye kesimlerinin açık zorba diktatörlüğü görünümünde olan cunta, baştaki kimi sallantılara rağmen, adım adım, bu noktaya varmak zorundaydı.

CUNTANIN (faşistleştirilmiş) açık faşist örgütlenim kazandırdı tesbiti. Türkiye

Türkiye'nin Körfez jandarmalığında bir adım daha atıldı

ABD NATO'ya yeni bir plan önerdi

- "Air-Land Battle 2000" başlığını taşıyan planda NATO operasyon alanının ittifak sınırları dışındaki bölgeleri de içine alması gerektiği savunuluyor

Geçtiğimiz günlerde, 1985-2015 yılları için NATO'ya yeni bir strateji öneren ABD kaynaklı bir plan, ABD'nin ülke dışındaki askeri birliklerine gönderildi. ABD ordusu genelkurmayı adına Edward v. Maeyer'in ve Federal Almanya Kara Kuvvetleri adına Mainhart Glanz'ın imzaladıkları plan "*Air-Land Battle 2000*" (Hava-Kara Savaşı 2000) başlığını taşıyor.

Yeni strateji planı ABD'nin NATO dışı alanlara müdahale konusunda kararlı olduğunu gösterirken, Türkiye'ye bu konuda ne gibi görevler düşebileceği, Türkiye'nin *"Çevik Güçler"* ne gibi alanlara sağlayacağı konusunu tekrar gündeme getiriyor. ABD'nin, 1980'den bu yana ısrarla sürdürdüğü NATO dışı alanlara müdahale planlarında, NATO'yu bir bütün olarak kullanamasa bile, *"durumu elverişli müttefiklerini"* bu stratejiye ortak edeceği yorumları da yapıyor.

Yeni strateji haberinin çıkışından henüz arındırılan Türkiye başında, "NATO strateji değişirse, Türkiye'nin ulusal çıkarlarına göre karar vereceği", "bu planı ıhtiyatla karşıladığı" yorumları yapıldı. Ancak, 1980'den bu yana gerek NATO toplantılarında alınan kararlar, gerekse cuntanın gizli anlaşmaları ABD'ye sağladığı işlenme ve benzeri kolaylıklar, Türkiye'nin yeni strateji çerçevesinde önemli görevler üstlenilebileceğini gösteriyor. Cuntanın ülke içinde ve dışında işye yalnızlaştığı koşullarda Türkiye'nin kendisini böyle bir stratejinin göbeğinde bulması daha da kolay olacaktır.

Öte yanda, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak'a saldırısından sonra Güneydoğu sınırında halen sürdüğü söylenen çatışmalar, İran-İrak savaşına Türkiye'nin müdahalesinin gündeme gelmesi, İran'da ve Suriye'de örgütlendikleri iddia edilen "Emniyet" terör örgütlerini kaynağında kuruttuktan" söz edilmesi, bu stratejide Türkiye'nin bir köprü başı olma olasılığını ayrıca artırıyor.

Yeni strateji neyi içeriyor

ABD'nin 1985-2015 yılları için NATO'ya önerdiği planda, NATO dışı alanlara müdahale etmenin NATO'nun güvenliği açısından gerekli olduğu savunuluyor ve NATO operasyon alanının ittifak sınırları dışındaki bölgeleri de içine alması öneriliyor.

"Kritik bölgeler" olarak özellikle Ortadoğu Körfez bölgesi ve Kuzey Afrika üzerinde durulan raporda, "Bu ülkelerin Sovyetler Birliği ya da Sovyet yanlısı rejimler tarafından baskı altına alınması halinde, NATO'nun mutlaka bir karar vermek durumunda kalacağı" söyleniyor.

Türkiye'de tepkiler

Yeni strateji önerisi konusunda hükümet yetkilileri henüz resmi bir açıklama yapmadılar. Ancak Türkiye başınında çıkan konuya ilişkin haberlerde, raporun Ankara siyasal ve diplomatik çevrelerinde ihtiyatla karşılandığı ve Türkiye'nin NATO dışı alanlara müdahale ve *Çevik Güçler*'e ilişkin tutumunda bir değişiklik olmadığı söylendi.

Buna göre Türkiye, NATO çıkarlarını doğrudan etkileyen ve tehlikeye düşüren gelişmeler olduğu takdirde, milli çıkarları açısından yapacağı değerlendirmelerden sonra ve ancak o zaman **Çevik Güçler**'in kullanılması üzerinde düşünecekti.

Bu tür yorumlar yeni değildi. Türkiye'de yetkililer ABD Çevik Güçleri'nin Türkiye'deki askersel olanaklarından yararlanmasını konusunda 1980'lerde Carter yönetimi tarafından ilk defa getirildiğinde de böyle demişlerdi. Ancak sonra NATO toplantılarında buna uygun davranmamışlar, daha sonra da ABD'ye ülkenin doğusunda işlenme ve Çevik Güçler'in kullanılabilecek havaalanlarını geliştirme, sınırda malzeme

Bilindiği gibi, 1982 Haziran'ında, Bonn'daki NATO doruğunda ABD, müttefiklerinden NATO dışı alanlara müdahale konusunda onay alırken, Türkiye de bu karara itiraz etmedi. Diğer müttefikler gibi, çokşullan ayrıca tartışılmak üzere ABD Çoşuk Güçleri'ne yardımcı olmayı kabul etti.

Daha sonra geçtiğimiz Haziran ayı başında Brüksel'de yapılan NATO Savunma Bakanları toplantısında da müteffikler Hollanda, Danimarka ve Norveç'in bazı hüksal endişelerine karşın, **ABD Çevik Güçleri**'ne gerekli kolaylıkları sağlama kararı aldılar. Hatta bir adım daha atarak, konuyu kış dönemi toplantılarında tekrar ele almayı ve o zamana dek ayrıntıları belirleyen raporların hazırlanmasını kabul ettiler. Türkiye o zaman bunların hiçbirisine itiraz etmemişti.

Bundan da öte, son toplantıda Türkiye'yi temsil eden Savunma Bakanı Haluk Bayülken bu sonuçtan özellikle memnundu, çünkü bu planların tüm mütefakkerce desteklenmesi NATO'nun güney kanadına, yani Türkiye'ye özel bir önem verilmesi ve dolayısıyla Türkiye'ye ABD askeri yardımlarının artması demekti. Cuntanın istediği buydu.

Şimdi diğeri strateji NATO'ya çevrelendirilerek tartışılacak kuskusuz Türkiye'nin öneminde ve ABD arastir uzmanlarının ifadesiyle "Türkiye'nin Ortadoğu'da günümüzdeki üssü olduğundan" tekrar söz edilecektir. Nitekim geçmişimiz günleri yabancı kanadında tekrar NATO'nun günleri kanadında daha tutarlı bir politika izlemesinin gerekliliği konusu ele alınmaya başlandı. Arestis ortaklarında "The Times" gazetesinde çıkan bir yazıda, "Akdeniz'de ciddi bir Doga-Batı çatışması halinde kritik bir durum ortaya çıkacağından" söz edilecek, bu arada Türkiye ordusunun "güçlü ve yetenekli donatıları" üzerinde duruldu.

Tüm bu gelişmeler göz önüne alındığında, yakın gelecekte Türkiye yeni strateji çerçevesinde önemli görevler üstlenecek. ABD jandarmalığında yeni adımlar atacaktır.

CUNTANIN faşistleştiği, açık faşist görünüm kazandığı tesbiti, Türkiye sol güçleri arasında üç yıldır bu yana süren "cuntanın niteliği" tartışmasını bir açıdan ortak bir noktada sona erdirmiş görünüyor. Ancak tam bu noktada değinilmesinde yarar olan bir kaç konu var.

BU konularda birincisi, çağımızda "orta dercede gelişmiş" denilen ülkelere tekelleşmenin belli aşamalarında ortaya çıkan Türkiye'ye dekinde benzer askerel diktatörlüklerin niteliği...Konu, uluslararası işçi sınıfı hareketinin, günümüzde teorik planda tartışıp geliştirmekle olduğu bir konudur. Yani, orta dercede gelişmiş ülkelere faşizm, askerel diktatörlük biçimleri, bunların nitelikleri konusunda, çağımızın en ileri ve en doğru bilimi olan işçi sınıfının bilimi Marksizm-Leninizm, teorik gelişimleri halen sürmektedir. İşçi sınıfının bilimini dommuş katliamış bir dogma, gelişmeye kapalı bir din saymayanlar, onu gerçekten kavrayıp sayı duyanlar için, bu yadrganacak bir durum değildir. Yine durumları, yeni gelişmeler, bilime yeni teorik boyutlar, yeni özümlemeler getirir. Ve kuşkusuz, işçi sınıfının bilimi sadece teori değildir; teoriyle yaşamını, teoriyle savasını gerçek birliği olduğu için de teorinin gelişmesi gerekir, savasına yansı.

ORTA dercede gelişmiş ülkeleri ilgili bilimsel teoriler geliştiren an enişis sol çevrelerde yeterince izlenmemiş, bilinip kavranamaması, son çuk yıldır, Türkiye sonunda yer yer "iyi mi, kötü mü" türünden moral ikilemleri indirgenen çok bir faşizm ve cuntaya tartışması yola açtı. Daha doğrusu, tartışma utularasız içi sinif hareketinin bu konuda verdiği sonuçların ve halen devam ettirmek olan teorik tartışmaların varmış olduğu düzeyin altında sürdü. Bu arada, önemli olanın cuntayla savaşmak olduğu, cuntayla savaş karantili ve güçlü olduğu zaman zaman unutulmuş, Ama aradan geçen çok yıl, en keskin "tahillerin", en ağır "faşist" nitelermelerinin, en keskin tutumların cuntayı geliştirmek tek başına yeterli olmadığını gösterdi.

BUGÜN önümüzde yeni bir durum var. İlk yünden yeni bir durum bu. Birincisi, giderek beklenmedik ölçüde geniş güçleri karşısına alan ve bu güçlerin açık tepki göstermeye başladıkları cunta, son günlerde, siyasal alanda son üç yıl en güçlü günlerini geçiriyor. Su düzenleri, arındırıcı güçlere rağmen eskisine göre daha zayıf ve darbelerle daha az dayanıklı olduğu açık. Simdi fazla cunta yeti yabakime için kitleleri seferber etmek gerek. Öte yandan faşizme karşı cepheyi genişleten en geniş cephe olduğu şu il kavamak, bu konuda, cepheyi daraltacak sol sektör yanılmalıdır: ama bir o kadar da, kendimizi burjuvazi veya küçük burjuvazi içinde eriterek çizgi dinda düşüreceak sağ sapmalardan kaçınmaya özel dikkat göstermek gerek.

İKİNCİSİ, Türkiye'de bugün cuntanın niteliği konusunda solda en geniş görüş birliği sağlanmış, temel bir tartışma ortadan kalkmıştır. Bugüne kadar, bu bahane ile cuntaya karşı her alanda ortak savatış kaçınmış olanları, bundan böyle de birer dereden su geçirerek güç birliğine yan çizmelerinin ne haklılığı ne de özürü kalmayacaktır. Bilinen bir gerçeği biktırana kadar tekrarlatacak olursak, fevziye savaş bir *ceph*e ve *kitle* savaşımıdır. Kitleleri savas sokmak ve cepheyi oluşturmaktan çok gülere düşer görev ve sorumluluk bugün cemcime bulmakla meşgul birer büyüttür.

Times: MEKTUP DEMİREL'İN VE ARKADAŞLARININ GÖRÜŞÜNÜ YANSITTIYOR

- The Times Gazetesi'nin 15 Ağustos tarihli başmakalesinde, "cuntayı sahtekarlıkla suçlayan" mektubun, şu an Çanakkale yakınlarında bir radar üssünde gözaltında tutulan ve aralarında Süleyman Demirel ve Deniz Baykal'ın da bulunduğu 16 AP ve CHP'linin görüşlerini yansıttığını kesin olduğunu belirtti ve haberin doğruluğunda ısrar etti.

İngiltere'de yayınlanan günlük The Times Gazetesi'nin 15 Ağustos tarihli başmakalesinde, "Cuntayı sahtekarlıkla suçlayan" muhtıranın, şu an Çanakkale yakınlarında bir radar üssünde gözaltında tutulan ve aralarında Süleyman Demirel ve Deniz Baykal'ın da bulunduğu 16 AP ve CHP'linin görüşlerini yansıttığını kesin olduğunu belirterek haberin doğruluğunda ısrar etti.

Bilindiği gibi, The Times 9 ağustos tarihli sayısında gözaltında tutulan AP ve CHP'li 16 politikacının gizlice yurtdışına çıkardıkları bir belge haberini vermiş ve gazetesinin bu yayını pekçok ülkenin basın ve yayın organları tarafından haber yapılmıştı. Cuntanın sahtekarlıkla suçlanması yanında, başta ABD olmak üzere cuntanın destekçi olan bazı Avrupa ülkelerindeki devlet ve hükümet yetkililerinden bu desteğin çekilmesini de istendiği ilgili muhtıranın yayınlanması üzerine, cunta ve yakın çevresi haberi yalanlamaya yeltenmiş ve The Times'in haberinin doğru olmadığını, böyle bir belgenin bulunmadığı propagandası yapılmıştı.

Haberin doğruluğunda ısrar eden The Times'in 15 Ağustos tarihli başmakalesinde Demirel'e ve 15 AP ve CHP'liye ait olduğu söylenen mektupta "Türkiye tek parti demokrasisi döndüğünde Batı'nın bir müttefiki olarak kalmayı sürdürebilir mi? Türkiye en kritik günlerinde 'Ervençilik' ile uzlaşan müttefiklerine inanabilir, bu ülkelere tekrar güvenebilir mi?" sorularının yer aldığı belirtildikten sonra aynen şöyle denildi:

SÜLEYMAN DEMİREL
Ne umdu, ne buldu...

"Bu sorular, geçen hafta The Times tarafından rapor edildiği gibi, Çanakkale yakınlarında kullanılmaz durumdaki Zincirbozan radar istasyonunda 2 Haziran'dan bu yana gözaltında tutulan sağdan ve soldan 16 Türk siyasi liderinin çıkardıkları bir belgede sunulmaktadır. Belgeyi kaleme alanların onun yayınlanmasına niyetlenmemiş, ya da en azından açıkça kendileriyle bağlanmasını istememiş olabilirler. Fakat kuşku yoktur ki, belge kesin olarak onların görüşlerini yansıtır ve onlar, bu görüşlerinin Avrupa ve ABD'de kamuoyu oluşturma ve karar alıcı çevreler tarafından bilinmesini istemişlerdir."

Muhafazakar ve Liberal çevreler Türkiye konusunda tavır değiştiriyor.

Avrupa'nın dört büyük gazetesi cuntayı sert bir dille suçladı

Avrupa'daki liberal ve muhafazakar çevrelerin, siyasi partilerin sözcülüğünü yapan büyük tirajlı gazete ve dergiler Türkiye'deki son gelişmeleri değerlendiren yorumlarında, "generallerin sürekli olarak iktidarda kalmak istediğine" dikkat çektiler. Vetolar sonucunda "icazetli" üç siyasal partiden başkasına seçimlere katılma olanağı tanınmaması, cuntanın Avrupa kamuoyundan, liberal çevrelerin yanı sıra muhafazakar çevrelerden de yalıtılma sürecini hızlandırdı.

Le Monde

Fransa'nın en yüksek tirajlı gazetesinden biri olan Le Monde'un 20 Temmuz tarihli sayısında Türkiye'deki son gelişmeleri yorumlayan yazıda, "Veto kararlarının söz verilen demokrasiye geçiş, yalnızca sözde bir demokrasiye geçiş olabileceği konusunda Türkiye'deki bazı çevrelerde ve müttefik ülkelerde duyulan kaygıların doğrulandığı" belirtildikten sonra, "askeri yönetimin bu tavırını Türkiye'yi çevresinden yalıtılabileceği, yalnız bırakılabileceği" değerlendirmesi yapıldı.

Le Monde'un yorumunda, "1982 Anayasa halk oylamasında soru işareti bırakan bazı noktalar bulunduğu" kaydedildi ve "Türkiye'de de generallerin iktidarı yoğunlaşmakta olduğu" belirtildi.

The Times

Öte yandan, İngiltere'de yayınlanan ve muhafazakar çevrelerin sözcülüğünü yapan The Times'in 15 Ağustos tarihli sayısında yer alan başmakalede, "Şimdi görüldüğü ki, demokrasinin gömük Türkiye'deki generallerin yapmaya istekli olmadıkları bir şeydir" yorumu yapıldı. Seçimlerin demokratik olmayacağı ve halkın

büyük bir bölümünü temsil eden partilerin seçimlere sokulmadığı kaydedildikten sonra, "Bu koşullar altında (eğer yapılırsa) seçimlerden doğacak olan hükümet, dünyanın, Türkiye halkının gerçek temsilcisi olarak kabul etmesi güç olacaktır" denildi.

İngiltere'deki muhafazakar çevrelerin

FINANCIAL TIMES

"Generaller kendi iktidارlarını sürdürmek istiyorlar"

New Statesman

"Generaller devlet faşizmini yasallaştırmayı planlıyorlar"

THE TURKISH QUESTION

"Seçimlerden sonra kurulacak olan hükümet, Türkiye halkının gerçek temsilcisi olmayacaktır"

Le Monde

"Askeri yönetimin tavrı Türkiye'yi yalnız bırakabilir"

yanı sıra Batı'nın bütün muhafazakar çevrelerinin de bir özeleştirisi sayılabilecek olan The Times'in yorumunda, şimdiye kadar cuntanın yaptıklarına göz yumulduğu ve destek verildiği belirtildikten sonra, cuntanın son aylarda başkaları içine attığı vergülden, Üniversite-lerdeki en ilimli liberalleri bile içeren temizlik hareketi, Demirel ve öteki siyasi-lerin gözaltına alınması ve son vetolar üzerinde duruldu.

Üniversitelerde olup bitenler tekeli sermayenin devleti yeniden düzenlemesinin bir parçasıdır'

Türkiye Postası sıkıyönetim tarafından görevlendirilen ve halen yurt dışında bulunan bir üniversite öğrencisi (YÖK) üniversitelerdeki durumu konuştuk. Bundan böyle akademik çalışmalarını yurt dışından sürdürerek ve kendi dâhilindeki bir bütçe kurulumunda çalışacak olan öğretmeni (YÖK) için kimlikli güvenlik nedeniyle açıklanmıyor.

Türkiye Postası: Cunta yönetiminin, Türkiye'de üniversiteler ve yüksek okullar düzeyinde yapmak istediği ve bugünkü karışmaya yüz açan düzenlemelerin amacı, hedefini açıklayabilir misiniz?

Yanıt: Yüksek Öğretim Kanunu (YÖK), ve buna dayanan uygulamaları sendikalar, siyasi partiler, dernekler gibi toplum yaşamının her alanında zorla dayatılan yeniden örgütlenme ve düzenleme yasalarının birisi olarak ele almak gerekir. 12 Eylül sonrası çıkarılan tüm yasaların özü, toplum yaşamının değişik alanlarındaki güce göre demokratik işleyişlerin parçalanması, demokratik kazanımların zorla geri alınmasıdır. Çıkarılan yasalarla, kişilerin ve asil emekçi sınıfların kendi çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirebilmeye yolunda düşünce ve davranışları ortaya koyabilecekleri tüm kanalları yok edilmisti. Türkiye'nin işine düşürüldüğü sorulusu, işsiz ve sosyal bunalmış bir toplumun olan Türkiye tekeli sermayesinin, dayattığı iktidarı politikalara uygulayabilmek, ancak böyle üstyapısal ve yasal düzenlemelerle mümkün. Tekeli sermayenin iktidarı politikalara ve bunların sonuçlarına karşı en küçük bir muhalefet bile engellenmelidir. İşçi YÖK bu bütünü bir parçası olarak gerekildi. Üniversite gençliğine, tekeli sermayenin dünya görüşü daha kesin olarak benimsenmelidir, başka alternatiflerin olmadığına inanmalıdır.

Türkiye Postası: Bulunamayacak, yani YÖK'ü uygulayabilmek için ne yapıldı?

Yanıt: YÖK ile getirilen örgütlenmede, üniversiteler (Yüksek Öğretim Kurulu aracılığıyla) siyasi iktidara atanan mutemet rektörleri mutemet, kişisel ve keyfi yönetimine sokuldu. Rektörler, uygulamaları yine kendi atadıkları dekanlar aracılığıyla yapmaktadırlar. Eskiden varolan tüm idari ve akademik kurullar, temsil olma niteliklerinden uzaklaştırıldı son derece daraltılarak, göstermek dâğımsı kurullarına dönüştürülmüştür. Tabii işin başında da bütün bu uygulamalar cuntanın üniversitedeki en mutemet adamının, örneğin Doğanmaz'ın tekeline verilmiştir.

Türkiye Postası: İsteyebildiğimiz kadarıyla işin bir başka yönü daha var. Bir çok üniversite ve bölüme ders yapılmıyor. Programlar belli değil. Dolayısıyla öğrenci mağdur durumda mıdır? Bu konuyu biraz açıklayabilir misiniz?

Yanıt: Eğitim programları değişikliklerinden En Bilimler, Mühendislik ve Tıp en az etkilenen. Buna karşı, Sosyal Bilimler en fazla etkilenen oldu. Buna doğal karışım gerek. Çünkü tekeli sermaye, kendi ideolojisi saldırsına karşı, sosyal bilimlerdeki hoca ve öğrencilerin arasında muhalif seslerin çıkabilceğini, alternatif politikalar geliştirilebileceğini düşünmektir. Aslında, tekeli sermayenin bu korkusu ileride dönük olup şimdiden, ilerideki mutemetler karşı koyamam engelleme amaçını gütmektedir.

Türkiye üniversitelerinde sosyal bilimler alanlarında, özellikle 1950'lerden beri büyük ölçüde Amerikan üniversitelerindeki ders programları uygulanmaktadır. Son 30 yıldır önemli istisnalarla; ileri, demokratik öğretimi üyesi ve akımları rağmen sosyal bilimler alanındaki öğrenci ve hocaların çoğunluğu kapitalist düzene ve emperyalizmle uyumla ve bunları bilecek bilemeyecek savunularda olmuştur. Bu açırlıklı eğitime rağmen sosyal bilimler bu kadar büyük bir darbe yemesinin tek bir açıklaması vardır: güç tekiye yalnızca, manevra alanı daralan

ve hırçınlaşan bir avuç parabaşısı, farklı görüş ve alternatiflerin üretilmesini imkânsızlaştırarak, tüm önlere şimdiden almak, "gatalık" ve "sızıntılar" yok etmek istemektedirler. Bir de kuşkusuz, azınlık kalsa da önemli büyük olan ve sosyal bilimlerde güce ağırlık bulan varolan filizlenmeyi ortadan kaldırmaktır amaç. İşte üniversite sisteminde karşı darbeyi, kendi hırsızlıklarla şablon ders programlarıyla gerçekleştirmek yolunu tutuyorlar. Bilmem kaçınıcını mutemet adamlarıyla hırsızlıklarla bu programlar, kısa ve orta vadede kolay kolay altından kalkamayacak bir öğrenim ve eğitim anarşisine yol açtı.

Bu keşmekeşi ve öğrenci mağduriyetini de üniversiteler karşı girişilen saldırının zorunlu ve doğal bir sonucu olarak görmek lazım. Emir-kumanda zinciri matnı ve bu çok sayıda mutemet adamın mutlak otoritesine yitiriltilen her "operasyonu" bekleyen kapınlarda sonuştır bu.

Türkiye Postası: Önemli bir soru var. Ortada her alanda olduğu gibi bu alanda da "cunta ve arındırık güçler istedikleri başarılabilir mi?"

Yanıt: Üniversite operasyonunun iki aşaması, tekeli sermayenin siyasi iktidarı, neri kendi koyduğu amaçlar bakımından, büyük ölçüde başlanmış olmuştur. Siyasi iktidara işbirliği yapmayan, namuslu, yurtsever, ilerici, demokrat bilim adamlarının bük bir bölümü, hayat boyu kamu hizmetlerinde de medeniler ve daha önemlisi yeni anayasadan, yani kendi yasalarından 120. maddesinde de açık olarak 1402 sayılı sıkıyönetim yasasıyla üniversitelerden alınmıştır. Genç öğretim üyelerinin kayıtlarında daha çok YÖK işlemlerini. Bir kısım öğretim üyesi de istifa etmek zorunda kalmıştır. Son 1 yılda, yaklaşık 100'ü 1402 yasasıyla olmak üzere 500 bilim adamı üniversitelerden çıkartılmış ya da çıkarmak zorunda bırakılmıştır. Bu Türkiye üniversite sisteminin için olanaklı büyük bir rakamdır.

Türkiye Postası: Peki bu kadar büyük

bir açığı nasıl dolduruyorlar, aksama olmuyor mu?

Yanıt: Siyasi iktidarı, anırların yerini doldurmak, eğitim keşmekeşini önlemek, öğrenci mağduriyetlerini gidermek gibi kaygılan olduğuna inanıyoruz. Ayrıca niye olsun? Türkiye kapındaki benzeri diğer uygulamalarda böyle kaygıları oldu mu ki üniversitelerdeki eğitim ve öğrenim düzeyi ve düzenliliği bakımından olsun.

Türkiye Postası: "Operasyon" hitit mi, daha sürece mi sizce?

Yanıt: Üniversite operasyonunun bu hızla en az bir yıl daha sürdüğünü düşünüyorum. Korkumun öcele faydası yok ama iktidardakiler yine de korkuyorlar. Korktukça da dur durak bilmeden, bu anti-demokratik saldırıların, üniversitelerin matmen dâğımsızlığı bu başbese döndüğüne inandıkları zamana kadar sürdürmek zorundalar.

Türkiye Postası: Son bir sorumuz var: Üniversitelerden bunca değerli bilim adamı çıkarsa, ülke gereklili dayanışma ve direnç sağlanabilir mi?

Yanıt: Gözden kaçınılması gereken birinci nokta, üniversitelerdeki namuslu, tutarlı, ilerici ve demokrat bilim adamlarının büyük ölçüde başlanmış olmuştur. Siyasi iktidara işbirliği yapmayan, namuslu, yurtsever, ilerici, demokrat bilim adamlarının bük bir bölümü, hayat boyu kamu hizmetlerinde de medeniler ve daha önemlisi yeni anayasadan, yani kendi yasalarından 120. maddesinde de açık olarak 1402 sayılı sıkıyönetim yasasıyla üniversitelerden alınmıştır. Genç öğretim üyelerinin kayıtlarında daha çok YÖK işlemlerini. Bir kısım öğretim üyesi de istifa etmek zorunda kalmıştır. Son 1 yılda, yaklaşık 100'ü 1402 yasasıyla olmak üzere 500 bilim adamı üniversitelerden çıkartılmış ya da çıkarmak zorunda bırakılmıştır. Bu Türkiye üniversite sisteminin için olanaklı büyük bir rakamdır.

Öte yandan, yine İngiltere'de yayınlanan haftalık *New Statesman* Dergisi'nin 12 Ağustos tarihli sayısında yer alan yazıda, cezaevlerindeki politik tutukluların giriştiği açlık grevinin Türkiye'deki basımların ağırlığını bir ifadesi olduğu belirtiltikten sonra, yığımsal davalara ve işkencilerin sürdürüldü kaydedilerek rejim muhalifi genç neslin ve özellikle Kürt halkının "imha" tehlikesiyle karşı karşıya olduğu vurgulandı.

New Statesman Dergisi'nin yorumunda, Türkiye'nin NATO ve Avrupa Konseyi'ne üye ve Batı için büyük ekonomi ve stratejik öneme sahip bir ülke olması nedeniyle bugüne kadar generaller tepkinin tepkinin önümüzdeki aylarda rejim için kritik olduğu kaydedilerek şöyle dendi:

"Önümüzdeki bir kaç ay, Türkiye açısından kritikler. Ekim'de Avrupa İnsan Hakları Komisyonu, Fransa, Hollanda, İsveç, Norveç ve Danimarka'nın Türkiye hakkındaki şikâyetini görüşmeye başlayacak. Kasım'da generaller, sözlümüne seçimleri uygulayacak ve böylece devlet fazisini yassılaştırması planlıyorlar".

Financial Times

İngiltere'de yayınlanan *Financial Times*'in 22 Ağustos tarihli sayısında yer alan "Kaybedilen Fırsat" başlıklı yazıda, "Demokrasiye dönüştürülecek, ancak, bu sağlanmadı. Askerler bu fırsatı değerlendirmede" yorumu yapıldı.

Bugüne kadar generallerden 12 Eylül öncesiindeki durumu düzenlemelerinin beklendiğini belirten *Financial Times*, yorumunu "Ama şimdi herkes görüşüyor ki, generaller genç halk tabanını bir hükümeti iktidarı devretmekten ziyade, kendi iktidarlarını sürdürmek istiyorlar" biçiminde sürdürürük, ekonomide de kötüleşme olduğuna değinip şu görüşlere yer verdi:

"Ayrıca ekonominin hiç de iyi olmadığını görüyoruz. Ümit bağlanan, ihracat patlaması durmaya başladı. İşçi dövizi düştü; ulusal gelir tahminleri düşürülmek zorunda kaldı. Bazı mali kuruluşlar ve sanayiciler kurtarıldı. Bütün bunlar, IMF ile anlaşmaya bağlanan parasal hedeflere ulaşılmadığına da sorun yaratmaya başladı".

IMF teftiş için alelacele Türkiye'ye geldi

TURGUT ÖZAL IMF'nin has adamı. IMF temsilcilerinin ve 24 Ocak Kararları'nın baş mimarlarından birisi.

- Ekonominin bütün göstergelerinin kötüleşmesi ve önümüzdeki dönemde Türkiye'nin yeniden borçlarını ödeyemeye Ankara'ya gelen IMF, yeni bir "kemerleri sıkma" paketi dayatıyor.

Ekonomik bunalımın daha da derinleşme belirtilerinin güç kazanması ve 1983'de ekonominin bütün göstergelerinin çöktüğüne 1982 yılı oranla kötüleşmesi nedeniyle, Uluslararası Para Fonu (IMF) ekonomiyi denetlemek için vakitinden önce, 17 Ağustos Çarşamba akşamı Türkiye'ye geldi. Yeni bir "kemer sıkma" politikası istemiyse ve bunalımın yükünü bir kez daha yükünlerin sırtına yükleyecek olan yeni bir "ekonomik önlemler paketi"yle Ankara'ya gelen IMF'nin, Türkiye ile 1980'de yaptığı anlaşma uyarınca, ekonomiyi teftiş için Eylül ayında gelmesi gerekiyordu.

"24 Ocak Kararları" diye anılan ekonomi politikaları nedeniyle 1980'de IMF'yle imzalanmış anlaşmaya göre, karşılaşılan politikalar aynen uygulanıldığı takdirde, IMF yılda 400 milyon dolar dış borç verecek ve ayrıca, öteki emperyalist ülkelerden borç bulabilmesi için Türkiye'ye gerekli "yeşil ışık" yakaçaktı. Buna karşılık da, birisi yılın ilk yarısı ve ikincisi Eylül ayı içinde olmak üzere, Türkiye ekonomisini her yıl iki defa denetleyebilecekti.

Ekonominin bütün göstergelerinin kötüleşmesi, bunalımın daha da derinleşmesi ve önümüzdeki dönemde Türkiye'nin yeniden borçlarını ödeyemeye Ankara'ya gelen IMF'nin, Türkiye ile 1980'de yaptığı anlaşma uyarınca, ekonomiyi teftiş için Eylül ayında gelmesi gerekiyordu.

Yine 1983 yılı programında enflasyon oranının yüzde 20'ye indirileceği kaydedildi. Oysa, yalnızca altı aylık enflasyon

yatırımlar durdurulmalıdır. Buna dayalı olarak, ulusal gelir artış hızı da düşürülmelidir.

- İşçi ücretleri getirilmeli, gübreyle yapılan sübvansiyon dahil, tarım kesimine yapılan desteklerden vazgeçilmelidir.
- Daha sıkı para politikası uygulanmalı ve Merkez Bankası kredileri geriletilmelidir.
- Faiz oranları yükseltilmeli ve yüksek faiz politikasına yeniden geri dönülmelidir.
- Türk parasının yabancı paralar karşısındaki değeri önemli oranda düşürülmeli; yani, büyük oranlı yeni bir devalüasyon daha yapılmalıdır.

Bilindiği gibi, IMF'nin isteği doğrultusunda Ulusu Hükümeti tarafından hazırlanan 1983 yılı ekonomik hedeflerinin hiçbirisine ulaşılamayacağı ve 1982 yılına göre bu yıl ekonomik bunalımın daha da derinleşmekte olduğu, geçtiğimiz haftalarda belli olmuştu. Nitekim, Ulusu Hükümeti, 1983'de yüzde 4,8'lik büyüme hızı öngördü; ancak, Devlet İstatistik Enstitüsü geçtiğimiz haftalarda ulusal gelirini bu yıl ancak yüzde 29 oranında arttırılabileceğini açıkladı.

MDP, Ana P. ve HP'nin dışındaki partiler seçim dışı bırakıldı

Her yüz kurucu üyeden 64'ü veto edildi

- Cunta MDP, HP ve ANAP'ın daha ilk başvuruda seçimlere katılabileceği koşulu olan 30 kurucu üye barajının aşmalarına olanak sağlarken, öteki onbir partinin kurucu üyelerini dört defa veto ederek 30 kurucu üye barajına ulaşmalarına izin vermedi

Vetoya uğrayan ve seçimlere girmeye olanağı bulamayan 11 siyasal partiden bir bölümü, birinci ve ikinci vetolarından sonra yeni kurucu üye bildirilmeyerek siyaset sahnesinde "pes" ederken, özellikle kitle desteğine sahip olan siyasi partiler, vetoların yerine dört defa yeni kurucu üye bildirerek sonuna kadar direndiler. Ancak bunlar ya veto silahı kullanarak ya da feshedilerek seçim dışı bırakıldılar. Nitekim AP'nin devamı olarak kurulan Yüce Görev Partisi 62 veto ile en yüksek veto yiyen parti ünvanını aldı ve sonra da kapatıldı. Yine AP'nin devamı olarak kurulan Doğru Yol Partisi de 54 veto yiyerek saf dışı bırakıldı. Aynı şekilde, sosyal demokrat nitelikli ve CHP'nin tabanına hitap eden SODEP'in 50 üyesi veto edildi ve 30 kurucu üye barajına ulaşması engellendi.

Cunta, 14 siyasi partinin 712 kurucu üyesinden 455'i veto ederek, Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP), Anavatan Partisi (ANAP) ve Halka Partisi (HP) dışındaki onbir partinin seçimlere katılabileceği koşulu olan 30 kurucu üye barajının aşmalarına olanak sağlarken, öteki onbir partinin kurucu üyelerini dört defa veto ederek 30 kurucu üye barajına ulaşmalarına izin vermedi

Parti adı	Kurucu üye sayısı	Veto edilen üye sayısı	Veto oranı (yüzde)
MDP	47	3	6,4
Halka Partisi	45	12	26,6
Anavatan P.	37	7	18,9
SODEP	79	50	63,3
Doğru Yol P.	64	54	83,1
Yüce Görev P.	71	62	78,5
Yeni Doğuş P.	75	53	70,7
Yeni Düzen P.	45	30	66,6
Fazilet Partisi	58	32	55,2
Muhafazakar P.	55	46	83,6
Bizim Parti	35	26	74,3
Refah Partisi	33	29	87,9
Türkiye Huzur P.	35	27	77,2
Bayrak Partisi	33	24	72,7
Toplam	712	455	63,9

AYDIN ENGİN Tirmik

Buyrun, kabak yiyelim!..

Bu köşede yayınlanmış bir yazımızı, "Kim ki cuntayla savaşmaz, o barışı savunmuyor demektir. Kim ki barışı savunmaz, barış savaşına katılmaz, o cuntayla savaşmıyor demektir. Eğer bu barışçıların kavranmıyorsa, başka yazı çizerler bilemezler ama, biz bu köşede daha çok kabak yemeye sunacağız..." diye bir tartışma, yazının adını da "Kabak Yedi" koymuştuk.

Kim arkadaşlar yakındır. "Ne

"kansı" gerçekleştirebilirsiniz... kaç üstünde! Ama bu devrimin "kiminle", "kimin için", "kime karşı" yapılabileceği sorularını iri taneli nükleer yağmurlar, sadece onlar yırtılabileceklerdir.

Devrim ateşinin tutuşturup ayaklandıracağı halkların, bu dünyayı emekçi sınıflar için yaşanılacak kılmak isteyen savaşçıların önce bu dünyayı yok olmaları, bir nükleer mezarlığa dönüştürmekten kurtarmaları,

...durumuna düşmesi ihtimalini gözde tutarak, yazarın bu türde yazdığı kâğıtların üzerine alacakları Ankara'ya gelen IMF'nin, dataacağı yeni "kemeri kırma" paketinde yu noktalar bulunmaktadırlar.

● Kamu harcamaları daraltılmalı ve

oranın yüzde 20'ye indirilmesi kaydedildi. Oysa, yazarın aklı ayık enflasyon oranın yüzde 17 olduğu, bundan üç hafta önce yetkililere açıklandı. Ayrıca, 1983 yılı için öngörülen dışarıya hedefinin yüzde 24 gerisinde kaldı.

...Tercüman Gazetesi'nin 10 Ağustos tarihli sayısında Nazlı Ilıcak'ın yazdığı "Her Gece İki Gündüz Arasındadır" başlıklı makalesinde ve Milliyet Gazetesi'nin 14 Ağustos tarihli sayısında Metin Tokar'ın "Uygulanırsa Mutlaka Mutstuz Sonla Bıtecek Bir Senaryo" başlıklı makalesinden ötürü her iki gazete de İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından süresiz olarak kapatıldı. İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nde açılan davada savcı Nazlı Ilıcak'ın "Halkı kanunlara karşı gelmeye kıskırtma, meclislerin emniyetini tehlikeye sokarak şekilde makale neşretmek ve meclislerin askerî kuvvetlerini tahkir etmek" suçlarından 8 yıla kadar hapsini istedi. Bundan beş ay kadar önce Nazlı Ilıcak gene Tercüman Gazetesi'nde 27 Mart tarihli "Basın Yürüyüşü" başlıklı yazıya da bir makalede, "Türkiye'nin gerek coğrafi mevkii, gerekse ekonomik ve sosyal şartları dolayısıyla" 1982 Anayasası'nı basına getirdiği kısıtlamalara ve cuntanın basını üzerinde uyguladığı sansürü savunmuştu.

Milliyet yazarı Metin Tokar hakkında açılmış olan soruşturma ise sürüyor. Hatırlanacağı gibi bundan bir süre önce Tokar hakkında 10 Temmuz tarihli ve "Sonun Başlangıcında Bir Neşre Düşünme Molası" başlıklı makalesinden ötürü de bir soruşturma açılmıştı.

Her gece
iki gündüz arasındadır

Nazlı Ilıcak, Tercüman Gazetesi'nin

kapatılmasına yol açan "Her Gece İki Gündüz Arasındadır" başlıklı yazısında Atatürk'ün "Korku üzerine hakimiyet bin edilmez; topraklar istinat eden hakimiyet payidar olamaz" sözlerini aktardıktan sonra şöyle diyor:

"Lüzun vadede istikrar ancak demokrasilerde bulunur...Bugün İktidarda olan yahut, yarı muhalefet içinde de iktidarı bir mevkî ihlal eder. Peron gibi metreslerin, dolarların, gardırob dolusu elbiselerin bırakıp pıjama ile yabancılara bir gemiyi süzmaz. Hitler gibi bir sığınakta canına kıymaz. Mussolini gibi bir sokak fenerine başsağası asılmaz."

Makale, Aristo ve John Stuart Mill gibi düşünürlerden yapılan alıntılardan sonra şu sözlerle son buluyor: "Türkiye'nin 100 senesini bürüyen mücadelesi içinde geçimsizdir. Zaman zaman demokrasiyi çözümler. Çözümler zaman zaman demokrasiyi çözümler. Çözümler zaman zaman demokrasiyi çözümler. Çözümler zaman zaman demokrasiyi çözümler."

Mutstuz sonla
bıtecek senaryo

Metin Tokar ise Milliyet'te kapatılmasına yol açan "Uygulanırsa Mutlaka Mutstuz Sonla Bıtecek Bir Senaryo" başlıklı makalesinde SODEP ve Doğru Yol partilerinin seçime katılmalarına izin verilip verilmesinden "12 Eylül'ün tarihindeki yerini tayin edeceğini" söylediikten sonra Turgut Özal'ın Anavatan Partisi'ne de kapatılabilirliği ihtimaline değinerek, MDP'nin "majestelerinin iktidara"

n", Halkın Partisi'nin de "majestelerinin muhalefeti" olacağını söylüyordu. Yazı şu sözlerle son buluyordu:

"Mutlaka son 12 Eylül'de başlatılmış yeni ve sağlıklı demokrasiyi kurma sürecinin demokratik tarzda bitirilmesi konusunda, 'Mutstuzda meşhur parti' formülüne dayanan zorlama senaryo da değil."

Tadi" komşuluk.

Tadi arkadaşları yakındır. "Ne kabak, ne tadı" dediler, "daha dün bir, bugün iki. Başın gibi bir konuda iki yazıyla kabak tadı mı olurmuş?"

Biz haklı çıktık. Sağdan soldan serzenişler ulaştı kulağımıza, "Bellemiş bir başın konusu, ha bire onu yazıyor..." diyenler oldu. Türkiye'ye gelmiş bir turistin lokantada "Bir bardak su ama lütfen patlıcanı olmasın" şakasıyla çığıştırdı. "Bir yaz, ama lütfen başsız olmasın" diye şaka yapanlar oldu.

Demek ki?

Demek ki bize mutfağın yolunu tutup bir kabak yemeği daha pişirmek düşüyor. Buyrun sofraya...

Bir delikanlı tanyoruz. Adı üstünde "deli" kanlı:

- Biz başın karışmış abî diyor, "çünkü, diyor, devrim kanla olacaktr..."

Breh, breh, breh! Yiğide bakın yiğide. Hele hele yiğitliğin mantığı bakın: Devrim kanla olacak... Öyleyse kahrolsun başın!

Breh, breh, breh... diye dalga geçmeyi bırakalım. Çünkü bu bilgi ve bilincin farkında delikanlılar çok daha bilgili ve bilinci (olmaları gereken) niceleri de benzeri yareleri ardarda diyorlar.

Dünya ölçeğinde bir nükleer savaş sonu ile devrime çıkacak bir iç savaş aynı kafeye koyanlar cahil değillerse bir başka hesabın peşinde koşuyorlardır mutlaka...

Şu satır sayısı kıstırdı kolumuz en verdiğinde belirtelim ki silahlanmaların bugün ulaştığı boyutlarda bir nükleer savaş çıkarsa mümkün değil. Batı Avrupa'nın, Afrika'nın, sosyalist sistem, ABD'nin, Latin Amerika'nın, Asya'nın herhangi bir kentinde patlayacak, etki alanı o kente sınırlı bir nükleer bomba tüm dünyayı ateşleyecektir. Tıpkı atomun zincirleme tepkileri gibi, bir tek atom bombası dahi tüm dünyayı nükleer bir mezarlığa çevirecek zincirleme "patlamalar"ın başlangıcını ilan edecektir.

Sonra...

Sonra devrimi artık "kanlı" yada

ya yok olma, bir nükleer mezarlaşma döngüsüne kurtulmaları, onu korumaları gerekiyor.

Başın savasını bugün aklı kalın çizilmesi gereken birinci temeldir bu.

Diyeler için bir daha çizelim: Bilim, başarılı yoldan devrimi ilke olarak reddetmez. Ama bu noktada belirleyici olan sadece devrim güçleri değil, burjuvaziler de. Ve biz ülkemizde devrimin başıncı yoldan gerçekleştirilebilirliği üstüne hiç de hayali değil. Bu yüzden "Devrime evet. Ama ille de çatışmaz, kanlı, savasız olmalı" diye önküşüller öne sürülenler sağ sapmanın batağına terk edip yolumuza yürüeyim. Ama devrime açılan bir iç savaş ile dünya çapında bir nükleer savaş -bilerik, bilmiyoruz- aynı sepete koyanlara da kulak asmadan yürüeyim.

Devrim bir oyun, bir spor yarışması olmadığının bilincinde olanlar, onun, yeryüzünün zenginliklerini, o zenginlikleri yaratan, üreten emekçi sınıflara bölüşülmesi, o sınıfların mutluluğu, esenliği, dirliği için olduğunu da bilincindedirler. Öyleyse önce bir "yeryüzü" ve bu yeryüzünde yaşayan "insanlar" gerek. Nükleer bir mezarlığa kavrulmuş yatan cesetler değil...

Başın savasına yan çizilerin sözünönce gerekçeleri kuşkusuz salt yukarıda anlatılmaya çalışılmış yalnaklıktadır değil. Batı Avrupa'da başın için hareketlenen kitleleri küçümseyen var... Başın savasını, salt yığılmalı protestolara mingtones dönüşmesinden... umutsuzlanırlar var. Başın savasına bu kadar öncelikli ve ağırlıklı vurgunun, tek tek ülkelerde aynı savasını körettiğini, en azından devrimi erteleceğini savunular var. Türkiye insanına yöneltilecek başın ajitasyonunun aynı gün yer basmayacağına inanılan var...

Ve size buyur ettiğimiz bu sofrada tüm bunlara da yanıt var. Gel gör ki galiba sayıları dibine ulaştık. Bundan sonra bir yazık da rotatifler basmayacak, kağıd sıkımayacak.

Öyleyse bir başka öğün gene buyurun... kabak yiyeceğiz!

Timranan ve durdurulamayan işsizliğe karşı Alman Sendikalar Birliği DGB'nin çözüm önerisi

Federal Almanya'da sendikal hareketin yeni hedefi: 35 saatlik çalışma haftası

40 saatlik çalışma haftasının 5 saat azaltılmasıyla 1,5 milyon işsize yeni işyeri açılabilir

İşverenler ise, yeni işyeri açılmasını değil, mevcut işyerlerinin işsizlere paylaştırılmasını istiyorlar

Federal Almanya'da artmaya devam eden ve önlenemeyen işsizlik konusunda sendikal hareket ile Federal Alman tekelleri arasındaki tartışma sertleşerek sürüyor. Tekeller işsizliğe çare olarak ücretlerin bir süre dondurulmasını, bazı sektörlerde kısa çalışmaya gidilmesini, sendikaların grev fonlarında biriken paraların yeni yatırımların finansmanı için kullanılmasını istiyorlar. Alman Sendikalar Birliği (DGB) ve bağlı sendikalar ise buna "35 saatlik iş haftası" ismiyle yanıt verdiler.

İşverenler, sendikaların haftalık çalışma süresinin 35 saate indirilmesi önerisi karşısında, "Bu ekonominin sonu olur" iddiasını ortaya atarken, bir yandan da sendikaların bu istemini "yersiz ve zamansız" bir istem olarak damgalamak ve yaygınlaşmasını önlemek için bir karalama kampanyası başlattılar.

Son 1 Mayıs yürüyüşlerinde işçilerin en önde gelen istemleri arasında 35 saatlik haftanın 5 saat azaltılması yer alıyordu

İşsizliğin azalması

Şu anda Federal Almanya'da 2,5 milyon işsiz bulunuyor. Bunların dışında 1 milyon işçi de kısa devre çalışıyor. İşsizlik konusunda yapılan araştırmalar, gerekli önlemlerin alınmaması halinde önümüzdeki 5 yıl içinde işsizlerin sayısının 4 milyonu bulacağını gösteriyor.

Sendikalar, haftalık çalışma süresinin 35 saate indirilmesini savunurlarken, bu istemlerinin işsizliğin artmasını önleyeceğini ve yeni işyerlerinin açılmasını sağlayacağını belirtiyorlar. Nitekim, çeşitli kuruluşların Federal Almanya düzeyinde yaptıkları araştırmalar sendikaların bu görüşünü doğruluyor. Bu araştırma sonuçlarına göre, şu anda yürürlükte olan 40 saatlik haftalık çalışma süresinin 5 saat kısaltılarak 35 saate indirilmesi halinde iş piyasasında 1,5 milyon işyeri açılacaktır. Yalnızca metal işkolunda açılacak yeni işyeri sayısı 250 bindir.

Yalnızca işsizliğe karşı değil

Sendikaların öne sürdüleri 35 saatlik iş haftası istemi, yalnızca işsizliğin azaltılması gerekçesine dayanmıyor. Çalışma haftasının 5 saat kısaltılmasıyla, sayıları şu anda 2,5 milyonu bulan işsizler için harcanmakta olan 70 milyar marklık yük de azalacaktır. Federal hükümet "İşsizliği finanse" edeceğine, "İşyerlerini finanse" etmelidir.

Ayrıca, işsizlik yalnız milyonlarca işsiz ve onların aile fertlerinin maddi ve sosyal kaderleriyle oynamakla kalmıyor, aynı zamanda vergi ve benzeri kesintilerin, sosyal harcamaların faturasının da çalışanlara yüklenmesine yol açıyor. İşsizlik paraları, bütün alanlardaki sosyal harcamaların kısıtlanması istemlerinin ortaya atılmasına yol açıyor.

İşverenler ne diyor?

İşverenlerin işsizliğin yok edilmesi konusundaki görüşleri arasında vergi indirim, hükümete sağlanacak yatırım yardımları yanında, çalışma süresinin "İşsizlere bölünmesi" modelleri de yer alıyor. Örneğin bir işçinin haftada 40 saat çalışması yerine, bu 40 saatin 2 işçiyi 20'er saat olarak bölünmesini öneriyorlar. Ya da gereği halinde, gereği kadar ve zamanla sınırlı işçi kiralama masnası da savunuyorlar. Bir başka deyişle, işverenlerin önerisi yeni işyerleri yaratılmasını değil, mevcut işyerlerinin işsizlere paylaştırılmasını öngörüyor. Bununla da yetinmeyen işverenler, son günlerde "Kadınların emeklilik yaşının uzatılması"ni bile söz konusu etmeye başladılar.

Sadece 35 saat yeterli mi?

Bütün bunlara rağmen, haftalık çalışma süresinin kısaltılması, bugünkü ekonomik koşullarda, işsizlik sorununa karşı tek başına çözüm gözüyle bakmak yanıltıcıdır. Gerekli ve yeterli diğer önlemlerin "açilen" alınmaması halinde çalışma süresinin kısaltılması, işyerleri alan, mevcut işyerlerini güvence altına alan yeterli "ekonomik ilaç" olarak görmek saf dillik olur. Sadece çalışma süresinin kısaltılması işsizliği ortadan kaldırmaz. Haftalık çalışma süresinin kısaltılması sorunun sadece bir yansıdır. Diğer önemli bir yanı da, işsizliğin ortadan kaldırılmasına ve tam istihdamın sağlanmasına yönelik göreceli bir yatırım programını vakit geçirilmeden uygulanmasıyla somulmasıdır.

Bu nedenle, haftalık çalışma süresinin kısaltılması yoluyla herşeyin "hallohalo"ğın" düşünülmesi ve işsizliğin yok edilerek tam istihdamın sağlanmasını sendikalarından bekleyenler şimdiden uyarmak önemlidir. Bu tür düşünceler, işsizliğin gerçek suçlusu olan işverenleri atlayıp, operaları bu sorumluluklarından kurtarmak demektir.

DIYORLAR KI!

Federal Alman tekellerinin iddiaları

Federal Alman tekellerinin ve Alman sendikalarının karşı görüşleri

Alman Sendikalar Birliği'nin (DGB) yayın organı "Der Gewerkschaften" 35 saatlik çalışma haftası konusunda Federal Alman tekellerinin öne sürdüğü iddiaları "karşı görüşlerle" çürütmek için "Pro und Contra" başlıklı ilginç bir yazı yayınladı. Der Gewerkschaft'in bu yazısını arkadaşımız Ümit Köseoglu gazetemiz için çevirip düzenledi.

İş piyasasında devam etmekte olan kriz nedeniyle çalışma süresinin kısıtlanması soruna çözüm getirmez. Soruna kesin çözüm getireceğini kimse iddia etmiyor. Öte yanda, çalışma süresinin kısıtlanması, iş krizine karşı genel stratejinin önemli bir parçasıdır. 35 saatlik çalışma haftası olmalıdır ve işsizlikle mücadele edilmelidir.

Çalışma süresinin kısıtlanması politikası, "işyeri garantisi" gereğiyle savunulmamalı. Gerecek olanlar, sosyal, eğitim ve sağlık konuları öne çıkarılmalıdır.

İster kabul edelim, ister etmeyelim, çalışma süresinin kısıtlanması ekonomi ve iş piyasasıyla yakından ilgilidir. Bu nedenle, bir çalışma süresinin kısıtlanması istemimizi, tüm olumlu etkilerini gözönüne alarak öne sürüyoruz.

Çalışma süresinin kısıtlanması sadece yeni rasyonelleşmeyi getirecektir. İş piyasasına kayda değer etkisi olmayacaktır.

Tüm deneyimler ispatlamaktadır ki, endüstri alanında çalışma süresinde yapılan kısıtlama, iş piyasasının ortalamaya yüzde 50 olumlu etkilemektedir. Daha basitinden söyleyelim: Çalışacağımız her yarım saat için yeni işçi alınması zorunlu olacaktır. Ayrıca unutulmamalıdır ki, rasyonelleşme hangi koşullar altında olursa olsun kesinlikle gelecektir.

Belirli oranda da olsa yeni iş alanlarının oluşturulacağı bir anlık da olsa kabul edelim. İşsizler sayısında azalma yine olmayacaktır. Çünkü sadece Arbeitsamt'larda kayıtlı olanlar işe alınmayacak, bunun yanında kayıtlı olmayan (gizli) işsizler de işe alınacaktır.

Deneyler göstermektedir ki, yeni işe alanlarda, iş alanlarının üçte ikisi Arbeitsamt'lara kayıtlı olanlardır.

Eğer geçmişte çalışma süresinin kısıtlanması başarılmıyorsa, 70'li yıllarda halen mevcut çalışanlar sayısında 1 milyon kişi daha azalma ve halen mevcut işsizler sayısında da 650 bin artış olurdu.

Üretim aksındaki gelişmeler sonucu açılacak işyerilerine Arbeitsamt'lara kayıtlı işsizlerin alınmasını gidermek azalması ile işsizlik ortadan kalkmaz.

İşte bunu önlemek amacıyla haftalık çalışma süresinin bir kerede 35 saate indirilmesini istiyoruz. Bu istek, işsizliğin azalmasını ön önemli faktörlerinden biridir.

Çalışma süresinin kısıtlanmasını yeni işyeri açacağı bir anlık olası sayalım. Buna rağmen, açılacak işyerileri yeni işçi alınarak doldurulmayabilir. Zira, işsiz kişinin mesleği olmayabilir, kalifiye işçi değildir veya işyeri onun ikamet ettiği yerde değildir. Buna karşın, piyasa kalifiye işçi arıyor. Bütün bu olumsuzluklar çalışma süresinin kısıtlanmasıyla daha da artacaktır.

İşsizlik, aradan geçen buca zaman içerisinde tüm işkollarını ve kalifiye ve kalifiye olmayan bmeden herkesi kapsamış olma aldı. Buna ek olarak, çalışanlar arasında nesil değişimi normal akışını takip etmektedir. Bu nedenle, sorumluluk genç nesle, geleceğe yönelik meslek eğitim yerlerini yeteri kadar açmaya hazır olmalıdır.

Ancak o zaman, yani belirli çalışma koşulları hazırladığı takdirde yeni kadrolar kalifiye işgücüne sahip olacaktır. Buna ek olarak, yıldıan yıla 10 milyon işçi Federal Almanya'da işyeri değiştirilmektedir.

Çalışma süresi ne kadar kısıtlı olursa işyerlerinin ve işletmelerin üretim kapasitesinde de o kadar azalma olacaktır.

Bu gerekçe artık geçerli değil. Zira, işyerilerindeki yeni organizasyonlar makinelerin çalışma gücü, insanların çalışma saatlerinden çoktan ayrılışını durdurmadır.

Çalışma süresinin toplu sözleşmelerle kısıtlanmak istemesi sonuçta kesinlikle çalışanlar gerçek saatleri kısıtlamayacaktır. Çünkü işçiler fazla mesai yapacaklar ve ücretlerini bu yoldan artıracaklardır.

Deneyler bunun ancak geçici bir zaman için varolabileceğini göstermektedir. Çalışma süresinin toplu sözleşmelerle kısıtlanması, çalışma süresinin gerçekten kısıtlanması olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca şunu da belirtmek yerinde olur ki, IG-Metall aynı zamanda, fazla mesaiyi sınırlandırmasını da toplu sözleşme istemi olarak getirmektedir.

Çalışma süresinin kısıtlanması, çalışanların üzerindeki randıman baskısını artıracaktır. Öte yanda, çalışanların artık daha fazla baskıya tahammülleri yoktur.

Giderek artmakta olan randıman baskısı işyerilerindeki teknik gelişmelerin ve rasyonelleşmenin sonucudur. Buna ancak çalışma süresinin kısıtlanmasıyla karşı konulur. Ayrıca, işçilerin çalışma ve randıman verme koşulları üzerindeki karara katkı etkenlikleri de artırılmak istenmektedir. IG-Metall 35 saatlik çalışma haftası için verilecek mücadele ile birlikte ücretlerini bu hedef için de hazırlamaktadır.

Çalışma süresinin ücret kesintisi yapılırsa çalışmaya, statüna göre ücret düşmesine yol açacaktır. Bu da ekonominin yayılması demektir.

Doğru. Zaten çalışma süresinin ücret kesintisi yapılmadık, tam ücretle gerçekleştirilmediği tedbirler de, sadece sosyal nedenlerle değildir. Statüna gücünün korunmasını işyerlerinin güvencesi için ifade ettiği önemi birincilindedir.

Federal Almanya'da zaten şu anda az çalışılmaktadır. Uluslararası düzeyde karşılaştırıldığında, Alman ekonomisinin günümüzde gerçek çalışma süresi olarak en kısa yıllık çalışma süresine sahip olduğu ortaya çıkar. Bu da bizim uluslararası gücümüzü zayıflatır.

Toplu sözleşmelerde gösterilen yıllık çalışma süresi üzerinde, uluslararası düzeydeki bu tür karşılaştırmalar yalıtıcıdır. Çünkü bu tür karşılaştırmalarda, değişik ölçülerde üretim kazanımları (verim ve randıman) gözönüne alınmamaktadır. Ayrıca, Federal Almanya'da, haftada en fazla çalışan ülkeler arasında, Federal Almanya, haftalık çalışma süresinin geçtiğimiz yıllarda en az kısıtlandığı ülkelerdendir.

Biz her çalışma süresinin kısıtlanmasından habesdiyoruz. Bunun yerine yabancı işçileri ülkelere geri gönderebiliriz. Yabancılar burada yeterli kadar çalışıyor ve para kazandırıyor. Sımdı işe, bizim işyerlerine ihtiyacımız var.

Bu tür gerekçeler sadece insanlık dışı ve yanlış olmakla kalmamakta, aynı zamanda aptalcadır da. Yabancılar çalışıyor, kullanılan ve eskidiken sonra atılan, geri gönderilen bir makine gibi görünmek insanlık dışıdır. Yanlıştır, çünkü iş piyasasının durumu, konjonktür düzeyi ne olursa olsun, yabancıları bir çeşit "yedeği" olarak bakılmaktadır. İhtiyaç olduğu zaman hazır, kriz zamanında da kapıya kuyulacaklardır ilki. Ayrıca, yabancıların çok kere Almanların çalışmadığı işlerde çalıştıkları da bir gerçek. Aptalcadır, çünkü yabancıların krizden gerçek sorumlularının kurbanı yapılmaktadır. İşyerlerinin ortadan kaldırılarak yabancı arkadaşlarımız değil, işverenlerdir. Her kim ki, bugün yabancı arkadaşlarımızı parmakla gösterip "işte bunlar çıkın, çünkü yabancıdır" der, aynı kendisinin işten çıkarılması için parmakla gösterilmesine şaşırmaz.

"Fazla Mesai"ye dikkat!

Haftalık çalışma süresinin kısıtlanması yoluyla meydana gelebilecek iş piyasasındaki olumlu gelişmeler, işverenlerin karşı önlemlerle, fazla mesailerle etkisi hale getirilebilir. İşverenler bu yolu mutlaka deneyeceklerdir. Böylece çalışma süresinin kısıtlanması halinde meydana gelebilecek işçi ihtiyacı, yeni işi almadan, mevcut işçilere fazla mesai yaptırma yoluyla denkleştirilmeye çalışılacaktır.

İşverenlere uyarılmalı bu taktik yeni değildir. Mesai konusunda yapılan araştırmalar, 1982 yılı içerisinde 22.2 milyon çalışanın, kişi başına aynı yılda ortalama 90 saat fazla mesai yaptığını gösteriyor. Yaklaşık 2 milyar iş saatinin bulan bu mesailer, teoride, 1 milyon 20 bin yeni işyeri demektir. 2.5 milyon işsiz bulunmaktadır. 1 milyon kişinin kısa süre çalıştığı Federal Almanya'da, işverenin "fazla mesai" taktikine karşı uyanık olmanın önemi ortadadır.

Bu nedenle, bir yanda haftalık çalışma süresinin kısıtlanması savaşı sürerken, diğer yanda da, Federal Almanya'daki her iş kolunda tüm çalışanlara ve özellikle işçi temsilcilerine büyük dayanışma görevi düşüyor. Özellikle işçi temsilcileri uyanık olmak zorundadır. İşverenlerin fazla mesai istemleri karşısında "Kılı kırk yarmak" gerekmektedir.

40 kişinin Türkiye'ye iadesi geniş tepkilere yol açtı

SPD'li Voigt, hükümeti cuntayla "pis bir insan alışverişi" yapmakla suçladı

- Doktor Holdborn Türkiye'ye iade edilenler valium türü bir uyuşturucu içirilmiş olabileceğini söyledi.

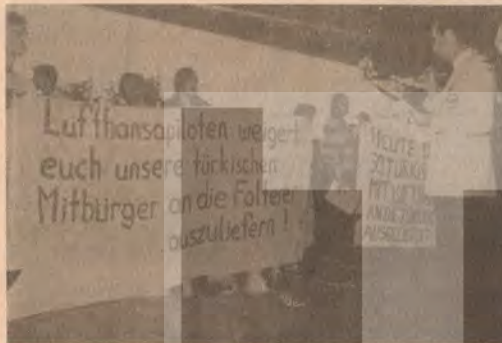
Geçtiğimiz 12 Ağustos günü Frankfurt havaalanından 39 kişinin ve Münih havaalanından da Dev-Yol'lu Sami Memiş'in Türkiye'ye iade edilmeleriyle, kamuoyunun dikkatleri bir kez daha cuntayla Federal hükümet arasında iadeler konusunda yapıldığı söylenen anlaşma üzerinde yoğunlaştı. Hatırlanacağı gibi, İçişleri Bakanı Zimmermann'ın geçtiğimiz ay Türkiye'ye yaptığı ziyaret sırasında, basında, cuntanın kendisine Türkiye'ye iade edilmesi isteğiyle 180 kişilik bir liste verdiği haberleri yer almıştı.

Iade edilenlerin tümünün Kuzey Ren Westfalya'dan olması nedeniyle eleştirilerin Eyalet İçişleri Bakanlığı üzerinde yoğunlaşması üzerine Eyalet İçişleri Bakanlığı sözcüsü bir açıklama yaptı. Sözcü, açıklamasında Federal Disjüleri Bakanlığının iade edilenlerin Türkiye'de politik kovuşturmayla ya da işkenceye maruz kalmayacaklarını belirttiğini ve dolayısıyla eleştirilerin hedefinin Federal Disjüleri Bakanlığı olması gerektiğini söyledi.

* Türkiye'de İngilizce çıkan **Türkisch Daily Times** Gazetesi ise, iade edilenlerin aranılan listesinde yer aldığını ve Türk makamlarının iade edilenlerin cezasız kalacağı yolunda Federal Almanya'ya bir garanti vermemiş olduğunu yazarken, SPD'nin disjüleri ve güvenlik sorumlusu Voigt de, Federal hükümeti Türkiye ile "pis bir insan alışverişi içinde olmakla" suçladı.

Sami Memiş nerede?

12 Ağustos günü Türkiye'ye iade edil-

Frankfurt havaalanında 120 kişilik bir grup giriştiği protestoyla 40 kişinin Türkiye'ye iade edilmesini durdurmaya çalıştı

be'ye götürülürken Münih'ten uçağa bindirilen Sami Memiş'in akıbeti hakkında bilgi alınmadı.

Memiş, Federal Almanya'dan politik iltica isteminde bulunduğu ve davası halen yürümekte olduğu halde, Giresun Esiye ilçesi mahkemesinin "ruhsatsız silah bulundurma" suçundan Türkiye'ye iade edilmesini istemesi üzerine, bu iade istemi 5 Ağustos günü Federal Alman makamları tarafından kabul edildi. 12 Ağustos günü ise, avukatına ve ailesine bile haber verilmeden tutuklu bulunduğu Hof'taki cezaevinden alınarak Frankfurt havaalanına getirildi. Frankfurt havaalanı görevlileri "sınırdışı" etme işlemlerinden sorumlu olmadıklarını söyleyince, Münih'e götürülüp oradan

nin valium türü bir uyuşturucu ilacın etkisi altında olduklarını, çünkü hepsinin olağanüstü sakin gördüklerini söylediler.

C. Kemal Altun'un durumu

Özellikle Sami Memiş'in iade olayı, kamuoyunun dikkatlerini şu anda Batı Berlin'de tutuklu bulunan ve hakkında iade kararı verilmiş olan Cemal Kemal Altun'un üzerinde yoğunlaştırdı. Konuyla ilgili çevreler Altun'un Memiş'le aynı uçağa olmaları nedeniyle Federal Almanya Disjüleri Bakanı Genscher'in bir raslantı olarak o sırada Romanya'da bulunduğu olduğunu söylediler. C. Kemal Altun'un iade edilebilme-

DGB,SPD ve DKP Federal Hükümetin cuntaya karşı kesin tavır almasını istediler

- FDP'nin resmi gençlik örgütü Genç Liberaler, Türkiye'nin NATO'dan çıkartılması gerektiğini öne sürdü

Türkiye'de cuntanın MDP'yi iktidara getirmek için her yola başvurmayla kararı olduğunun iyice açığa çıkmasıyla ve Temmuz ayında Türkiye'deki politik tutukluların başlatıldığı açık grevlerle birlikte, Federal Almanya'daki ilerici, demokrat ve liberal güçlerin Federal Alman hükümeti üzerindeki baskıları da artmaya başladı.

Alman Sendikalar Birliği (DGB) geçtiğimiz günlerde Düsseldorf'da bir açıklama yaparak Batı Avrupa ülkelerinin Avrupa Konseyi üyesi Türkiye'de temel insan haklarının ve demokratik özgürlüklerin ayaklar altına alınmasına seyirci kalmalarını sert bir dille eleştirdi ve Federal Almanya hükümetinden de Türkiye'ye yaptığı ekonomik yardımları durdurmasını istedi.

Sosyal Demokrat Parti (SPD) parlamento grubu da hükümetin Türkiye'de insan haklarını çiğneyen cuntaya karşı Avrupa Konseyi'nde tavır almasını istedi. Parlamento grubu ayrıca Disjüleri Bakanı Genscher'e de bir yazı gönderdi. Mektupta, "Türkiye'de insan haklarını çiğnemesine Avrupa Konseyi'nin hümanizm ve demokrasi yanlısı üye ülkelerine aktif seçici kalmamaz" dendi.

Alman Komünist Partisi (DKP) Yönetim Kurulu da Genscher'e bir telex çekerek Disjüleri Bakan'ın "NATO üyesi Türkiye'nin demokratizm etmek için kullandığı fasist terör yöntemlerini protesto etmeye" çağrdı.

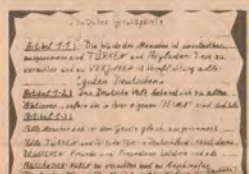
Genscher'in başkanlığını yaptığı Liberal Demokrat Parti'nin (FDP) resmi gençlik örgütü "Genç Liberaler" de Disjüleri Bakan'a yazdıkları bir yazıda "Batılı demokrasilerin savunma paktına, temel yurttaşlık ve insan haklarını ayaklar altına alan bir ülkenin dahil olmasının gençlerin NATO'ya olan inançlarını sarsmakta" olduğunu belirten bir yazı gönderdi.

Neo-naziler tehdit mektuplarıyla Alman halkını yabancılara karşı kıskırtıyorlar

- Frankfurt'ta yapılan basın toplantısında neo-nazilerin başını çektiği yabancı düşmanlığında Kohl hükümeti sorumlu tutuldu
- Yaygın biçimde postalanan tehdit mektuplarında, "Türkler Bonn'dan 10 bin 500 Mark almada da giderler" deniyor

Federal Almanya'daki Türkçülere ve öteki yabancılarla yaygın bir biçimde gönderilmeye başlanan tehdit mektuplarıyla yabancı düşmanlığı tırmanmasını yaz ayları boyunca da sürdürdü.

Neo-naziler tarafından Frankfurt'ta çeşitli adreslere postalanan, ve "Alman Anayasası" bağlamı taşıyan böyle bir tehdit ve korkutma mektubu üzerine Frankfurt Türk Halkevi ve "Initiativgruppe schritt" adındaki "Mitbürger-in-

Mehmet Aksoy ile söyleşi

‘Sanatımızla yığınlara gerçekleri götürmeliyiz!’

Türkiye Postası: Kısaca kendinden söz eder misin?

M. Aksoy: Anam, 15 yaşında, daha oyuncu doymadan, 1939 yılında Hatay'ın Yayladağ kasabasında beni doğurmuş. İiseden sonra, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdim. 1967'de Akademi'yi ve 1969'da da askerliğimi bitirdim.

Ardından, Akademi Heykel Bölümünde asistan olarak çalıştım. 1970 yaz sonu, devlet bursuyla Londra'ya gidiş ve ilk kez formalist sanat hastalıklarıyla karşılaştım. Ve 1972'de Batı Berlin'e gelişi. 1978 yılında, memlekete dönüştüm. 1981 yılında, yeniden Batı Berlin'e döndüm... Demek ki, heykel çalışmalarımın başlangıcını 1963 yılı olarak alırsak, yarısı memlekette ve yarısı da yurtdışında olmak üzere, yaklaşık yirmi yıldır ben bu işi yapıyorum.

Türkiye Postası: Yurt dışındaki çalışmalarınız, sergilerinizden söz etsen?

M. Aksoy: İngiltere'de 1,5 sen kaldıktan sonra, Batı Berlin'deki bir profesörden aldığım bir teklif üstüne, tasi tarağı toplayıp soluğu burada aldım. Buraya geldikten sonra, Akademiye kaydoldum. Açıklası daha önce okuduklarımız bir defa da burada okudum. O sıralar, Batı Berlin'de bir dernek vardı: Türk Toplumcular Ocağı. Oraya girdim ve çalışmaya başladım. Buradaki uğraşım, sanatsal çalışmadan çok politiktir. Bu çalışmalardan çok şey öğrendim. Diyebilirim ki, doğru bir dünya görüşüyle birlikte sanat anlayışının da doğru bir yönüne girmeşinden bu çalışmalar çok etkili oldu.

1974 yılında Kreuzberg Sanat Dairesi, Türkiye'li sanatçılarla bir sergi yapmaktı istedi. 1975 yılında ben, Hanefi Yeter ve Mehmet Çağlayan'la birlikte Batı Berlin'deki ilk sergimi açmış oluyordum. Bu sergi başı a sürdü. Bir de katalog çıkardı. Böyle bir çalışma burada ilk defa yapıyordu. Batı Berlin'deki Türkiye'li sanatçıların bir araya gelmesi...

Neysse, iki günlük bir mücadele ve tutukluluk halinden sonra, heykelleri kurtarabildim. Türkiye'ye geldikten sonra, yeniden Akademi'ye döndüm ve yeniden...

1980 yılında "İşsizlik" adlı heykelimle devlet yarışmasına katıldım ve birincilik ödülünü aldım.

Türkiye Postası: Son olarak kısaca

Bizim memlekette, hem çok çalışanlar ve hem de, geçimini zor koşullarda sağlayanlar için söylenen çok güzel bir özdeyiş vardır: "Ekmeğini taştan çıkarır" diye... Bu özdeyiş, en çok Mehmet Aksoy için geçerli olsa gerek...

Ulusal ve uluslararası arenada haklı bir üne sahip olan heykeltıraş M. Aksoy'la, Kreuzberg Sanat Dairesi'ne bağlı Bethanien Haus'daki sınırlı olanaklara sahip atelyesinde çalışırken, kocaman kayalara çekik sallarken konuştuk

keti bu denli yükselirken, sen bunlara gözlerini, kulaklarını kapatabilir misin? Aktüel olduğun işi söylüyorum. Barış sorunu, bugünkü krizle, işsizlikle yakından ilgilidir. Meseleyle bu boyutlarda baktığımız zaman, sanatçı hem buradaki Türkiye'li, hem Türkiye'de yaşayan insanlarımız ve hem de tüm insanlık için görevini yerine getirebilir.

Açıklası, sanatçı toplumdan kopuk olamaz, olmalıdır. Sözelimi, bugün Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullarla ilgili olarak, boyalı basında yalan-yalıh haberler çıkıyor; Yığınlar bundan olumsuz etkileniyor. Oysa, sanat yoluyla hem daha çok kitlelere ulaşmak ve hem de doğruları aktarmak mümkündür. Ve böylece, yurtdışında yaşayan bir sanatçı...

Bir kitap

Karl Marx'ın 100. Ölüm Yılı Anışına

JENNY MARX'ın Kısaca Yaşam Öyküsü

Kitabı derleyen: Semra Teber

Büyük düşünürlerin yaşamlarını, yaşamları süresinde dost oldukları kişileri tanımak, onların düşüncelerini bilmek kadar öğretici oluyor. Hele bu, Jenny Marx, yani büyük düşünür K. Marx'ın kızı olursa... Çünkü Jenny Marx, insanlık tarihinin en önemli noktalarını açıklayan yapıtların hazırlanmasında, yazılmasında, baskıya verilmesinde yardımcı olmuş, bunları üreten insanın çeşitli güçlüklerle karşı koyan akıllı almaz direncine katkıda bulunmuş ve bu arada dünyanın dört bir yanından gelen dostlarına, savaş arkadaşlarına omuz vermiş bir kişiydi.

Hér şeye karşın Marx ve Jenny, bir yandan kuramsal öğrettiler ve örgütsel hareketler üzerinde çalışırken, diğer yandan da çevrelerinde toplanmış olan dünyanın çeşitli yerlerinden gelen ilerici kitlelerin bakımı, beslenmesi ve iş bulma sorunlarını üstlenmişlerdir. Yakınları Jenny'nin "Herkesin anası, arkadaş, eğitimci olduğuna", "Marx'ın evine gelen bir filozof, bir ozan ya da bir işçinin ayıllıklığı için ilgi gördüğünü" anlatmışlardır.

İşte, Semra Teber'in, kendi girişimi ile derlediği K. Marx'ın 100. ölüm yıldönümü anısına hazırlanmış olan bu küçük kitapçı, bize Jenny Marx'ı tanıtır.

Dünyayı sadece yorumlamakla

kardık. Böyle bir çalışma burada ilk defa yapıldı. Batu Berlin'deki Türkiyele-rin yaşamını, Türkiye tarihini anlatı-yordu. Tüm bunları anlatan bu katalog çok büyük ilgi gördü. Üç basım yaparak, yirmibinden fazla sattı. Sergi sene bo-yunca Federal Almanya'yı doladı. Yani tanındı ve böylece, buradaki insanları-mız sorunları yaşamış oldu.

Daha sonra, 1977 yılında Akademik-ler ve Sanatçılar Derneği'nin girişimiyle Senat'tan sunulan Nazım Hikmet Proje-si kabul gördü ve bu sergiye hazırlanma-ya başladık. N. Hikmet Katalogu'nun çıkmasını ben yönettim. Diyebilirim ki, bir anda N. Hikmet patladı. Nazi Berlin'-de, Nazım'ın "Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşesine" sözleri, bu sergiden sonra burada bir öz-deyiş haline geldi.

Geçtiğimiz yıl Haziran ayında, Kunst-amt'ta açtığım sergide, yıllarını verdi-ğim çalışmaların hemen tümü yer-aldı. Bu sergi de, gerçekten büyük ilgi gördü. Hem Türkiye'ye ve hem de Alman-lardan oluşan onbin dolayında insan-gezdirdi sergiyi. Bu sergiden daha büyüğü diye-bileceğim bir sergiydi de, geçtiğimiz yıl Schloss Oberhausen'de ben, Hanefi ve Akbar ile birlikte açtık. Sergi çok başarı-lı oldu ve büyük bir ilgi gördü. Alman entellektüelleri şaşırdı, Türkiye'leri onurlandı.

Türkiye Postası: 1978'de Türkiye'ye döndün ve tekrar 1981'de buraya geldin. Türkiye'de kaldığın üç yıl içinde neler yaptın?

M. Aksoy: Türkiye'ye dönerken, gümrükte ilginç bir olay oldu. Siyasi polisi benim heykelleri tutuklamaya kalktı.

luluk sonra, heykelleri kurtarabildim. Türkiye'ye geldikten sonra, yeniden Akademi'ye döndüm ve yeniden ta-ş atelyesini kurduk. Kuş bir süre sonra Akademi'de bir sergi açtı. Realist an-lamda, Türkiye'de ilk defa açılan bir ser-gi denilebilir buna. Öyle de kritikler aldı aslında. Baza heykelleri sergilemem is-tenmedi, engellemeye kalkışan çıktı. Sözlügelimi, Nazım Heykeli ve 1 Mayıs 1977 Heykeli gibi. Tabii denilemem, sergiledim. Bu sergiden benim için çok önemli ve anlamlı olan yanı da, serginin aç konuşmasını Türkiye Barış Komitesi Başkanı Mahmut Dikender'in yapmış olmasıydı.

Arkasından, Büyük Millet Meclisi'nin önüne dikilecek olan Atatürk Heykeli Yarışması'na katıldım. İki aşamalı bir ya-rışma oldu. İlk aşamada, yarışmaya 50 dolayında proje katıldı. Bunların içinden on tanesi, ikinci aşamaya kaldı. Sonuç-ta, ben ikincilik aldım. Birinciliği heykel bölümünün dekanına verdiler. Çok kö-tü bir heykeldi, ama malum çevrelerin Atatürk anlayışını dile getiriyordu.

Aslında benim heykeli dereceye sok-mamak için akıl almaz baskılar yapıldı. Çünkü ben, şimdiye kadar alışılagelmiş, devlet politikasına tümüyle ters düşen bir anlayışa ortaya bir Atatürk heykeli koymuşum. Orada ben, Atatürk'ü Ata-türk yapan şey ne, onu işlemişim. Anti-emperyalist kurultuş savasının liderliği ni yapan Atatürk'ü yaptım. Ve bu bir halk hareketinin sonunda gerçekleşmiştir. Atatürk bunu tek başına yapmadı. İşte ben, halkla beraber Kurtuluş Savaşı'nı liderliğini yapan Atatürk'ün heykelini yaptım. Hem de kalpaklı... Türkiye'de şimdiye kadar kalpaklı Atatürk heykeli yapılmadı... İşte bu oldu, o malum çev-relerin büyük tepki göstermesine neden oldu.

Bir başka ilginç noktada da, ben bu ya-rışmaya girerken, bazı arkadaşlar dudak bükerek "Sen de mi Atatürk heykeli ya-rışmasına gireceksin" gibisinden laflar et-tiler. Ortaya bir polemik çıktı, "İlerici bir sanatçı Atatürk heykeli yarışmasına gir-memeli" diyenler vardı. Bence bu görüş yanlışta, temelsizdi. Çünkü ben, Atatürk kimdir, nedir biliyordum. Kemalizm ne-dir, Atatürkçülük nedir? Bunları biliyo-rum. Bu yarışmaya girmenek, o sözünü ettiğim çevrelere meydanı boş bırakmak olacaktı, bu nedenle yarışmaya girdim.

Bu arada, güzel bir haber çıktı Günay-dın Gazetesi'nde: "Papayonlu Atatürk bi-rinci, kalpaklı Atatürk ikinci oldu" diye...

Son olarak buraya gelmeden önce,

devlet yarışmasına katıldım ve birinciliği ödüllü aldım.

Türkiye Postası: Son olarak, kısaca yurt dışına yaşayan sanatçıların sanatını işlevi, görevi ne olmalı? Özellikle, Türkiye halkının olağanüstü ve zor koşullarda ya-sadığı bir dönemde?

M. Aksoy: Bizim yapmamız gereken şey, yabancı işçilerin, Türkiye'yi işçilerin sorunlarına sanatçı olarak yanıt verebil-mektir. Kuşkusuz, bunu dünyadaki geli-şen genel hareketten, dünyada olanlar-dan koparmadan yapmak gerektirir. "Ben bir Türkiye'li sanatçıyım, beni ya-nızca benim insanlarımız ilgilendirir" diye de meseleye yaklaşmaz. Sözlügelimi tüm dünyada, tüm Avrupa'da barış hare-

hem daha çok kitlelere ulaşmak ve hem de doğruları aktarmak mümkündür. Ve bence, yurtdışında yaşayan bir sanatçı-nın görevlerinden birisi de, sanatını kul-lanarak Türkiye demokrasi güçleriyle da-yanışmayı yüceltmek olmalıdır. Elimize-deki olanaklar çerçevesinde, bu görevi yerine getirmek gerekir. Ben bu görevi yerine getirmeye çalıştım ve bundan böy-le de çalışacağım. Sanatı bu doğrultuda ve de bu amaçla kullanmak, belli bir so-rumluluk ve belli bir dünya görüşü mese-lisidir. Kuşkusuz, Türkiye sanatçıların bu olaya başı açılan, ya da bu işlevi ye-rine getirip getirmedikleri gibi sorunları yanıtlan, onların sanat anlayışına, dünya görüşlerine bağlı bir şeydir.

Jenny Marx'ın sanatı.

Dünyayı sadece yorumlamakla kalmayıp, onu değiştirmek için aktif mücadeleyle katılan Marx ve ailesi-nin yaşamı, Avrupa'da toplumsal de-vimlerin ve işçi sınıfının mücadelele-rinden ayrı düşünülemez. Buna bağlı olarak da, Marx ailesinin yaşa-mı gerici güçlerin baskısı altında Av-rupa'nın çeşitli ülkelerinden dönem dönem sürüldükleri, ekonomik zor-luklar içinde geçen bir yaşam olmuştur.

Marx ailesi en sıkıntılı geçen dö-nemlerinde sorunlarını karşılıklı yar-dımlaşma ile, insanı ilgilendiren tüm konuları birlikte tartışarak çözebil-mişler, buna Jenny'nin rolü büyük olmuştur. Bu küçük kitapta, Marx ailesini tüm bu yönleriyle tanıma olanakları buluyoruz.

Eskiyile birlikte 65 sayfa ve zevk-le hazırlanmış olan bu kitapçık, Tür-kiyeli okurlara Jenny Marx'ı tanıta-rak büyük düşünürün 100. ölüm y-ılının anılmasına katkıda bulunuyor. Öte yanda kitapta yer alan Marx a-iyesinin yakınlarına ait fotoğraflar, ki-sisel belgeler, sayılan sılsıylen ko-nuya ilişkin desenler, çalışmanın de-ğerini daha da arttırıyor.

Jenny Marx'ın Kısa Yaşam Öykü-sünden edinmek isteyen okurlar-mız Ortadoğu Kitabevi, Branden-burgerstr. 22, 4220 Oberhausen 11 adresine başvurabilirler.

Hamburg'da Uluslararası Kültür Festivali düzenlendi

Federal Almanya'nın Hamburg kent-inde düzenlenen Birinci Uluslararası Kültür Festivali 27 Ağustos tarihinde başlayacak. İki gün sürecek olan festivale, on ulus-tan 35 kültür grubu katılarak gösteriler sunacaklar. İlgili kültür festivali, ipeñ ve zenginliği ile Hamburg'da düzenlenen ilk büyük kültür olayı olmaktadır.

Festivale katılan Türkiye'li sanatçılar, ya-zar ve gruplar şunlardır: Sümeýra, Fuat Saka, Heval, Serpil Yeter, Dursun Akpam, Aysel Özkan, Fakir Baykurt, ozan KOMKAR folklor grubu, Direniş folklor grubu.

KÜSTAV

Vietnam savaşı'ndan bu yana ABD bu kadar çok gövde gösterisi yapmadı

Mısır, Somali ve Sudan'da Çevik Güçler'in manevrası başladı

- Bugün üç kıtada dünyanın en sıcak bölgelerinde ABD askerel güçleri atışa hazır bekliyorlar
- NATO'ya 1985-2015 yılları için yeni strateji öneren ABD kaynaklı bir plan ülke dışındaki Amerikan askeri birliklerine gönderildi

Ağustos'un 10'unda Mısır, Somali ve Sudan'da ABD Çevik Güçleri'nin 1980'lerden bu yana bu bölgede yaptığı en büyük manevra başladı. Çok sayıda ABD askeri birliğinin katıldığı, nükleer uçak gemilerinin, casusluk uçaklarının ve ağır helikopterlerin kullanıldığı ortak tatbikatlar, yeni ABD silahlarının kullanımı öğretilecek, birlikler acil saldırılar için hazır hale getirilecek.

Yeni manevraların İran-İrak savaşının kızıştığı, ABD'nin Cad'i bir askeri üs haline dönüştürme belirleniminin olduğu ve İsrail'in Ortadoğu'da terörü alabileceğini arttırdığı bir döneme rastlaması özellikle dikkati çekti.

Uzun bir süreden beri, Orta ve Güney Amerika'da savaş gemileri ve askeri birlikleriyle gövde gösterilerini adeta haline getiren ABD, 1980'den bu yana Ortadoğu ve Afrika'da bu tür manevraları artırdı. 1981 ve 1982 yıllarında Umman Sultanlığı'nda, geçen kasım ayında Somali'de ve gerçekleştirilen Çevik Güçlerin tatbikatlarında ABD, Basra Körfezi'ndeki mevcut gerginliği daha da körüklemek amacıyla gündüydü.

Körfez Stratejisi ve Çevik Güçler

Öte yandan geçtiğimiz günlerde ABD'nin NATO dışı alanlara yayılma, buradaki askerel gücünü artırma planlarına ilişkin yeni bazı gelişmeler de oldu. ABD'nin Washington Post gazetesinde ABD Savunma Bakanlığı kaynaklarına dayanarak verilen bir haberde Penta-

gon'un İran ile Sovyetler Birliği arasındaki dağınık bölgelerde görevlendirilmek üzere beş yeni hafif piyade birliğinin oluşturulmasını öngören bir planı incelemekte olduğu bildirildi.

Yine aynı günlerde basında, ABD'nin NATO'ya 1985-2015 yılları içinde yeni bir strateji önerdiği haberi çıktı. NATO operasyon sınırlarının Ortadoğu'ya ve Kuzey Afrika'ya yayılmasını, geleneksel silahların yanı sıra kimyasal ve nükleer silahların da NATO operasyon alanlarına sokulmasını öneren plan, ülke dışındaki ABD askeri birliklerine hizmete özel olarak gönderilmişti. NATO askeri kanadında incelenmekte olan planın Federal Alman Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın da onayından geçtiği bildirildi. "Air-Land Battle 2000" adlı (Hava-Kara Savaşı 2000) adlı plan taslağını, Sosyal Demokrat Koalisyon döneminde Federal Savunma Bakanlığı'na benimsenmediği bildirildi.

Haziran ayı başındaki NATO Savunma Bakanları toplantısından sonra sunulan yeni plan, ABD'nin NATO dışı alanlara müdahale etme planlarında ve bu planları uygularken Avrupa'daki müttefiklerinden sadece onay değil, fiili destek de almakta kararlı olduğunu gösteriyor.

NATO-dışı alanlara yayılma

Hatırlanacağı üzere ABD, 1980 yılında NATO'ya NATO dışı alanlara müdahale için gerekliliğini savunarak Çevik Güçler stratejisi planını getirmişti. Çevik Güç-

ler de bu plan çerçevesinde kullanılacak. 1982 Haziran ayında Bonn'daki NATO doruğunda müttefikler, ABD'nin NATO dışı alanlara yayılma planlarına yeşil ışık yaktılar. Geçtiğimiz Haziran ayı başında Brüksel'deki NATO Savunma Bakanları toplantısında da müttefikler ABD Çevik Güçleri'ne yardımcı olma kararı aldılar. ABD'nin Körfez Bölgesi'ne müdahalesi halinde, Avrupa savunmasında ortaya çıkacak bazı boşlukları kapatmayı ve ABD'ye bazı kolaylıklar sağlamayı kabul ettiler.

ABD, Çevik Güçler diye tanınan, "Rapid Deployment Forces" (Hızlı Hareket Güçleri) adlı askeri birliklerini de 1980 yılında özellikle Basra Körfezi bölgesindeki çıkarlarını daha iyi koruyabilmek için geliştirdi. Bunlar, ABD karşıtı herhangi bir harekete durdurmak amacıyla, "kritik nokta"lara acilen ulaşmak için yetiştirilmiş özel birliklerdir.

Yaşamsal çıkar alanı ilan ettiği bu bölgede İran'da olduğu gibi anti-empyalist, anti-amerikan rejimler kurmasında endişe eden ABD, gerici idareleri desteklemek ve onların devrimleşme yoluna geçişini önlemek için tepesinde dikilmek amacıyla Çevik Güçleri müdahale etme arı hazır tutuyor. 1983 yılının Ocak ayında ise ABD, Florida'da Mc Dill Hava Üssü'nde Çevik Güçler'in bir Merkez Komutanlığı'na açtı. Operasyon alanı Pakistan'dan Mısır'a ve İran'dan Kenya'ya kadar 19 ülkeyi kapsayan ve sayısı 440 bine yakın olan Çevik Güçler'in bir Merkez Komutanlığı'na örgünlendi ise ABD, okyanuslar üstesinden yürütülen geniş bir bölümünü askerel-politik denetimi altında tutma politikasında yeni ve tehlikeli bir adım daha atmış oldu.

Türkiye Postası

15 GÜNLÜK GAZETE SAYI: 12 26 Ağustos 1983

ABD Orta Amerika'da 24 yıldır güç gösterisinde

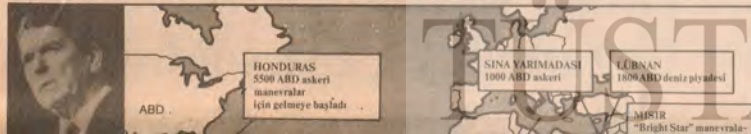
Son bir kaç haftadır ABD 19 savaş gemisi ile Orta Amerika'da manevralar sürdürüyor. Bunlar, daha öncekilere fark olarak özellikle bir tek ülkeyi, Nikaragua'yı tehdit etmesine karşın, son 24 yıldır bu bölgede sürdürülen savaş manevralarından çok farklı değil. Son 24 yıl boyunca her yıl ABD, bir kaç gemiden oluşan bir filo ile Güney Amerika kıtası çevresinde, ittifak içinde olduğu gerici yönetimlere sahip ülkeler ile ortak manevralar düzenliyor. Ayrıca 1960'ların başından bu yana sık sık Küba'nın Guantanamo Körfezi'ne 1800 deniz piyadesi indirerek, buradaki deniz üstünde ABD'nin hakkı olduğu iddiasını sürdürüyor. Dahası, Panama'da "kanal savunma" adı altında her yıl, yedi-on bin arası ABD askerinin katıldığı ortak manevralar düzenliyor.

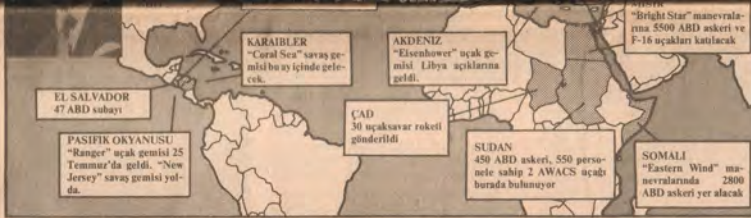
Uzun süredir Orta ve Güney Amerika bölgesi "sıcak nokta" olma özelliğini koruyor. Dünyada halk yığınlarının kaptarıları emperyalizmin politikasının çıktığı sıcak noktalar, çoğu kez zengin doğar kaynakların bulunduğu kıtalar üzerinde önemli stratejik yerler. ABD, bu bölgelerde, özellikle önemli hammedelerin bulunduğu, gelişmekte olan ülkelere tam kontrol altına almak istiyor. Buradaki gerginlik odaklarının yaratılması ve sürdürülmesi, emperyalizmin politikasının ekonomik ve politik yönleri ile kopmaz şekilde bağlantıdır.

Yumuşamaya yer yok

Özellikle Reagan yönetimi döneminde ABD'nin Orta ve Güney Amerika ile ilişkilerinde yeni ve daha sert bir dönem başladı. 1980'de açıklanan Santa Fe Raporu'na göre ABD, yaşamsal çıkarları olan bu bölgede "tehditlerin önüne geçmek" için "ülkelerin topluluğu yaratılmıyordu. Raporunda, "yumuşama ölüm demektir", "Güney Amerika'yı komünizm tehlikesinden ancak ABD koruyabilir" deniyordu.

Reagan yönetimi, bu plan çerçevesinde bu bölgedeki ilerici yönetimlere ve yörtever gerici hareketlerine karşı saldırıya geçti. El Salvador, Guatemala gibi gerici diktatörlüklerin olduğu ülkelere askeri ve ekonomik yardımlarını arttırarak bu ülkelere gerici yönetimler eliyle yürütülen katliamlara bizzat destek oldu.

Halen 791 bin kişilik ABD ordusunun yarısına yakın bölümü, denizaynı ülkelerde, gerici rejimleri ve karşı-devrimcileri desteklemek, onların ordularını eğitmek, yeni çatışma odakları yaratmak

ve dünya halklarına ABD askerel üstünlüğünü kanıtlamakla görevli. TIME dergisi, Reagan yönetiminin tüm dünyada ABD askeri güçlerini "olağanüstü bir rahatlıkla kullandığına" işaret ediyor.

Dördüncü protesto gösterilerinde 27 kişi öldü, yüzlerce kişi tutuklandı

Diktatör Pinochet katliama

● Beş partinin oluşturduğu "Demokratik İttifak" Pinochet'in istifasını istedi

Şili'de Ağustos'un 11'inde yapılan dördüncü protesto gösterileri son on yılın en büyük ve en kanlı gösterileri oldu. Pinochet'in 18 bin askeri birliği ve polisi göstericilerin üzerine saldırdı olaylarda üçü çocuk 27 kişi öldürüldü, yüzden fazla kişi yaralandı ve bin kişi kadar tutuklandı. Polislin insanları evlerinde katlettiği olayların ardından, Şili halkının 11 Eylül'de daha da güçlü bir porteste gösterisine hazırlandığı bildiriliyor.

Ağustos ayının ilk haftası içinde Pinochet'e karşı muhalefet yürüten, Şili Komünist Partisi dışındaki beş büyük partiin oluşturduğu "Demokratik İttifak" adına bir açıklama yapan Hristiyan Demokrat Partisi Başkanı Valdes, Pino-

chet'in istifasını ve yeni bir anayasa yapmasını istemişti. Bunu izleyen günlerde Pinochet, muhalefeti yumuşatmak amacıyla kabinde bazı değişiklikler yaparak, demokrasiye geçiş için bir kabine oluşturduğunu açıkladı.

Açıklamanın ardından gelen katliam Pinochet'in böyle bir niyeti olmadığını özellikle burjuva partilerinin kendisine karşı muhalefetini yumuşatmak için bazı değişikliklere yöneldiğini kanıtlıyor. Bir yandan Pinochet'in şu günlerde Şili kıyılarında ABD ile ortak askeri manevralara girişmesi, öte yanda yığınsal protestoların kanlı bir biçimde bastırmaya çalışması, Şili'de demokrasi güçlerini uzun süre bilecek, dişe-diş maceade günlerinin beklediğini gösteriyor.

Ziya-ül-Hak'a karşı protestolar büyüdü

Pakistan'da, devlet başkanı Ziya-ül-Hak'ın baskınlı serletişmesine, 11-14 Ağustos tarihleri arasında aralarında politik partilerin liderleri de olmak kaydıyla yüzlerce kişiyi gözaltına almasına rağmen, demokrasiye dönüş takvimini kabul etmeyen muhalefet direnişi sürdürüyor. Yasa dışı ilan edilen sekiz partinin ittifakından oluşan "Demokrasiye Dönüş Hareketi" geçmiş kentlerde askeri yönetimi protesto gösterileri düzenliyor. Bu gösterilerde polisle çıkan çatışmalarda 16 kişinin öldüğü bildirildi.

Türkiye'deki "demokrasiye dönüş" uygulamalarını kendisine model aldığı söyleyen Türkiye ve Pakistan'ın bölgede birlikte etkin bir rol oynamacaklarına inanılan, cunta'nın ve Evren'in önemli dostlarından Ziya-ül-Hak'ın demokrasiye dönüş takviminde, seçimlerin 23 Mart 1985'de yapılması, başkanlık yetkilerini Ziya-ül-Hak'ın kendi atayacağı bir başkanla paylaşması yer alıyor.

Bunları adatacılık olarak nitelenecek muhalefet, sıkıyönetimin kaldırılmasını, siyasal çalışmaların serbest bırakılmasını, sansürün kaldırılmasını ve seçimlerin daha erken bir tarihte yapılmasını istiyor.

Guatemala

ABD eskiyen diktatörün yerine yenisini getirdi

Yeni diktatör Victores daha ilk demecinde Nikaragua'yı saldırganlıkla suçladı

Orta Amerika ülkelerinden Guatemala'da Ağustos'un ikinci haftasında devlet başkanı diktatör Rios Montt, Savunma Bakanlığı görevini yapan H. Victores tarafından bir darbe ile görevinden uzaklaştırıldı. Darbe, ABD'nin Nikaragua'ya saldırı planlarının bir hazırlığı olarak değerlendirildi.

Orta Amerika ülkeleri içinde ABD'nin en yoğun etkiye sahip olduğu 7.5 milyon nüfuslu Guatemala'da, ekonominin büyük bölümü ABD Meyva Şirketi'nin tekelinde.

Darbe öncesi ve sonraki gelişmeler, Victores'in iktidara ABD onayıyla el koyduğunu gösteriyor. Victores'in darbeden bir saat önce Nikaragua sahilindeki manevraya katılan "Ranger" savaş gemisine ABD Generali Gorman'la görüştüğü, darbe sırasında da ABD ateşsinin Guatemala Başbakanı Sarayı'nda olduğu bildiriliyor.

23 Mart 1982'de bir darbe ile iktidara el koyan Montt'un 16 aylık iktidat döneminde 30 bin kişi ölümü terketmek zorunda kalmış, sadece geçtiğimiz yıl içinde 14 bin kişi diktatörün ölüm mangaları tarafından öldürülmüştü. Bu arada Victores sertlik yanlısı oluse ve solcu gerillalarla mücadelesi ile ün yaptı.

Ancak Montt, uyuladığı tüm baskılara rağmen kendisine karşı muhalefetin büyümesini engellemeyi. Yıpranan diktatörün iktidarda kalmasını toplumdaki bağımsızlık ve demokrasinin yavaş güçleri daha da geliştirmesi olasılığı şun aylarda ABD'yi de kayıtlarıdırma başlatmıştı.

Öte yanda Montt, Nikaragua'ya karşı ABD'nin istediği kadar sert tepki göstermiyordu. Oysa Victores daha ilk demecinde Nikaragua'yı saldırganlıkla suçladı.

Darbenin hemen ardından Guatemala ile El Salvador arasında askeri birliği anlaşması imzalandı. Buna göre, Guate-

Diktatör Victores ilk basın açıklamasını yapıyor

mala kendi sınırları içinde El Salvador ordusunu eşitirken, El Salvador da ABD'den sağladığı silah ve cephanenin bir kısmını Guatemala'ya gönderecek. Bu gelişmeler de Guatemala'daki darbe-nin Orta Amerika'daki savaş tehlikesini arttıracakını gösteriyor.

KISA... KISA...

İtalya'da

İtalya'da Ağustos ayı başında kurulan Sosyalist parti Başkanı Bettino Craxi'nin başkanlığındaki beş partili koalisyon hükümeti, Reagan yönetimi tarafından olumlu karşılandı. NATO'yu destekleyen Sosyalist Parti, Sicilya'ya ABD Cruise füzelelerinin yerleştirilmesini savunuyor.

Çad'da

Fransa Çad'daki savaşına 520 asker göndererek daha çok karşıyken, ABD de müteffiklerine ve özellikle Fransa'ya da dışarı çıkarttı. Uçakların Sudan'da üslenmesi bildirildi.

Taban fiyatlarının düşük tutulması tepkiyle karşılandı

Tarım üreticilerinin gerçek gelirleri önemli miktarlarda geriledi

● 1983 yılında taban fiyatlarının düşük tutulması sonucu pamuk, fındık, kuru incir, ayçiçeği ve kuru üzümün üreticilerinin gerçek gelirleri yüzde 9 ile yüzde 13 arasında geriledi.

● 1981-1983 dönemini kapsayan üç yıl içinde, taban fiyatlarının sürekli düşük tutulması sonucu, tarım üreticilerinin gerçek gelirleri yüzde 19 ile 41 arasında geriledi

Ağustos ayının ilk haftası içinde, Ulu-su hükümeti beş önemli tarımsal ürünün taban alım fiyatlarını açıkladı. 4 Ağustos 1983 tarihli *Resmî Gazete*'de yayınlanan hükümet kararına göre, pamuk, fındık, kuru incir, ayçiçeği ve kuru üzümün ta-ban alım fiyatları, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 17-22 arasında arttırıldı.

Enflasyon oranının yüzde 34 olduğu bir ortamda, tarımsal ürünlerin taban fiyatla-rının ancak yüzde 17-22 arasında arttırıl-ması sonucu, bir milyonun üstünde çift-çi ailesinin gerçek gelirleri geriledi ve satılma-güçleri önemli ölçüde daraldı. Böylece, cunta tarımsal ürünlerin taban fiyatlarını enflasyon oranının çok altında tutarak işçilerin, memurların, esnaf ve za-naatkarların yanı sıra, köylülerin gerçek ge-lirlerini geriletme, onları da yıkma sürük-leme politikası, bu yıl da sürdürüldü.

Ancak, cuntanın bu yıkım politikası, tüm köylü örgütleri ve konuyla ilgili kuru-luşlar tarafından tepkiyle karşılandı ve ilan edilen taban fiyatların ürünlerin maliye-tini bile karşılamadığı belirtildi. Adana Çiftçi Birliği Başkanı İzzettin Özgüray, "A-caba pamuk için alanlarımız daha da da-rallımsa ne mi bu kadar düşük fiyat veriliyor" derken, Trabzon Merkez Ziraat Odası Başkanı Ahmet Örs de, "Fındık üre-ticisinin perşan olduğunu" söyledi. Türki-ye Ziraatçılar Derneği Başkanı Mülümör Kağı, verilen taban fiyatlarının maliyetin altında olduğunu söyleyerek, "kimse gele-cek yıl fındık üreticisinin fındık yetiştir-mesini beklemesin" şeklinde konuşurken, Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Sami Doğan da, 24 Ocak kararlarında sonra tarımsal ürünlerin taban fiyatlarının süreli düşük tutulduğuna belirtti. "tarım ilvey evlat muamelesi görüyor" dedi.

Cunta, 12 Eylül devriminden bu yana geçen yaklaşık üç yıl içinde, tarımsal ürünle-rin taban fiyatlarını sürekli enflasyon oranının altında tutarak, tarım üreticilerinin gerçek gelirlerini önemli oranda geriledi.

Oysa, cunta tarımsal ürünlerin taban fiyatla-rını, enflasyon oranının çok aşağısında tutmakla, üreticilerin gerçek gelirlerini geçtiğimiz yılın gelir düzeyinin çok altına indirdi:

● Pamuğun fiyatı 78 liradan 95 liraya yükseltildi, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 22'lik bir artış oldu. Böylece, pamuk üre-ticilerinin gerçek gelirleri, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 9 geriledi.

● Fındığın fiyatı 150 liradan 175 liraya yükseltildi, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 17'lik bir artış oldu. Böylece, fındık üre-ticilerinin gerçek gelirleri, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 13 geriledi.

● Kuru incirin fiyatı 78 liradan 94 lira-yı yükselttiler, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 21'lik artış oldu. Böylece, kuru incir üreticilerinin gerçek gelirleri, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 10 geriledi.

● Ayçiçeğinin fiyatı 50 liradan 61 lira-yı yükselttiler, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 22'lik artış oldu. Böylece, ayçiçeği üreticilerinin gerçek gelirleri, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 9 geriledi.

● Kuru üzümün fiyatı 132 liradan 158 liraya yükselttiler, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 20'lik bir artış oldu. Böylece, kuru üzüm üreticilerinin gerçek gelirleri, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 11 geriledi.

liraya yükseltirken, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 20'lik bir artış oldu. Böylece, kuru üzüm üreticilerinin gerçek gelirleri, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 11 geriledi.

Kuşkusuz, cunta tarımsal ürünlerin taban fiyatlarını yalnızca 1983 yılında dü-şük tutmakla kalmadı, O, 12 Eylül de-vmesinden bu yana geçen yaklaşık üç yıllık sürede, tarımsal ürünlerin taban fi-yatlarını sürekli enflasyon oranının altında tutarak, tarım üreticilerinin gerçek gelirle-rini önemli miktarda geriledi:

● Son üç yıllık sürede, pamuğun fiyatı yüzde 72 arttı. Oysa, ilgili üç yıl içinde enflasyon oranı yüzde 106 olarak gerçek-leşti. Böylece, pamuk üreticilerinin gerçek gelirleri yüzde 25 oranında geriledi.

● Son üç yılda, fındığın fiyatı yüzde 51 arttı. Böylece, son üç yıl içinde fındık üre-ticilerinin gerçek gelirleri yüzde 41 oranın-da geriledi.

● Son üç yılda, kuru incirin fiyatı yüzde 71 arttı. Böylece, son üç yıl içinde kuru incir üreticilerinin gerçek gelirleri, yüzde 26 oranında geriledi.

● Son üç yılda, ayçiçeğinin fiyatı yüzde 80 arttı. Böylece, son üç yıl içinde ay-çiçeği üreticilerinin gerçek gelirleri, yüzde 19 oranında geriledi.

● Son üç yılda, kuru üzümün fiyatı yüzde 69 arttı. Böylece, son üç yıl içinde kuru üzüm üreticilerinin gerçek gelirleri, yüzde 28 oranında geriledi.

Dünyanın en büyük firmaları arasında Koç ve Sabancı da var

Koç ve Sabancı Holding, satış hacmi bakımından Türkiye'nin en büyük 500 işletme-sinin yüzde 19,3'ünü ellerin-de bulunduruyorlar

Türkiye'nin en büyük 500 firması içinde, satış hacmi açısından Koç ve Sabancı Holding'in büyük bir kontrol gücüne sahip oldukları ve toplam satışlarının yaklaşık beşte birini ellerinde bulundurdıkları belirtildi. Ayrıca, ABD'nin ünlü "Fortune" Dergisi'nin yayınladığı dünyanın en büyük 500 firması listesinde, 2 milyar 533 milyon dolarlık satışla Koç Holding 186. ve 2 milyar 509 milyon dolarlık satışla Sabancı Holding 189. sırada yer aldı.

1981 yılı satış miktarlarına dayanan-larak yapılan hesaplamaya göre, Koç Holding'in yıllık satış miktarı Türk parası olarak 252 milyar 793 milyon lira ve Sabancı Holding'in de 250 milyar 398 milyon lira olarak ger-çekleşti.

Devlet ve özel sektöre ait olan ve Türkiye sanayinin en çok çoğunlu-ğuna kontrolden bulunduran 500 büyük işletme 1981 yılında 2 trilyon 608 milyar liralık satış yaptı.

Buna göre, Türkiye'nin en bü-yük 500 işletmesinin toplam satış miktarının yüzde 9,7'si Koç Holding ve yüzde 9,6'sı da Sabancı Holding'e ait bulunuyor.

Ayrıca, Koç ve Sabancı Holding Türkiye'nin en büyük 500 işletme-sinin satış hacmi bakımından yüzde 19,3'ünü ellerinde bulunduruyorlar.

Transtürk ve Kozanoğlu-Çavuşoğlu'nun "kurtarıls" övkiüsü

Temmuz ayının başlarında, şirket sayı-sı açısından Türkiye'nin yedinci büyük

9 Temmuz 1983 tarihinde, Malive Ba-kanlığı'nın baskanlığında 14 banka tem-

Tarım üreticileri yakıma uğratılıyor

Yayımlanan resmi istatistiklere göre, son bir yıllık enflasyon oranı (fiyat artışı) yüzde 34'tür. Tarım ürünlerinin taban fiyatları, geçtiğimiz yıla oranla enflasyon oranı olan yüzde 34 artırımlı olsaydı, ancak o zaman çiftçi ailelerinin gerçek gelirleri geçtiğimiz yılın aynı düzeyinde kalacaktı.

Orta vadeli kredilerin yarısından çoğunu en büyük üç holding aldı

- 74 sanayi kuruluşuna verilen 21 milyar 14 milyon liralık kredinin 6 milyar 807 milyon lirasını Koç Holding, 2 milyar 142 milyon lirasını Çukurova Holding ve 2 milyar 138 milyon lirasını da Sabancı Holding kullandı

Kredi kullanan işletmeler	
	Kredi miktarı milyon TL
Koç Holding	
T.Demir Doküm	346
Tüpkö	272
Pınar Süti	194
Ötügen	183
Arçelik	669
Tektaş	145
Döküm	598
Asil Çelik	4.137
Tofaş	303
Toplam	6.807
Sabancı Holding	
Teksa	132
Mensa	134
Lassa	1.872
Toplam	2.138
Çukurova Holding	
Çuk.Kimya End.	240
Paktaş	918
Yibitay	234
Toroş Gübre	234
Çuk. Elektrik	453
Toplam	2.142
Üç hol.topt.	11.807

Temmuz ayının başlarında, şirket sayısı açısından Türkiye'nin yedinci büyük holdingi olan Transtürk Holding'in zor durumda düştüğü ve devletten "kurtarılmaya" beklediği haberleri başında yayımlanmaya başladı. Birkaç gün sonra, Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaloğlu bir açıklamaya yaparak, Transtürk Holding'in kurtarılabileceğini söyledi.

Başbakan ve bakanların dediği olur

Ancak, yapılmak istenen "kurtarma" operasyonu izmit aşamasına gelince, aralarında devlet bankasının da bulunduğu dokuz bankanın anlaşmaya "evet" demelerine karşılık; en büyük özel bankanın son anda "kurtarma" operasyonuna şiddetle karşı çıktıkları görüldü. Transtürk Holding'in "kurtarılması" na karşı çıkanlar, Koç, Sabancı ve Çukurova Holding'in sahibi bulunduğu Garanti Bankası, Akbank, Pamukbank, Yapı ve Kredi Bankası, Uluslararası Endüstri ve Ticaret Bankası'dı.

İlgili beş büyük banka; daha gerçeği, Sabancı, Koç ve Çukurova Holding'ten oluşan üç büyük holding, devletin aradan çekilmesini ve kurtarma operasyonunun Transtürk Holding'le kendileri tarafından yürütülmesini istedi. Açıkçası, Türkiye'nin en büyük holdingleri Transtürk Holding'in hisse senetlerinin (ortaklık payı) önemli bir bölümünü ele geçirmek, onu bir anlamda "yutmak" istiyorlardı.

Maliye Bakanı, üç büyük holdingin bu tutumlarına çok sinirlendi, onları tehdit etmeye ve "abanın altından sonra göstermeye" yeltendi. Ama, Maliye Bakanı'nın "başka lırsökmeydi. Olaya, Uluşu Hükmümleri el koydu. Sonuçta, devlet aradan çekildi. Simdi "kurtarma" operasyonu, Transtürk Holding ile Koç, Sabancı ve Çukurova Holding yetkilileri arasında sürdü-rülüyor.

Ancak, sürdürülen müzakerelerin sonucunda, nasıl bir anlaşmanın ortaya çıkacağı şimdiden belirsiz. Ya üç büyük holding, Transtürk Holding'in hisse senetlerinin çoğunluğunu ele geçireceklerse böylece, ortaya çok daha güçlü yeni bir holding çıkacak... Ya da, Transtürk Holding, yitmiş faiz oranlarıyla yeniden borçlanacak ve çok yakın bir gelecekte ele, Türkiye'nin en büyük holding olan Koç, Sabancı ve Çukurova Holding tarafından tümüyle yutulacaktır.

En çok kredi kullanan işletmelerin başında, 4 milyar 137 milyon lira ile Koç'un Asil Çelik'i; 1 milyar 872 milyon lirası Sabancı'nın Lassa'ya ve 918 milyon lirası Çukurova Holding'in Paktaş isimli işletmesi geliyor.

Koç, Sabancı ve Çukurova Holding'in dışında, en çok kredi kullanan holdinglerin başında, 5 Bankası grubu, OYAK, Enka ve Okumys Holding gibi büyük sermaye grupları var.

9 Temmuz 1983 tarihinde, Maliye Bakanlığı'nın başkanlığında 14 banka temsilcisi ve Transtürk Holding'in katılmı-yı iki saat süren kısa bir toplantı yapıldı. Toplantıdan sonra yapılan açıklamada, Transtürk Holding'in 25 milyar liralık borcunun beş yıl etrelendiği ve 3,5 milyar lira da "taze para" bulunarak "kurtarma" işleminin tamamlanmış olduğu bildirildi. 10 Temmuz tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nin yazdığına göre, ilgili toplantıda "kurtarılmaya" bazı itirazlar oldu; ama, gerekli "her türlü ilana yolu" kullanılarak itirazlar kısa edildi.

Ancak, yapılmak istenen "kurtarma" operasyonu izmit aşamasına gelince, aralarında devlet bankasının da bulunduğu dokuz bankanın anlaşmaya "evet" demelerine karşılık; en büyük özel bankanın son anda "kurtarma" operasyonuna şiddetle karşı çıktıkları görüldü. Transtürk Holding'in "kurtarılması" na karşı çıkanlar, Koç, Sabancı ve Çukurova Holding'in sahibi bulunduğu Garanti Bankası, Akbank, Pamukbank, Yapı ve Kredi Bankası, Uluslararası Endüstri ve Ticaret Bankası'dı.

İlgili beş büyük banka; daha gerçeği, Sabancı, Koç ve Çukurova Holding'ten oluşan üç büyük holding, devletin aradan çekilmesini ve kurtarma operasyonunun Transtürk Holding'le kendileri tarafından yürütülmesini istedi. Açıkçası, Türkiye'nin en büyük holdingleri Transtürk Holding'in hisse senetlerinin (ortaklık payı) önemli bir bölümünü ele geçirmek, onu bir anlamda "yutmak" istiyorlardı.

Maliye Bakanı, üç büyük holdingin bu tutumlarına çok sinirlendi, onları tehdit etmeye ve "abanın altından sonra göstermeye" yeltendi. Ama, Maliye Bakanı'nın "başka lırsökmeydi. Olaya, Uluşu Hükmümleri el koydu. Sonuçta, devlet aradan çekildi. Simdi "kurtarma" operasyonu, Transtürk Holding ile Koç, Sabancı ve Çukurova Holding yetkilileri arasında sürdü-rülüyor.

Ancak, sürdürülen müzakerelerin sonucunda, nasıl bir anlaşmanın ortaya çıkacağı şimdiden belirsiz. Ya üç büyük holding, Transtürk Holding'in hisse senetlerinin çoğunluğunu ele geçireceklerse böylece, ortaya çok daha güçlü yeni bir holding çıkacak... Ya da, Transtürk Holding, yitmiş faiz oranlarıyla yeniden borçlanacak ve çok yakın bir gelecekte ele, Türkiye'nin en büyük holding olan Koç, Sabancı ve Çukurova Holding tarafından tümüyle yutulacaktır.

"kurtarılış" öyküsü

Kozanoğlu-Cavuşoğlu da "kurtarılmaya" kuyruğunda

Temmuz ayının ikinci yarısından sonra, Türkiye'nin şirket sayısı açısından beşinci büyük holding olan Kozanoğlu-Cavuşoğlu Grubu'nun da, devletten "kurtarılmaya" bekleyenler arasında katıldığı haberleri başında yayımlanmaya başladı. 28 Temmuz 1983 tarihinde, Kozanoğlu-Cavuşoğlu Grubu'na ait işletmelerden yurtdışındaki müteahhlik yapanların dışındaki tüm hisse-leri ve dolayısıyla yönetimi Hisarbank'a devredildi.

Böylece, görünüre Kozanoğlu-Cavuşoğlu Grubu'na ait işletmelerin yönetimi, Hisarbank'ın yönetimi Maliye Bakanlığı'na geçmiş oluyordu. Bilindiği gibi, bundan bir süre önce, zor durumda düşen Kozanoğlu-Cavuşoğlu'na ait Hisarbank'ın yönetimini Maliye bakanlığı üstlenmişti.

Aynen, Hisarbank olayında olduğu gibi, Kozanoğlu-Cavuşoğlu Grubu'na ait işletmelerin yönetimini Hisarbank'a ve buna bağlı olarak görünürde Maliye Bakanlı-ğ'na geçmiş olması, boyalı basın tarafın- dan çarpıtılarak verilmeye ve neredeyse bir "devletleştirme" operasyonu olarak yorumlanmıştır.

Oysa gerçekte olan şeydi: Birinci olarak Kozanoğlu-Cavuşoğlu Grubuna ait olan Hisarbank ve bazı işletmeler, nakit sıkıntısına düşüyor ve ucuz faiz oranıyla devletten kredi talep ediyorlardı. Sonuçta, görünürde Hisarbank'ın ve dolayısıyla his- sa işletmelerin yönetimi Maliye Bakanlı-ğ'na geçince, ilgili kuruluşların kredi talepleri devlet olanaklarıyla karşılanmı-ş oluyordu.

İkinci olarak, yönetimden mükiyet işlemlerine kadar, esas olarak, Kozanoğlu-Cavuşoğlu Grubu'nun statüsünde hiçbir de-ğişiklik olmuyordu. Çünkü Hisarbank dahil bu işletmelerin tümünü mükiyetli Kozanoğlu-Cavuşoğlu Grubu'na ait ve ayrıca, bu işletmelerin başında ilgili holding'e ait kişiler yönetici olarak yap-maktadı.

Bütün bunlar neyi gösteriyor

Türkiye'nin şirket sayısı açısından be-şinci ve yedinci sırada yer alan ve cunta- nın baş devletçiliklerinden olan İki büyük Holding'in "kurtarılması" na ilişkin bu "ilgine" gelişmelerden şu önemli sonuç- lar çıkmaktadır:

- Ekonomik buralıma çözüm buluna- maması ve krizin 1983'de daha da derin-leşmesi, banka ve sanayi sermayesi ve em-

VEHBI KOÇ

Koç Holding'in patronu. Transtürk olayın- da, Maliye Bakanı bir yanlışlık yapmaya kalkınca, onun usulca kulunu çekerek te- kelçiliğin bir ikisini hatırlattı: "Güçlü olan kazanır!"

peryalist tekellerle güçlü bir biçimde iç- iye geçen az sayıdaki büyük holding di- şında kalan büyük sermaye grupları bile kırık süzümleye başladı.

- Krizin derinleşmesi, pazar paylaşımı, devlet olanaklarından daha çok yararlan- ma gibi nedenlerden ötürü, genel olarak sermaye grupları ve özel olarak büyük ser- maye grupları arasındaki rekabet ve çatış- malar, çekişme ve çatışma daha şiddetlendi ve sertleşti.

- Basta, hepsi de kendi destekçileri olan işbirlikçi-tekeli sermaye grupların- genin çıkarlarına hizmet eden cunta, bü- yük sermaye grupları arasındaki çatışma- nın ve rekabetin sertleşmesi karşısında, simdi tekeli sermayenin emperyalizme ve banka sermayesiyle en güçlü biçimde içiye geçen kesimden yana tavır almaya başladı.

Tarımsal amaçlı krediler, "sıfır" noktasına yaklaştı

Kredilerin "aslan payı" nı banka sahibi holdingler alıyor

- Kamu kesimi ve tarım kredilerindeki önemli gerilemelere karşılık, 1980 yılı sonunda 148 milyar lira olan banka kredileri yüzde 118 oranında artırılarak 1983 yılı Nisan ayı sonunda 324 milyar liraya trımandırıldı
- Merkez Bankası kredilerinin dağılımında, holding bankaları lehine 1983 yılında önemli gelişmeler oldu

12 Eylül devriminden bu yana geçen yaklaşık üç yıllık dönemde, Merkez Bankası kredilerinin dağılımında önemli değişimler ortaya çıktı. Bir yandan, kamu kesimi kredileri yerinde sayarken ve hatta 1983'de gerilerken; öte yandan da Tarım Satış ve Tarım Kredi Kooperatifleri eliyle tarım kesimine verilen kredileri neredeyse "sıfır" noktasına indirilirken; banka sahibi holdinglerin kredilerinde önemli artışlar oldu.

Öte yandan, Merkez Bankası kredilerinin dağılımında, 1983 yılı içinde önceki dönemle karşılaştırılamayacak kadar hızlı değişimler görüldü. Kamu kesimi ve tarım kredileri önemli miktarda geriletirken, en iri holdinglerin sahibi bulunduğu büyük bankaların kredileri büyük oranda arttırdı.

Merkez Bankası'nın verilerine göre, 1980 yılı sonunda 415 milyar lira olan kamu kesimi kredileri yüzde 36 oranında artarak 1983 yılı Nisan ayı sonunda 568 milyar liraya yükseldi. Aynı dönemde, kooperatifleme aracılığıyla tarım sektörüne verilen krediler 93 milyar liradan 5 milyar liraya indirildi. Kamu kredilerinde ancak yüzde 36'lık artışa ve tarım kesimi kredilerinin neredeyse tümünden ortadan kaldırılmasına karşılık, 1980 yılı sonunda 148 milyar lira olan banka

kredileri yüzde 118 oranında artırılarak 1983 yılı Nisan ayı sonunda 324 milyar liraya trımandırıldı.

Bütün bunların sonucu olarak, toplam Merkez Bankası kredileri içinde 1980 yılı sonunda yüzde 63 olan kamu kredilerinin payı, 1983 yılı Nisan ayı sonunda yine yüzde 63'le aynı düzeyde kalırken, aynı dönemde yüzde 14 olan tarım kesimi kredilerinin payı yüzde 1'in den altına düştü. Oysa, banka kredilerinin payı büyük bir artışla yüzde 23'den yüzde 36'ya yükseltildi.

1983'deki gelişmeler dikkat çekti

Ancak, Merkez Bankası kredilerinin dağılımında, 1983 yılının ilk dört ayında daha önceki dönemle karşılaştırılamayacak kadar hızlı olan şu değişimler ortaya çıktı:

1982 yılı sonunda 578 milyar lira olan kamu kesimi kredileri, 1983 yılı Nisan ayı sonunda 568 milyar liraya indi. Aynı dönemde, tarım kesimi kredileri 43 milyar liradan 5 milyar liraya düştü.

Kamu kesimi ve tarım kredilerindeki gerilemelere karşılık, 1982 yılı sonunda 290 milyar lira olan banka kesimi kredileri 34 milyar lira artırılarak, 1983 yıl

lı Nisan ayı sonunda 324 milyar liraya yükseltildi.

Her şey bir avuç banka sahibi holding için

Öte yandan, 1983 yılının Nisan-Temmuz dönemi kapsayan son üç ay içinde, Merkez Bankası kredilerinin daha büyük bir bölümünün büyük holding bankalarına yönelmesi eğilimi çok daha hızlandı. Nitekim, Merkez Bankası'nın bankalara açtığı kredi miktarı, 1983 yılının Ocak-Temmuz döneminde 107 milyar lira artarak 397 milyar liraya yükseldi. Oysa aynı dönemde, tarım kesimi kredileri 37 milyar lira ve Kamu İktisadi Teşekkülleri kredileri de 29 milyar lira geriledi.

Merkez Bankası'nın yayınladığı istatistiklere göre, 1983 yılının ilk yedi aylık döneminde bankalara açılan 170 milyar liralık ek kredinin yüzde 86'sını özel bankalar, yüzde 8'ini devlet bankaları ve geri kalan yüzde 6'sını da yabancı bankalar aldı.

Merkez Bankası kredilerinin dağılımında ortaya çıkan asıl ilginç gelişme, irili-ufaklı 40 dolayındaki özel bankaların içinde, büyük holdinglerin sahibi bulunduğu sekiz büyük bankanın toplam kredinin yüzde 69'unu almış olmalarıdır. İlgili sekiz büyük özel banka, Koç'un Çarşı Bankası, Sabancı'nın Akbank'ı, Çukurova-Transtrut-Eczacıbaşı Holding üşlütüsünün Yapı ve Kredi Bankası, Çukurova'nın Pamukbank'ı ve Uluslararası Ticaret Bankası, İş Bankası, Ercan Holding'in Türk Ticaret Bankası ve Has Holding'in İstanbul Bankası'ndan oluşmaktadır.

ÖZLEM ÖZGÜR Gündem

Cuntanın vardığı yer

Cuntanın, son aylarda attığı ve atmakta olduğu tehlikeli adımların, onun niteliğindeki ve toplumsal tabanında ortaya çıkan değişimleri, çok ciddi maddi temelleri ve nesnel nedenleri var.

Onun, iktidara ele geçirdiğİ andan itibaren, "elini hiç titretmeden" yapabilecekleri kadar; "elinin titrediiğİ" ve hemen yapamadıklarının, yapamayacaklarının sayısı da az değildi.

Cunta, işçi sınıfı, "köylülük", esnaf ve zanaatkarlar, tüm orta katmanlar karşısında, ilk günden bugüne hiç değişmeyen bir politika izledi. Onun başı, demokrasi ve devrim güçlerini ezmede, bunaların yükünü yığınların sırtına yüklemekte, eli hiç mi hiç titremedi. Emekçi yığınların yanısıra, tüm orta katmanları, hatta orta ve küçük boy sermaye gruplarını yıkıma uğrattıma politikasının sürekliliğİ konusunda da, onun eli hiç mi hiç titremedi.

Cuntanın, iktidara el koyar koymaz, tereddütsüz üstüne gittiğİ bir başka konu daha var. Hızla aynışmasını kaçınılmaz sonucu olarak, burjuvazinin ekonomik, sosyal ve siyasal arenada kendi içinde sürdüğü ve giderek sertleşen mücadeleye ve çatışmalarına yarattığı krizi çözmek. Önce, burjuvazinin bütün siyasal örgütlerine siyasal yasakları. Sonra da tümü kapatıldı. Böylece, cunta burjuvazinin krizini politik arenada çözümü oluyordu.

Cunta, tüm bunları yaparken, programını hayata geçirirken, başka şeylerin yanısıra, propaganda aracı olarak kullandığı ve gerçekten de etkili olan iki önemli silah vardı. Birincisi "can güvenciliğİ sağladık, terörü önledik"... "Biz destekleyin, yıka 23 Eylül öncesi ortam geri gelir" biçimindeki propaganda. İkincisi, "ekonomik bunalım var, enflasyon var, pahallık var, biz bunları aşacağız; ama şimdi, herkes sabretsin, bir süre sıkıntılara katlanalım, sonra milletçe düzleşe çıkacağız" denildi.

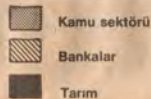
Boyallı basınıyla, tüm kitle basın ve yayın araçlarıyla sürdürülen bu yoğun propaganda ağı, uzun süre yığınların yanısıra, burjuvazinin hemen bütün kesimlerini de etkiledi. Söğzeli, geçimci yılın ortalarına kadar cuntanın uyguladığı ekonomik programa, burjuvazinin hemen hiç bir kesiminden ciddi bir karşı çıkı gelmedi.

Ama, geçimci yılın sonuna doğru, yalnızca emekçi yığınlar açısından değil; yalnızca orta katmanlar açısından da değil; aynı zamanda, orta ve küçük boy sermaye grupları ve büyük sermayenin önemli bir kesimi açısından da, cuntanın ekonomik programının iflası sonuçlandırdı ayan-beyan gözükmeye başladı.

Birincisi, "ekonomik bunalımı çözdük, çözüyoruz" balonu patladı. Üstelik, 1983 yılında ekonominin bütün göstergeleri, daha da kötüleşti. Ayrıca önümüzdeki aylarda bunalımın daha da derinleşeceği, açık seçik ortaya çıktı.

İkincisi, bunalımın uzağıp gitmesi, giderek daha da derinleşmesi, orta boy sermayenin yanısıra, büyük sermayenin, tekeli sermayenin belli kesimlerini de krize sürükledi. Bütün bunlar, bir yanıyla genel olarak sermaye sınıfının ve özel olarak banka sahibi olmayan sanayi sermayesiyle banka sahibi büyük holdinglerin; büyük sermayenin kendi içindeki ilişkilerini, çıkar çatışmalarını yoğunlaştırdı, sertleştirdi. Yani,

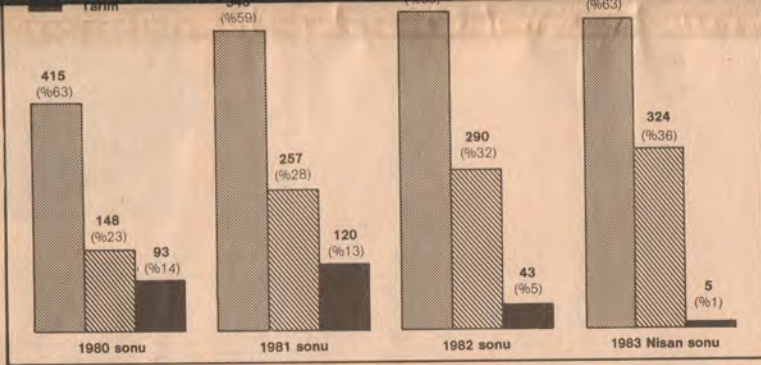
MERKEZ BANKASI KREDİLERİNİN DAĞILIMI (Milyar TL olarak)

548
(%59)

578
(%63)

568
(%63)

1983'deki gelişmeler önemli: 1982 yılı sonunda 578 milyar lira olan kamu kesimi kredileri, 1983 yılı Nisan sonunda 568 milyar liraya indi. Aynı dönemde, tarım kesimi kredileri 43 milyar liradan 5 milyar liraya düştü. Oysa, 1982 yılı sonunda 290 milyar lira olan banka kesimi kredileri 34 milyar lira artarak, 324 milyar liraya yükseldi.

Öte yandan, 1983'ün Nisan-Temmuz döneminde, Merkez Bankası kredilerinin daha büyük bir bölümünün büyük holding bankalarına yönelmesi eğilimi hızlandı. Nitekim, Merkez Bankası'nın bankalara açtığı kredi miktarı, Ocak-Temmuz döneminde 107 milyar arttırlarak, 397 milyar liraya yükseldi.

İşçi döviz girişiindeki gerilemeler de sürüyor

Hükümetçe planlanan dışışatımın yüzde 26 gerisinde kaldı

- 1983'ün ilk altı ayındaki 1 milyar 863 milyon dolarlık dış ticaret açığı, geçtiğimiz yılın eş dönemindeki 1 milyar 684 milyon dolarlık açığa oranla yüzde 11 artmış oldu

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) yaptığı açıklamaya göre, Türkiye'nin döviz sorunu yeniden gündeme geldi. Geçtiğimiz ayından duraklayan dışışatım miktarı, Haziran ayında önemli miktarda geriledi ve geçtiğimiz yıla oranla dış ticaret açığı daha da büyüdü. Öte yandan, 1983 yılının ilk altı ayında gerçekleşen dışışatım miktarı, Ulus hükümetinin planladığı dışışatım hedefinin yüzde 26 gerisinde kaldı.

DİE'nin saptamalarına göre, Haziran ayında 370 milyon dolar dışışatım yapıldı. Böylece, Haziran ayı dışışatımında bir önceki ayın 426 milyon dolarlık dışışatımına göre yüzde 15 ve geçen yılın aynı ayın-

daki 419 milyon dolarlık dışışatımına göre ise yüzde 14 oranında düşüş oldu.

Öte yandan, 1983 yılının ilk altı ayında, 4 milyar 500 milyon dolarlık dışışatım karşılık, 2 milyar 637 milyon dolarlık dışışatım gerçekleşti ve Ocak-Haziran döneminde Türkiye'nin dış ticareti 1 milyar 863 milyon dolar açık verdi. Böylece, 1983'ün ilk altı ayındaki 1 milyar 863 milyon dolarlık dış ticaret açığı, geçtiğimiz yılın eş dönemindeki 1 milyar 684 milyon dolarlık açığa oranla yüzde 11 artmış oldu.

Ayrıca, Ulus hükümetinin 1983 yılında planladığı 7,1 milyar dolarlık dışışatımına göre, içinde bulunduğumuz yılın ilk

altı ayında 3 milyar 550 milyon dolarlık dışışatım yapmak gerekiyordu. Oysa, ilk altı ayda gerçekleşen dışışatım 2 milyar 637 milyon dolar düzeyinde kalarak planlanan hedefin yüzde 24 gerisinde kaldı.

Ocak-Mayıs 1983 döneminde işçi döviz girişlerinin miktarında da, geçtiğimiz yılın eş dönemine oranla önemli düşüşler oldu. Merkez Bankası'nın yaptığı açıklamaya göre, 1983 yılının ilk beş ayında 581 milyon dolar işçi döviz girişi oldu. Böylece, geçtiğimiz yılın eş dönemindeki 740 milyon dolarlık miktardan göre, bu yıl Ocak-Mayıs dönemindeki işçi döviz girişleri yüzde 22 oranında düşüş gösterdi.

Mayıs ayında yurda giren işçi döviz miktarı 107 milyon dolar olarak gerçekleşti. Bu miktar, geçen yılın aynı ayındaki 160 milyon dolara göre yüzde 33 oranında bir azalmayı gösteriyor.

indeki gelişmelerini, çıkarışmalarını yoğunlaştırdı. Yani, cuntanın politik arena da "çözdü" dediği burjuvazinin krizi, pratik olarak sürüp gitti. Hem de çok daha keskinleşerek, çok daha derinleşerek.

Öteki yanıyla da, krizin uzayıp gitmesi, daha da derinleşmesi, yığınların yanısıra, burjuvazinin çok büyük kesiminin ve hatta büyük sermayenin belli kesimlerinin bile "muahafefi" ve "tepkisi" ile karşılanmaya başladı. Ve bunlar, cuntanın banka sermayesiyle sanayi sermayesi ve emperyalist tekelilerle en güçlü bağlarla içiçe geçtiği sermaye gruplarının dışında kalan toplumun tüm sınıf ve katmanlarından hızla yalıtılması sürecini de beraberinde getirdi.

Bu gelişmeler sonucunda, cuntanın içte ve dışta yapabileceği tek şey, bir tek manevra alanı kalıyordu. İçerde, sermayenin en gerici kesimi olan sanayi sermayesinin banka sermayesi ve emperyalist finans-kapitalle en güçlü bağlarla içiçe geçtiği kesimlere dayanmak. Dışarda, başta ABD ve NATO olmak üzere, emperyalist dünyanın en gerici, en şoven, en maceracı kesimlerine yaslanmak.

Ekonomik ve sınıfsal temelde, iç ve dış gerici ile cuntanın toplumun tüm sınıf ve katmanlarından hızla yalıtılması, ister istemez politik arenaya da yansıtıyordu. Yanısıra da...

Cuntanın "demokrasi"si, birakalım işçi sınıfını, emekçi yığınları temsil eden bir siyasal örgütlenmeyi; burjuvazinin değişik kesimlerini, sosyal demokrasiyi temsil eden siyasal örgütlenmeye bile izin vermiyor. Cuntanın "demokrasi" bahçesinde, "seçim" oyununda, birisi "sosyal demokrasi" görünmeye çalışsa da, dizginleri kendii elinde olan, o bir avuç iç ve dış gericiyi temsil eden iç parti döneminde hiç bir partiyeye, toplumun hiç bir kesimine yer yok. Yalıtılmanın ve korkunun bundan daha güzel örneği olabilir mi?

Son yirmi günde büyük tekellere 77 milyar TL yeni kredi açıldı

- Son yirmi gün içinde açılan 80 milyar liralık yeni kredinin 76 milyar 700 milyon lirası sanayi kesimine verilirken, tarım kesimine açılan kredi miktarı, 3 milyar 300 milyon lira gibi çok küçük bir düzeyde kaldı

17 Haziran-8 Temmuz 1983 tarihlerince kapsayan son yirmi gün içinde Merkez Bankası, büyük tekellere 77 milyar lira tutarında kredi açtı. Merkez Bankası'nın yayınladığı verilere göre, yeni açılan 76 milyar 700 milyon liralık yeni kredinin 14 milyar 900 milyon lirasını "orta vadeli sanayi kredisi" ve 61 milyar 800 milyon lirasını da "işletme kredisi" oluşturdu.

Öte yandan, açıklanan verilere göre, Merkez Bankası'nın son yirmi gün içinde özel sektöre açtığı toplam 80 milyar liralık yeni kredinin 76 milyar 700 milyon

lirası sanayi kesimine verilirken, tarım kesimine açılan kredi miktarı, 3 milyar 300 milyon lira gibi çok küçük bir düzeyde kaldı.

Merkez Bankası'nın yaptığı açıklamaya göre, büyük holdinglere son yirmi günde açılan 76 milyar 700 milyon liralık yeni krediyile birlikte, sanayi kesimine verilen kredilerin miktarı, 8 Temmuz tarihinde 354 milyar 700 milyon liraya yükseldi. 17 Haziran 1983 tarihinde bu kesime verilen kredilerin miktarı, 278 milyar lira tutarındaydı.

Nazi toplama kamplarından geçen ve hayatta kalan iki Danimarkalı kadında

Son bir kaç yıldır bütün dünyada, özellikle de Avrupa'da, barış hareketleri görülmemiş ölçüde yükseldi. Her yaştan, toplumun her kesiminden kişiler kapsayan bu hareketlerde 2. Dünya Savaşı'nın, Hitler faşizminin acılarını yaşamış ve buna karşı savaşmış olanlar, sayıları artık az kalmakla birlikte, hala önemli görevler üstleniyorlar.

Türkiye Postası adına, bugün barış savaşımında yerini alan bu anti-faşist direnişçilerden biriyle görüşme yaptık. Ondan, bir nükleer savaş tehlikesinin alabildiğine arttığı günümüzde bize, deneyimlerini ve görüşlerini anlatmasını istedik. Bu deneyimlerin günümüz savaşımına da ışık tutacağı kanısındayız.

'İyimserim, çünkü çok da barış savaşımının gerekli

"döndüğünüzde gördüklerinizi, gerçekle anlatın" dediler. "Biz işçilerin şimdi iktidarı ele geçirdiğimiz, kazanlarımızı anlatın. Barış istediğimizi, ama kazanlarımızı da hiçbir zaman geri vermediğimizi anlatın". Büyük bir heyecan içinde döndük ülkemize. Geri geldiğimizde kendim kendime karar verip, büro işçiliğinden ayrıldım ve bir metal fabrikasına işçi olarak girdim.

Türkiye Postası: Büyük ekonomik kriz yılları Danimarka'yı ve çalışmalarınızı nasıl etkiledi?

R. Andersen: 1930-33 yıllarında işsizlik alabildiğine arttı. Tabii kadınlar arasında da. Ben de işsiz kaldım. O dönemde işsizler arasında iyi bir örgütlenme çalışması yaptık. Bizim sendikamızda işsizler her gün sendikaya uğramak zorundaydılar. Grupları düzenledik. Diğer işsiz gruplarıyla eylem birliği yaptık. İşsizlik yüzde 40'a kadar yükseldi.

Aynı dönemde Almanya'da da faşizm tırmıyordu. Faşizme karşı çalışmalarımızı yoğunlaştırdık. Almanya'dan gelen anti-faşistlerin bu çalışmalarda önemli rolü oldu. Sendikada, 8 Mart'ta, "faşizme karşı savaş" belgisini yükseltmeye başladık.

Türkiye Postası: Danimarka'da da faşist örgütlenmeler var mıydı?

R. Andersen: Faşist gruplar vardı. Özellikle Muhafazakar Gençlik arasında. Ama çok güçlü değillerdi. Çiftçiler arasında da biraz örgütlülükleri vardı. Bir de Nasjonal Sosialist partisi kuruldu. Bunlar 1930'ların sonunda parlamentoya ancak bir üye sokabildiler.

Biz bu dönemde önce İspanya, sonra da Hitler'e karşı Almanya ile dayanışma için yoğun kampanyalar yürüttük. Danimar-

bütün bu çalışmalara karşın, Hitler 1 Eylül 1939'da Polonya'yı işgal etti ve savaş başladı.

Türkiye Postası: Danimarka da naziler tarafından işgal edilen ülkelerden. Burada bu işgale karşı direniş anlatır mısınız?

R. Andersen: Hitler, 9 Nisan 1940'da Danimarka'yı işgal etti. Hükümet ve parlamento sözde direnme kararı aldı. Ama si-
nırda kısıtlı bir direnişten başka savunma olmadı. İşgalden sonra ise, kral ve o dönemki hükümet (sosyal-demokrat), halka çağrı yaptılar, direnmelerini, "kanun ve nizami" korumalarını istediler.

Türkiye Postası: DKP'nin tutumu ne oldu bu durumda?

R. Andersen: Parti işgalden sonra artık yarı-legal durumda olduğunu biliyordu. Ama legal konularından da yararlanma, mevzilerini sonuna kadar koruma kararı aldı. Günlük legal parti gazetesini çıkarmayı sürdürdü. Aynı zamanda da partide yeraltı çalışmasına hazırlık olarak biryeni-

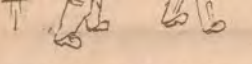

Ragnhild Andersen kimdir?

Ragnhild Andersen 75 yaşında. 54 yıldan beri Danimarka Komünist Partisi üyesi. Uzun yıllar DKP Merkez Komitesi üyeliği, daha sonra da Kontrol Komisyonu üyeliği yapmış. Savaş sırasında, önce Danimarka'da, daha sonra Almanya'daki toplama kamplarında 4 yılı yakın tutuklu kalmış. Bu kamplardan geçip de hayatta kalan iki Danimarkalı kadından biri. Esas mesleği metal işçiliği. 35 yıl Danim İşçiler Sendikası'nda çalışmış. Halen, hem parti örgütünde, hem emeklilerin sorunlarıyla ilgili bir örgütte savaşıyor. Ayrıca, Kopenhag Özgürlük Savaşımı Gazileri Derneği'nin de yöneticisi. Ragnhild Andersen evli. Bir kızı iki torunu var.

lık. Zaten Yahudilerin tutuklanmasına an-

Per Ulrich'in desenleriyle Sachsenhausen toplama kampı. (Röportajdaki tüm desenler Per Ulrich'indir).

Türkiye Postası: Politik sorunlarla ilgilenmeye ilk kez nasıl, ne zaman başladınız?

R. Andersen: Küçük bir ailenin kasabasında yaşayan denizci bir aileden geliyorum. 17 yaşında Kopenhag'a çalışmaya geldim. Önce daktilo, sonra öğretiler, bu işi işleri olarak çalışmaya başladım, Babam bana her zaman, "hayatta en önemli şey, iyi bir yurttaş olmak" diye öğütlerdi. Bu kafamı uzun süre mesgul etti. Acaba nasıl iyi bir yurttaş olurudum? Ve babamın politik çizgisini izleyip, 1925'te Radikal Gençliğe üye oldum. Ayas, Uluslararası Gençler Birliği adlı bir başka örgütün de üyesiydim. Birgün bizim dernekte Genç Komünistlerle bir tartışma toplantımız oldu. İki mahkemeli üyeydik. Komünistlerin bunları her işi aleyhine çalışan sınıfın örgütleri olduğunu savunuyorlardı. Ögün, benim örgütlerime davet ettiler. Komünist Manifesto'yu incelemek üzere eğitimler veriyorlarmış. "Se de gel, dinle" dediler.

Komünist Gençliğe gittiğim ve, bir sürü genç karşılaştım: işçiler, evsiz, yalır gençler. Hepsi büyük bir heyecana Rus devrimini tartışıyorlardı. Dünyanın altında birinde, işsizlik, çeşitli ehaletinin olduğu iktidarda işçiler ve köylülerle olduğı yepyeni bir toplum kuruluordu. Büyük bir ilgi vardı bu devrime. Bir yandan arada gidip toplantılara katılarken, öde yandan da Piyonier örgütünde çalışmaya başladım. 1927 Mart'ında, bana Komünist Gençliğe üye olmamı teklif ettiler, kabul ettim. "Sendikacı İyesi misin?" diye sordular. O tarihte sendika üyelerinin sayısı çok değildi. Ben de dedim. "O halde olandaki", dediler. "Her komünistin görevi sendikalara üye olmak, ora çalışmaktır". 1928 yılında, 20 yaşındayken, Sovyetler Birliğine davet edilen bir çocuk delegasyonunun başında gidilen bir önceki delegasyonla. Tabii hem benim kararımı verdim gitmek üzereydi. Bana kesin olarak diyenler, "Gidenlerin gidenleri değil çocuk delegasyonu. Biz gitmeden önce gazetelerden yazılar çıktı. "Orada çocukları yerleştirir". "Yıldızlar çukura dizebilir" diye. Ama ben gittik ve orada çocukların mümkün olan en iyi şeylerini yapıldığını gördük. 3 ay kaldık. Pekçok yeni tanıştık. Fabrikalarda işçilerin konutları. Dile-

Türkiye Postası: Bu çalışmalar sırasında siz ne gibi baskılarla karşılaştınız?

R. Andersen: Ben 1929'larda DKP'ye üye oldum, 1930'larda ise Merkez Komite- si'ne seçildim. Bu nedenle komünist olarak tanınıyordum. 1931 yılında 1 Mayıs gösterisi yapıldığı için tutuklanan iş- çileri desteklemek üzere bir gösteride göz altına alındım. Bu önemli bir şey değildi, sadece 30 gün tutuklu kaldım. Ama deney- im ilk kez demir parmaklıkların ardını görmemi sağladı.

Türkiye Postası: Bu yıllarda barış çalışmaları hakkında söz eder misiniz?

R. Andersen: 1930'larda, gerek uluslararası planda, gerekse Danimaka'da barış hareketleri yoğunlaştı. Birçok uluslararası konferans düzenlendi. "Hitler savaş demektir. Barışı koruyabilirsek, Hitler'i yoketmiş olacağız" belsini vükselttik. Ama

den örgütlenme yapıldı. Ve gizli direniş faaliyetleri başlatıldı.

Türkiye Postası: Komünistlere açık saldırı ne zaman başladı?

R. Andersen: 22 Haziran 1941'de, Yani faşistlerin Sovyetler Birliği'ne girdiği gün. O sabah İsgal Komutanlığı, Başbakan ve komünistleri tutuklamasını istedi. Parti merkezi basıldı. Dokunulmazlıklar teorik olarak hala süren parti milletvekilleri de dahil, yüzlerce komünist tutuklandı. Kocam Alfred Jensen de o dönemde milletvekili idi. Polis tarafından yakalanmış, ama istasyona getirildiğinde kaçmayı başarmış. Savaş boyunca da bir daha yakalanmamış.

Türkiye Postası: Siz nasıl yakalandınız?

R. Andenç: O pazar günü ben bazı arkadaşları pikniğe gittiğim için evi basan polislerden kurtulmuş. Saklanmaya devam ettim. Ama 3 ay sonra, 12 Eylül 1941'de tutuklandım. Önce Kopenhag'da, daha sonra Danimarka'daki bir toplama kampında tutuklu kaldım. Bizim sendikamız başkanı, benim yardımcısı da yakalanmıştı. Sendikalarla aktif olarak çalışıyoduk daha birçok kadın da tutuklandı. Bir süre sonra onlara bir kâğıt imzalatıldı, bir daha sendikal faaliyetle bulunamayacaklarını ve deri ve sonra serbest bırakılacak. Önce kimse bu imzayı atmazdık istemiyorduk. Ama Paris'te bu kişilerin dışında çok daha yararlı olan kadınlar, imzamnı ise hiçbir dergi olmadığı için kararlaştırdık. Biz 7 kadına böyle bir kâğıt yaptım. 1943 yılında kadınlar evlere tutulmuş kaldık. Henüzim komünist

tik. Zaten yahudilerin tutuklanmasına ancak 1943'te başlandı.

Bu dönemde Partizanlar illegal çalışmaları alabildiğine yoğunlaştı. "Land og Folk" (Ülk ve Halk-DKP'nin simdiiki günlüğü gazetesini-P) illegal olarak yayınlamaya başladı. Partizan öncülüğünde pekkok diğeri güç direnişie katıldı. Muhalefet gitiğide genişleyip yaygınlaştı. Ağustos 1943'te Almanlar hükümetine sabotajcılara karşı ölüim cezası uygulamasını istediiler. Hükümet bu bunu kabul etmiyerek kefil. Almanlar tüm adadile mekânizmasını soymak için bir çok tuzakları kurdu. Adlandırıldı. Yö. 16 Nisan 1943'te 150 Danimarkalı soyadı. Ya'ya toplama kamplarına sevkettiler. Biz de onların arasındaydık. Bizi götürmeye olan geniye geldiğimizde, birçok yahudinin de tutuklandığını gördük. Herkes ellerinden alınmış. Durumlar gerekçeleri kötüydü. Bizi 7 kadın bir kabineye tuttular. Yahudileri ise geminin ambarına kaptılar.

Türkiye Postası: Götürüldüğünüz kamp ve koşullarını anlatır mısınız?

R. Andersen: Biz, Danzig yakınlarında ki Stutthof toplama kampına götürüldük. Bu Polonyalıları için ilk kurulan kamplardın biriydi. Çün hayvan vagonlarında açsuz bir yolculuktan sonra kampa vardık. Üstümüzde başımızda ne varsa aldılar. Bize en kabasından erkek çamaşırları haphisane ünliforması ve birer de kolcu: yelek verdiler. Kış bunlarla geçirecektik ve bunlardan başka birşey giymek de yasaktı.

Kadınların isimlerini komutanı bizi çağırıyor. Elmadın ne iş geldiğini soruyor. "Bizi hepimiz ev getiriyor, hiçbir iş bilmiyoruz" dediler. "Niye getiriyorsunuz bizi buraya," dedi. "Bilmiyoruz, bizi komünist oldüğümüz için" dedi. "O halde," dedi, "siz Rus domuzları gibi yaşamayın, başka kayacağınız." Bizi götürdü, gıpta Alkay, Polonyalı ve diğerleri ile birlikte. Bunların içinde komünistlerin en kötü olanları da Sovyet vatandaşlarıydılar. Böylece onların barakasına verildik. Bizim gibi, büyük bir sevgiyle karşılandılar. Yaşları 14 ile 80 arasında değişti. Bunların çoğu kadınlar, bazıları erkekler. Kendileri 2-3 kişi bir yatağa sıkışarak, bizi izliyorlardı. Tek kişi yatmamızı sağladılar. Bize özel baki, kâğıt aydınlar. Kurullar bu barakaların en kötü olmasının karşını, tedarik, becerikli ve örgütlü Rus kadimlerini olmanın çok memnundular. Bizleri burada barakalarını umuyordular. Ama 7 Kasım günü bizi bir başka baraka Polonyalıların yanına naklettiler. On

"Dünyadaki bütün halklar barış, iş ve ekmek istiyor. Ve dünya hepimize bunları verecek kadar zengin. İçin yeni bir toplum düzenine geçiş zorunlu. Toplum savaşların çıkmaması için, kapitalizmi yıkıp sosyalizmi kurmalıdır."

sa Sovyet kadınları bizi o gün Ekim Devrimi toplantısına davet etmişlerdi. Bunun üzerine, yasağa rağmen gece gizlice gittik onların barakasına. Tabii sessiz olmak zorundaydık. Onun için devrime marşları fişleyle söyledik. 7 Kasım'ı kutladık.

Orada öylesine güçlü dostluklar geliştirdik ki aramızda, bazılarıyla ilişkimiz hala sürüyor. Tabii birçoğu geri dönemedi. Ama geçen yıl kamp arkadaşlarımdan birinin 60. doğum yıldönümünü kutladık Moskova'da.

Kısa bir süre sonra bizi de çalıştırmaya başladılar. İsimiz, gysileri tamir etmekti. Daha doğrusu Stutthof'ta giysi adı verilen paçavraları. Burada tek zevk aldığımız şey eski çoraplardan bazılarını yamayarak çipak ayakla dolamak zorunda kalan erkek arkadaşlarımızla gizlice iletişimektik. Ne var ki, bu iş ortaya çıktığında hem biz, hem erkekleri ağır biçimde cezalandırıldı.

Kampa gittiğimiz ilk süre içinde biz de herkes gibi sürülmüştük. Ama Danimarkalı yoldaşlarımız daha ilk günden bize birşeyler gönderebilmek için çeşitli girişimlerde bulunmuşlardı. Nihayet 3 ay sonra bize yiyecek paketiyle ılaşmaya başladılar. Bize gelenleri Rus dostlarımızla paylaşıyorduk. Tabii bunun onlara yetmesi söz konusu değildi, çünkü bize 7 paket geliyordu. Onlar ise 200 kişi dolayındaydılar.

1944 yılında kampa özellikle Doğu'dan Yahudiler yoğunlaşarak getirilmeye başlandı. Aynı zamanda kampa gaz odaları kuruldu. Gelenlerin arasındaki çocuklar hemen öldürülüyordu. Kadınlar ise önce güçleri yettiği süre inşaatlarda çalıştırılıyorlardı. Onların koşulları hepimizin daha kötüydü. Toprağın üstünde yatıyor, hiçbir zaman yıkanamıyorlardı. Her taraf-

ndan biri, Ragnhild Andersen anlatıyor

aha fazla insan iliğine inanıyor

kazanmış olarak çıktı. Direniş hareketinin başını o çekmiş, işgal yıllarında çok iyi bir çalışma yürüttü. 1945 Ekim'inde yapılan seçimlerde 18 milletvekili çıkardık. Bunlardan biri de bendim. O tarihten 1960 yılına kadar milletvekilliği yaptım. Partiden benden özellikle sosyal konularda uzmanlaşmamı istedi. Ben de Parlamentoda özellikle kadınların ve emeklilerin sorunları üstünde çalışmamı yürüttüm.

Gene savaş sonrası dönemde ki çalışmalarımızdan biri de Danimarka Demokratik Kadınlar Birliğini kurmak oldu. Derneğimizin başlıca hedefi, barış, fasizme karşı savaşım, kadın haklarını savunmak ve uluslararası dayanışma idi.

Türkiye Postası: Şimdi gene savaş tehdidinin, üstelik bir nükleer savaş tehlikesinin yoğunlaştığı bir dönemde yaşıyoruz. 2. Dünya Savaşı öncesi dönemi yaşıyor bir kişi olarak o dönemle şimdi arasında bir benzerlik görüyor musunuz?

R. Andersen: Şimdi de 1930'lardaki gibi derin bir kriz yaşıyor kapitalizm. Gene işsizlik alabildiğine yaygın. Emperyalizm o zaman olduğu gibi şimdi de bunalımın yükünü işçilerin sırtına yıkmak, faturayı onlara ödetmek istiyor. Emperyalistler, gene o dönemki gibi Sovyetler Birliği ve sosyalist sistem hakkında yalan söylüyorlar. Sosyalist sistemi yıkmak çabalarından vazgeçmiş değiller. O zaman başı Hitler çekiyordu, şimdi ise Amerikan emperyalizmi çekiyor.

Ben Amerikan halkının yeni bir savaş istediğini sanmıyorum. Amerikan halkı, bu korkunç silahlanma yarışını sonucu Avrupa halklarının bir atom savaşında ölmesini istemiyor. Ama ABD yönetiminin arında büyük tekeller duruyor. Tıpkı Hitler'in ar-

insanın Sovyetler Birliği ve sosyalist dünyaya hakkındaki yalanlara inanıp kandıklarını kavramakta güçlük çekiyorum. Sovyetler Birliği, 2. Dünya Savaşında 20 milyon kişi yitirdi. Kapitalist dünya onları her yönden sıkıştırınca, doğal olarak kendilerini ve diğer sosyalist ülke halklarını korumak için silahlanmaya mecburlar. 2. Dünya Savaşından bu yana gelişmelere bakarsak şu nu açıkça görebiliriz: önce kapitalistler çok çeşitli silahları geliştiriyorlar. Sonra Sovyetler Birliği savunma için bu silahları üretmeye mecbur kalıyor.

Üstelik Sovyetler Birliği şunu açıkladı: nükleer silahları kullanan ülke o olmayacak. Daha o kadar çok barış önerisi gönderildi ki, her iyi niyetli insan, onların barıştan yana olduğunu görebilir.

Burada şu anda Avrupa'ya yerleştirilmek istenen 572 ABD nükleer füzesi sorununa değinmek isterim. Bu, sadece sosya-

"Dünyadaki tüm diğer demokratik güçlerle birlikte, cuntanın Türkiye'deki tutuklamalar ve baskılar etrafında örnek istidiki suskunluk duvarını yıktık. Kanımca bu, Türkiye'deki arkadaşlarımızla dayanışma hareketi çerçevesinde attığımız önemli bir adımdır".

DSF sekreterlerinden Jan Nemoudry Türkiye Postası'nın sorularını yanıtladı

Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF), İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesiyile, 1945 yılında kuruldu. Tüm dünya işçilerinin yaşamsal çıkarları ve hakları için, yaşam ve çalışma koşullarını iyileştirmek için verdikleri mücadeleyi birleştirmeyi amaçlayan DSF, 38 yıldır barış, yumuşama, silahsızlanma, ulusal bağımsızlık ve demokrasi için onurlu bir mücadele yürütüyor. Federasyon, bütün kıtalardan 80'in üzerinde ulusal sendika birliklerine bağlı 200 milyondan çok işçiyi çatısı altında toplamış bulunuyor.

Türkiye Postası: Son yıllarda kapitalist ülkelerde, silahlanma yarışının hızlanması ile sosyal gerileme ve emekçilerin kazanımları haklarına karşı saldırıların atması emekçileri gözde çarpıyor. Sizce bu iki

dikkatle izliyoruz ve her geçen gün kaygımız biraz daha artıyor.

Bildiginiz gibi DISK ve DİSK'e bağlı sendikaların 60 kadar yöneticisi şu anda tutuklu bulunuyor. Bunların davaları sü-

temiyor. Ama ABD yönetiminin ardında büyük tekeller duruyor. Tipki Hitler'in ardında durdukları gibi.

Türkiye Postası: Barış savaşlarının önündeki en önemli görev nedir şimdi?

R. Andersen: 2. Dünya Savaşı'nın ardından, işçi sınıfına savaş anlatmak, Sovyetler Birliği'nin faşizmin yenilgisindeki rolünü anlatmak çok önemliydi. Çünkü emperyalistler sürekli yalanlar yayıyorlardı. Bugün de bunlar Sovyetler Birliği'nin barış politikası hakkında yalan söylemeye devam ediyorlar.

Şimdi hakikati ortaya koymak hepimizin, tüm barış savaşçıların ve önemli görevidir. Burada kadınlara da çok önemli bir rol düşüyor. Ama olarak, çocukların iyi yetişmesi, iyi eğitilmesi için baba görevleri olarak, onların önünde gelen görevler. 2. Dünya Savaşı, tüm Avrupa'da, tüm dünyada, binlerce ve binlerce kadın için korkunç bir deneyimdi. Bir daha bunları yaşamamak için, ilk görevleri barış savunmaktır.

Aslında ben, nası olup da hala birçok

list sistem için değil, tüm Avrupa için çok büyük bir tehliktir. Bu tehlikeli önlemek için ciddi görüşmeler yapılmadı. Varsova Paktı'nı getirdiği sayısız somut ve yararlı öneriye kulak verilmeli. Bu önerilerin tümünü burada saymam olamaz, ama özellikle, nükleer silahlar ilk kullanıma azalma ve bunlar gibi pek çok köklü ve çözümlü öneri getirildi.

Daha önce de söyledigim gibi, savaşın sonra da birçok kez Sovyetler Birliği'ni zıyaret ettim. Birçok dostum var orada. Barış istemlerinde ne kadar ısrarlı olduklarını bizzat kendi deneyimlerle biliyorum. Savaşın sonraki durum korkunçtu. Tüm ülke büyük bir yıkım içindeydi. Derin bir sevinçle izliyordum aldıkları mesafeyi. Şimdiki durumda o zamanki karşılaştığımız olumsuzluklar, işte bütün bu kazanımların korunması için de Sovyet halkı barış için savaşıyor. Benim eski kamp arkadaşlarım aktif biçimde yer alıyorlar bu uğuşada.

Türkiye Postası: Bugün dünyadaki gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz, sizce savaş tehlikesi önlenebilir mi?

R. Andersen: Aslında, 2. Dünya Savaşı öncesiyi şimdiye karşılaştığımızda çok daha iyimserim. Bunun da nedeni bütün dünyada barış hareketinin yükselmesidir. Şimdi daha fazla insan barış için savaşımların gerekliliğini kavıyor.

Ama niye sürekli bir korku içinde yaşıyoruz? Neden her zaman bir 3. Dünya Savaşı korkusu olsun? Dünyadaki bütün halklar barış, iş ve emek istiyor. Bunların olacağı bir toplumda yaşamak istiyor. Ve dünya hepimize bunları verecek kadar zenginidir, bereketlidir. Ama bunu sağlamak için yeni bir toplum düzenine geçiş zorunlu. Toplumsal güvencilik için, demokrasi için, bir daha savaşların çıkması için, kapitalizmi yika, sosyalist bir düzene geçmek zorundayız.

İşte ben bu nedenle, buna inandığım için hala sosyalistim ve partimin mümkün olduğunca aktif bir üyesim.

zamlımlar haklarına karşı saldırıların at başı gittikleri göre karşıyoruz. Sıze bu bir olgu arasında bir ilişki var mıdır? Bu saldırılar karşısında sendikal hareketin cevabı ne olmalıdır?

JAN NEMOUDRY: Sordduğunuz soru çok geniş olup pek çok unsuru kapsamakta. Sorunun en önemli yönünü yani silahlanma yarışıyla emekçilerin kazanımlı haklarına karşı yürütülen "Haç Seferi" arasındaki ilişkiyi ele alalım.

Evet, bu ilişki çok belirgin. Bildiğiniz gibi kapitalizm, günümüzde, büyük bir bunalım içinde bulunuyor. Kapitalizm, doğası gereği, bunalımların kurtulmak için savaşı çözümler arar. Bu söyledigimiz kanıtlanmak için 2. Dünya Savaşı'nın başlangıcını düşünmek yeter. 1929 dünya ekonomik bunalımı ve bu bunalımın 1939 yılına kadar süregelen sonuçları savaşın patlamasına başlıca neden olmuştur.

Günümüzde de bu en büyük bunalım dönemine benzer bir durum var diyebiliriz.

Bu şartlarda barış mücadelesinin önemi açık. Sendikal hareketin de bu mücadelede yerini alması gerekir. Savaş tehlikesi ve ekonomik kriz karşısında sendikal hareketin bir dizi önerisi olmalıdır. Bu öneriler köklü çözümler getirmeli. Bu çözümler bir yandan işçi sınıfının çıkarlarını korumasında bir garantini oluşturmali; öde yandan da silahlanma yarışını engelleyecek nitelikte olmalı.

DSF'nin bu konuda üzerinde ısrarla durduğu önem sil endüstrisinin halkın ihtiyaçlarına cevap veren bir endüstriye dönüştürülmesidir. Kanımca bu önem ekonomik kriz karşısında olumlu sonuçlar verebilir.

Bildiğimiz gibi Haziran ayında "Nükleer savaş karşı Barış ve Yaşam için Dünya Kurultayı" toplandı. Bu kurultay barış mücadelesinde önemli bir adım oluşturunur.

Türkiye Postası: Bildiğiniz gibi 12 Eylül darbesinden bu yana Türkiye sendikal hareketi çok ağır baskılar altında bulunuyor. DSF'in bu konudaki tutumu nedir, bu güne kadar ne gibi girişimler olmuştur ve ileride neler yapmayı düşünülmektedir?

JAN NEMOUDRY: Özellikle 12 Eylül'den bu yana çok yakından izledimizi belirtmek isterim. Kanımca, iktidara cunta tarafından el koyulmuş olması, Türkiye emekçilerinin direniş azmini kırmaz. Biraz önce söyledigim gibi, gelişmeleri

sendikaların 60 kadar yöneticisi şu anda tutulmuş bulunuyor. Bununla beraber süregelenekle. DSF, DISK ve DISK'e bağlı örgütlerin yöneticileri, sorumlu ve mitanları ve tüm Türkiye emekçileri ile somut dayanışma içerisinde. DISK Başkani Başkiran, DISK yürütme kurulu üyeleri, iş kolu ve bölge yöneticilerinin tutulmalarından bu yana dayanışma eylemlerini kesintisiz sürdürüyor. Bugüne kadar DSF ve ona bağlı Uluslararası Sendika birlikleri çeşitli davalara 17 hukuksuyu gözlemci olarak gönderdi. Pek çok davaya hukuki normlar'ınce sayan dayanışmaları gözetildi. Bunları Uluslararası Çalışma Bürosu'nun Sendikal Özgürlükler Komitesi nezdinde şikayeciyi konusuytu. Öde yandan Türkiye'deki durum, demokratik hak ve özgürlüklerin alayına alınması, baskılar ve davalar gibi konularda hem kendi sendikal basınımda hem de üye örgütlerin basınında yayınlar yaptık. Bu arada, bu konularla ilgili olarak Uluslararası Çalışma Örgütüne 17 tebliğ gönderdik.

Uluslararası Çalışma Bürosunun Sendikal Özgürlükler Komitesinin Türkiye'de bir soruşturma komisyonu göndermesini istedik. Bu komisyon Türkiye'ye gitti. Ne var ki sonuçtan memnun değiliz ve UCB'nin bu konuda dikkatini çektik.

DSF Türkiye'ye Genel Sekreterimiz İbrahim Zekeriyası başkanlığında önemli bir delegasyon göndermeyi kararlaştırdı. Ancak Türkiye resmi makamları bu konuda yaptığımız müraعاتı yanıtsız bıraktılar.

Örgütümüz, Türkiye konusunda pek çok ülkede basın konferansları düzenledi (Fransa, Belçika, Çekoslovakya, Sovyetler Birliği, Küba vb.). Bu konferanslarda dünya kamuoyunun dikkati Türkiye'deki durum üzerine çekildi. Hukukçularımız, gözlemcilerimiz Türkiye'deki durum konusunda etraflı bilgi verdiler. Deyebiliriz ki, dünyadaki tüm diğer demokratik güçlerle birlikte, cuntanın Türkiye'deki tutumlarına ve baskılara etrafında örnek istediği suskunluk duvarını yıktık. Kanımca bu, Türkiye'deki arkadaşlarımızı dayanışma hareketi çerçevesinde attığımız önemli bir adımdır.

Bu yönde çalışmalarımız, arkadaşlarımız serbest bırakılana kadar sürecektir. Gerçeklerde Demokrat Hukukcular Derneğinin temsilcileriyle bir görüşme yaptık ve Türkiye sendikal hareketiyle dayanışma çerçevesinde ne gibi yeni girişimlerde bulunacağımızı saptadık,

istiyor. Bunların olacağı bir toplumda yaşamak zor zenginidir, bereketlidir. Ama bunu sağlamak toplumsal güvencilik için, demokrasi için, bir daha sosyalist bir düzene geçmek zorundayız".

ları bit kayınıyordu. Aslında, toplama kampını uzun uzun anlatmak istemiyordum. Gerçekten korkunç ve acı bir deneydi.

Türkiye Postası: Kamptan kurtuluşunuzu anlatır mısınız?

R. Andersen: Sovyet orduları doğudan ilerliyordu. Hitler hiçbir toplama kampının düşman eline geçmesini emrini vermedi. 25 Ocak 1945'de bizi kamptan da boşaltmaya başladılar. Bizi batıya sürüyorlardı. Aslında Hitler hala Batılı güçlerle birleşip Sovyetlere karşı savaşı sürdürebileceğine inanıyordu.

Biz her cabayı harcıyıp, bir kar fırtınası içinde başlatılan birinci boşaltmaya katılmamayı başardık. Nitekim, "büm yürüyüş" diye adlandırılan bu sevkıyat sırasında binlerce işçi yaşamını yitirdi. Bundan sonraki 3 ay kampta iyice açlık başgösterdi. Artık bizim paketler de gelmiyordu. Alman gardiyanlardan aldığımız patateslerle yaşıyık. Bu arada bir yoldaşımızı da yitirdik. Şimdi 6 kadın kalmıştı. Sovyetlerin ilerlediğini duyduğumuzdan, biz kampı terk etmek istemiyorduk. Ama 25 Nisan'da bizi de zorla Batı'ya sevkettiler. Bombardımanlar altında maceralı bir yolculuktan sonra nihayet 10 Mayıs'ta (1945) özgürlüğümüze kavuşabildik.

Türkiye Postası: Savaşın sonra Danimarka'da durum nasıldı ve ne gibi çalışmalar yürüttünüz?

R. Andersen: Ben döndükten sonra yeniden sendikada çalışmaya başladım. Biz tutulmuş bulundumuz sürece yapılan sevimli arkadaşlarımız bizi hep aynı görevlere yeniden seçmişlerdi.

Parti ise savaşın büyük bir saygınlık

TOSAN

OKUYUCU POSTASI

Türkiye Postası'ndan

Altıncı ayı doldurduk

Elinizde tuttuğunuz bu 12. sayısıyla birlikte Türkiye Postası yayın yaşamını altıncı ayını doldurmuş oluyor.

Geride bıraktığımız altı ay boyunca Türkiye Postası hiç aksamadan çıkabiliyorsa, buna herşeyden önce okurlarımıza, onlardan gördüğümüz desteğe borçluyuz. Bununla birlikte gazeteye abone olan okurların 12. sayıya ulaşmakta oynadıkları rolü özellikle belirtmemiz gerekiyor. Okurlarımızın gazetelerine abone olarak sağladıkları toplu maddi destek olmasaydı, Türkiye Postası'nın ilk sayısını bile çıkarmak olanaksız olurdu.

Elinizde tuttuğunuz bu sayıyla birlikte, gazeteye 1. sayıdan başlayarak 6 aylık abone olma okurlarımızın aboneleri de bitmiş oluyor.

Aboneleri biten okurlarımızın Adlarını ve adreslerini bütün temsilciliklerimize bildirdik ve onlardan bu okurlarımızın Türkiye Postası'na tekrar abone olmalarını sağlamalarını, ayrıca mevcut abone sayısını daha da arttırmalarını istedik. Ama bununla da yetinmeyerek okurlarımıza doğrudan sesleniyoruz: **Sizi temsilcilerin size gelmesini beklemeyin, biten aboneliği hemen şimdi yenileyin! Eğer abone değilseniz, hemen şimdi abone olun**

NASIL ABONE OLUNUR

Türkiye Postası'na iki biçimde abone olabilirsiniz.

Birinci yol: Bu sayfanın altından yer alan abone fişini kestikten sonra okunaklı bir biçimde doldurup abone ücretini gönderdiğiniz gösteren posta veya banka havalesini ya da bir kopyasını da zarfa koyarak adresinize postalamanız yeterlidir.

İkinci yol: Bazı okurlarımız, haklı olarak, Türkiye Postası'nın her sayısını özenle saklıyorlar ve abone fişi yüzünden gazeteyi kesmek istemiyorlar. Bu okurlarımız da abone olmak için yapacakları şey çok basittir: Bir kağıdın üzerine adınızı ve adresinizi okunaklı bir biçimde yazınız. Abone ücretini gönderdiğiniz gösteren posta ya da banka havalesi makbuzunu ya da kopyasını da ekleyin, birlikte bir zarfa koyarak adresimize postalayınız.

YENİ PROJELERİMİZE DESTEK OLUN

Önümüzdeki sonbahar içinde gerçekleştirmek üzere, gazete yanında "Türkiye Postası Yayınları" olarak kitap ve broşürler de çıkarmayı hedefliyoruz. Bu projemizin gerçekleşmesi elbette ki toplu bir mali kaynak elde edebilişimize bağlı. Türkiye Postası'na abone olan okurlarımız gazeteye sağladıkları oldukça toplu paraıyla bu projenin bir an önce gerçekleşmesini katkıda bulunmuş olacaktırlar.

Bu kitap ve broşür yayınlarını edinme konusunda Türkiye Postası abonelerine gücümüzün yettiğince bazı avantajlar sağlamaya da çalışacağız.

ÖNEMLİ BİR UYARI

Türkiye Postası'na abone olarak okurlarımızı ve özellikle temsilcilerimizi bir konuda uyarmak istiyoruz. Bazan abonelerimiz ve gazeteye abone toplanan temsilcilerimiz, abone fişini ya da abone olan okurlarımızın listelerini gönderirken abone ücretini havale ettiklerini gösteren posta ya da banka havalesi belgesini de birlikte göndermeyi ihmal ediyorlar. Bu durumda iki sorunla karşılaşılıyor:

Birincisi: Abone servisi, abone ücretinin yatırıldığını gösteren belge bize ulaşmadıkça abone olduğu bildirilen okurumuz gazete göndermeye başlamıyor. Böylece okurumuz gazeteye abone olduğu halde gazetesini almıyor.

Baba Evren

Çalıştığım işyerinde, ara molası sırasında izne gitmeyen arkadaşların izne gidenlerden "izin izlenimlerini" anlatmalarını istemeleri üzerine sohbet başladı. İzinden yeni dönen Gaziantep'li bir arkadaşımız sözü alarak Kenan Evren'in Pakistan'dan getirdiği ve bu arada Antep'e de yerleştirdiği Afganlıları anlattı:

— Antep'in en iyi semtlerinde ve en iyi lojmanlarında Afganlılar oturuyor. Tanışıp da görebildiğim kadıyla Türkiye'deki durumlarından çok memnunar. Hem en hepsinin mağaza ve dükkanları var. Türkleri de çok seviyorlarmış. "Türkiye'de bu imkanları bize verdiklerini bilmiş olsaydık daha çok önceden Türkiye'ye gelirdik" diyorlar.

Bu sözler dinleyenlerde büyük öfke yarattı. "O hain ve kaçırlardan fayda gımezz. Fransız'ın onları, onların babaları, dedeleri mi kursun sıkı? Bugün de Antep'in efendisi olmuşları" yorumları yapıldı.

İzinden yeni dönmüş ve politikayla ilgilenmeyen, hatta gerici yönü ağır basan Kayserili bir arkadaş pahalılıktan söz açtı:

— Ben Kenan Evren'in gelişinden memnun bir kişiyim. Eğri oturup doğru konuşmak gerek. Türkiye'de pahalılık işi, herkes iyi geçiniyor demek bence düpedüz yalandır. Pahalılık halkın bellini kırmasıdır. Bu gidişle hiç de yaşanacak bir durum olmayacaktır. Almanya'da bir sene çalışıyorusuz, paralarınızı biriktiriyorlar, bir aylık Türkiye'ye izne gitmek hiç birmiz zor gelmiyor. Ama geleceğim Türkiye'de bir işçinin aylığı 10-15 bin lira. Nasıl geçinilir? Elin kilosu bin liranın üstündedir. Artık her şeyi ona göre hesaplayın.

Etçi lakabıyla tanınan bir başka işçi arkadaş, memleketi götürmek üzere iki sene önce Almanya'da bir traktör almış. Merkez Bankası'ndaki ihat primini tamamlamak için 1 Ağustos'ta 5 bin Mark göndermiş. Bir de konuyla ilgili telgraf çekmiş. Telgraf "telci tanınmıyor" denilerek Etçi'ye geri gelmiş. Etçi, kendisine yapılan bu muameleye karşı ana-avrat düğü veriyor.

Türkiye Postası bize ulaştığından beri kitlelere ulaştırılması için üzerinde uzun uzun düşündük. Bütün arkadaşlar gazete aracılığıyla yapılacak örgütlenmenin önemi üzerinde durdular.

İlk hedefimiz işçilerin oturduğu, çalıştığı ve uğradığı yerleri Türkiye Postası ile donatmak oldu.

Tartışmalar sonucunda gücümüze göre dört alan tesbit ettik.

- 1) Fabrika önlerinde belli günlerde satış çıkamak.
- 2) İşçilerin oturduğu mahallelerde kapı kapı gezip onlara gazeteyi ulaştırmak ve haber toplamak.
- 3) Herkesine yanına bir miktar gazete alarak kendi tesbit ettiği kişileri bu şekilde satmak.
- 4) İşçilerin her Cumartesi geldiği büyük alış-veriş caddesinde satış çıkarmak.

Bu planımızda elbette aksamalar oldu. Fakat sokak satış işi aksamadı. Her hafta 5 kişiden az olmamak koşuluyla devam ediyor.

H.Özürk/Gelsenkirchen

Oryantal dansöz

Yel alsın ağımdan, hani "iyi ki şu 12 Eylül faşizmini yaşadık" diyelim geliyor! Faşist cuntadan önce mangala kül bırakmayan, cuntadan sonra da oryantal dansöz gibi kıvrıtan kişileri görüldükten sonra sanırım benim gibi, "şunu bir adam sanırdım, iyi ki bugün yaşamışız da bunu tanımışım" diyenlerin sayısı hiç de az olmamıştır.

Somut bir örnek vermek istiyorum. Ege Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç.Dr. Tahsin Yılmaz komünizm propagandası ile aylarca mahkemede yargılandı. Fakülte yönetiminin doçentlerin derslerinde komünizm yaptığı ileri sürülmüştü. Bunu söyleyenler arasında

Asker geldi, rüşvet bitti

Geçenlerde pasaportumu uzatmak için Brüksel Başkonsolosluğu'na uğradım. Zile basıp, zırhlı bir kapıdan, koruyucu polislerin garip bakışları altında geçip beklemeye salonuna oturdum. İçerde 5-6 vatandaş daha bekliyordu. Bir müddet sonra diğerlerinin konuşmasını kulak kabarttım. Orta yaşlı tıknazca bir işçi izinde başına gelenleri anlatıyordu:

Kardeşim askerler geldi rüşvetin önu kesildi diye biliyorduk. Aldim bir renkli televizyon, apturdum. Griste veraisi

başlamıyor. Böylece okurumuz gazeteye abone olduğu halde gazetesini alamıyor.

İkinci: Abone olan okurumuzun adı ve adresi bize abone ücretinin havale edildiğini gösteren belge ile birlikte, aynı zamanda ulaşmazsa, sonradan ya da daha önceden elimize geçen para havale belgesinin hangi abonemize ait olduğunu her kayıt tespit edemiyoruz. Böylece abonemiz, parasını gönderdiği halde, bizim kamptımızda abone ücretini göndermiş görünüyor ve dolayısıyla gazetesi de adresine gönderilmiyor.

DiSK davası

Türkiye demokrasi hareketiyle dayanışmayı yaygınlaştırma uğraşlarında Türkiye Postası'ndan daha da yararlanabilmek istiyoruz. Örneğin, 5. sayınızda çıkan Türkiye'deki askersel harcamaların dökümünden derlediğim bilgiler İngiliz barışseverleri neye etkiledi. Sadece benim değil, dayanışma hareketine katkıda bulunan diğer arkadaşlarımız da bu tür özlü bilgileri içeren yazı ve yorumları ihtiyaçları var. Yine

örneğin, bir DISK davasını alıp, tarihe yüz kararı olarak geçecek o iddianenin özetini; sanıklardan kimlik ve özgeçmişlerini; savunmalardan seçmeler; davanın verdiği aşama; Avrupa demokratik örgütlerinden gelen tepkileri; gözlemci raporlarının canıca noktalarının özetlerini anahatlarıyla aktarabilirsiniz gerçekten buradaki çalışmalarımıza yardımcı olursunuz.

Ali Lysal/Londra

— Yıllardan beri paralanmızı yemesini biliyorlar. Ama bizleri tanımıyorlar. İtoğlu itler, halkın sırtından geçinmeye alışmışlar.

Arkadaşlar yatıştırmaya çalışıyorlar, "belki bir yanlışlık olmuştur, ileride düzelttirsin" diyorlarsa da Etçi:

— Ne düzeltilmesi! Biz sesimizi kıstıkça, onlar bizleri ezip göz açtırmayacaklar. Kenan Evren neredeyse her gün ülkenin değişik yerlerinde halka sesleniyor. "Biz ülkemizin mutluluğu ve halkın refahı için geldik" diyor. Dedikleri yalandır, halka yalan söylüyorlar.

İşte, politikayla ilgileri olmayan sıradan vatandaşlar ve Kenan Evren'e "baba" diyenler bugün artık bunları görebiliyorlar. Cuntanın yüzündeki perde her gün biraz daha aralanıyor.

Adının açıklanmasını istemeyen
bir okur/Schwäbisch-Gmünd

Nazi Kamp

Biz Suudi Arabistan'ın Riyad kentinde çalışan bir grup arkadaşız. Biz burada Hitler bozması bir Alman şirketinde çalışmaktayız. Bu şirket bizi sömürüp damarlarımızdaki kanı bir vampir misali emiyor.

Buradaki yönetim şekli, bildiğiniz gibi, gericidir ve ülke emperyalizminin açık pazandır. Burada işçi örgütlenmesi ve işçilerin en basit sendikalaşması kesinlikle yoktur ve yasaktır. Çalışan hiçbir insana sosyal hak yoktur, ilkel bir acık sömürü vardır.

Günde 13-14 saat çalışıyoruz. Buna karşılık ücret, normal saat ücretinden ödeniyor. Başımızdaki posta başları Almanlardır. Bunlar işlerinde en ağır şartlar altında çalıştıyorlar. Tepende dineliyorlar. Bir işçi tuvalete dahi gitse, ya ardisıra gelirler, ya da saat tutarlar

4 metre boyunda ve 4 metre enindeki yattığımız koğuşlarda 8 kişi kayıyoruz. Yemek durumu, sağlık konusunda basit bir kontrolden yoksundur. Yattığımız kampın etrafı 2 metre yüksekliğinde duvarla, surla çevrilidir. Tek kapısı vardır. Bu kapı iş saatlerinde ve bir de paydos saatinde açılır. Diğer zamanlar kapalıdır. Sanki bir Nazi kampıdır.

Aşır Dayı/Riyad

derslerin kömürün yapıldığı leri sürüyorlarmış. Bunu söyleyenler arasında Prof.Dr. Süleyman Çetin Özgülu da bulunuyordu. Süleyman Çetin Özgülu, bu işin gecinen bir göstergesi ydi idi. Ama Tahsin Yılmaz'la kişisel çatışması vardı. Rahatlıkla onun oltanın ucuuna atabiliyorlardı. Sonra buna neden olarak Tahsin Yılmaz'ın bir takım eksikliklerini neden gösteriyorlardı. Sonuçta Tahsin Yılmaz mahkemeden beraat etti. Ama fakültedeki görevine son verildi. Ne var ki tüm cabalana karşılık Süleyman Çetin Özgülu fazisazme yaranamamış. Mart ayı içinde bir gün Sıkıyönetim Komutanlığı'na çağırılarak "emekliliğini istemesi" buyuruldu. Ve bay Çetin Özgülu emekliliğini isteverek şaheden çekildi.

Izmir

**Burası
Ankara-Ulus**

Hergün Ankara'nın meydana gece yarısından başlayıp, gün doğup polisin joplarla saldırmasına kadar komu gıbi insanları doğu taşıyor. Ne ister bu insanlar? Nereye gidiyorlar? Nereye? Nereye? Hergün aynı meydana bulurlar? Bu hasi arı meydana mı, kahve mı, tiyatro salonu mu? Bu insanların ıleri gücükleri, evleri barkları, kaç uyalan yolları mu? Bunlar, bir is bulur muşuz diye her gün, gün doğmadan Ulus meydana nında toplanan işsizlerdir. Yukarıdan emir gelmiş, Ulus meydana nında işçileri birikmiş, diye. Bu fırsattan yararlan nolan polisler işçilerin sırtında job ektiriyorlar. Meydandan işçi toplanmay a gelen patronlar, polis gelmeden o gün lük bir is bulma talebaya yalnızca d rın işsizler yığını arasında, "Sen kö tülüşün yaramazsın", sen iyisin, 10 saat çalışsın gel" diyerek neredeyse badevayısı gibi gülerken paraları ve polisleri toplanmış düşünceleri kabul ediyor. Olan, orada işçi kalarına, polis gelmeden meydana terkettiği ve neler oluyor.

Acıdırım zavallı insanlara. Korkuyla, acıyla kazandıkları paralarla ev mi giçindirecekler, kira mi verecekler, çocuk mu okutacaklar? İş buldukları gün bayram yapmış kadar sevinen bu insanlar daha kaç yıl böyle yaşayabilirler, daha kaç gün polislin jopuna boyun eğebilirler?

Ercan Özdek
Brumoth

– Sen ne dediğini biliyor musun hem şerim, diye işimizde sıkıştı ve devam etti: Zaten anarşistlerden, komünistlerden, sağlam kala kala bir ordumuz kalırdı. Siz böyle kötü laflarla ordumuzu hakaret ediyor, şanını sarıyorsunuz. Böyle şeyler olmaz. Türk ordusunda rüşvetçi yoktur. Böyle şeyleri de bir daha anlatmayın. Bir daha duymayacağım.

Ortaliğı kaplayan sessizliğı yine orta yaşlı işçi bozdu:

-Hemşerim ben orduya hakaret falan etmiyorum. Başımdan ne geçtiyse onu anlatıyorum. Kaldı ki bir tek benim başıma gelmedi böyle işler.

Polis, "Boşver, hadi yahu sen de" der gibi hareketlerle çıktı. Çıkarken de yine tekrar etti:

— Bir sağlam, ordu kaldı, onu da lekelemeyin.

Odada yine biz gurbetçi işçiler kalmıştık. O ana kadar lafa karışmayan yaşlıca işçilerden biri alçak bir sesle:

— Eşşek herif, senin bizim gibi işçi pasaportun yok. Polis, devlet pasaportu var. Tabii ki rüşvet vermezsin. Hele bir işçi girişi yap da görelim, diye söylendi.

Olayı anlatan işçi:
— Şuraya bak yahu, elimizden getirdiklerimiz alınıyor. Rüşvet alanlar suçlu değil de biz anlatıyoruz, suçlu oluyoruz, dedi.

Herkes başıyla onayladı. Odadaki tüm işçiler birbirlerine daha dostça bakıyorlardı şimdi.

S. Kaya/Brüksel

DİKKAT ! Banka hesap numaramız değişti !

Yeni numaramız: Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität
Postcheckkonto 4614 32-100, BLZ 100 100 10, Postscheckamt
Berlin-West

Türkiye Postası

ABONE FISI

Adı, SOYADI:

Adresi:

Check: _____

ABONE ÜCRETİNİ (Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postscheckkonto 4614 32-100, BLZ 100 100 10 Postscheckamt Berlin-West) HESABINA YATIRINIZ. HAYALE MAKBUZUNU ABONE FİSİ İLE BERABER

Türkiye Postası Abone Servisi Donan Str. 1 1000 Berlin 44

ADRESİNE GÖNDERİNİZ. GAZETEMİZ DERHAL DÜZENLİ OLARAK ADRESİNİZE GÖNDERİLMEMEYE BASLANACAKTIR.

Abone süresi: 6 aylık (12 sayı)
1 yıllık (24 sayı)

Abone bedeli :	F.Almanya	Belçika	Danimarka	Fransa	İngiltere	Hollanda	İsveç
6 aylık.....	30,-DM	600BF	120Krn	85FF	8.40£	35G	95Krn
1 yıllık.....	60,-DM	1200BF	240Krn	170FF	16.80£	70G	190Krn

İtalya'da Barışseverler ABD üssünü bloke etti

● Avrupa'nın çeşitli yerlerinden gelen 1500 barışsever üssün dört giriş kapısını üç gün süreye bloke etti.

İtalya'da Sicilya'nın Comiso kentinde Cruise roketlerinin yerleştirileceği ABD üssü 6-7-8 Ağustos tarihlerinde Avrupa'nın ve İtalya'nın her yerinden gelen 1500 barışsever tarafından bloke edildi. Üç gün süren eylem boyunca üsse giriş kısıtlanarak verilmeydi. Geniş ilgi uyandıran eylemi çevre halkı barış savaşçılarına sürekli yiyecek ve içecek taşıyarak destekledi.

Başarıya gerçekleştirilen eylemde, son anda İtalya polisinin ve "Otonomi Grubu" adı verilen anarşist bir grubun provakasyonları sonucu olaylar çıktı. On civarında ağır olmak üzere 60 kadar göstericinin yaralanması, demokratik kamuoyu tarafından sert bir şekilde eleştirildi.

Comiso (İtalya)
Polis barışseverlere gösteri alanının dışında saldırdı

İzlenim

Comiso'da üç sıcak gün...

Duyduk ki, İtalya'nın Sicilya'sında bir yerlerde Comiso diye bir kent varmış. Bu kentin insanları Comiso'nun sessiz bir taş yığınına dönmüşleri istemiyorlarmış. Amerikan roketlerini istemediklerini tüm dünyaya duyurmaya karar vermişler.

Haberleri bize de ulaştı. Onbiniyirmiz, yüzbinlerimizin memleketle hasret gidermeye gittiği günlerde bir de cadun ve uyku tulumunu sırtlayıp Comiso yoluna düştük.

Sicilya'nın en güney ucunda, otuzbin insanın yaşadığı Comiso'yu İtalya'nın diğer kentlerinden ayrıran özellik Cruise Missiles denilen 20 kadar Amerikan roketinin buraya yerleştirilecekti olması... Söylenişine göre bu roketlerin bir özelliği de sosyalist ülkelere olduğu kadar Ortadoğu'ya ve özellikle Kuzey Afrika ülkelerine yönelik olmaları.

Akşamlar kentin orta yerinde küçük meydan bayram yerini döndüğü. İtalyan barışsever dostları bildirdi dağıtıyorlardı meydandaki Comissolulara. Bildirdi dedimiz de 1 Amerikan doları. Büyüklüğü,

rengi aynı. Üzerine barış yanlısı sloganlar yazılmış ve bir de "sahtirdi" damgası vurulmuş ki, yasal bir zorluk çıkmasın. Biz de birer dolar aldık elimize ve çevremizdekilere dağıtmaya başladık. Guisepp'e de işte orada tanıştık. Stuttgart'a mermer işleyen bir işyerinde çalışmış 15 yıl. "Bir sene kadar oluyor" diyor, dönmüş Comiso'ya ve küçük bir işyeri açmış. "Burada referandum yapıldı" diye anlatıyor Guisepp'e "Hepimiz roketleri istemiyoruz diye imza verdik. Comissoluların çoğunluğu imza verdi. PCI bürosundan sorup öğrenebiliriz".

PCI (İtalya Komünist Partisi) bürosundan öğrendiğimize göre referandum tüm Sicilya'da yapılmış. 1 milyon üzerinde Sicilyalı ve bu arada 14 bin Comissolu "hayır" demiş Amerikan roketlerine. "Çoğunluk gerçekten istemiyor roketleri" diyor PCI sözcüsü. Fakat son dönemde meydana gelen bazı olaylar var. Örneğin "Otonomistler" var. Bunlar terör yolu ile roketlere karşı çıkmayı savunuyorlar. Kitleler bunu kabul etmiyor. Kitleler zaten terörden bıkmış, korkmuş İtalya'da.

Yalnız unutmamak gerekir, Roma'da, Washington'da alınan kararlarla halka rağmen roketleri buraya yerleştirmek istiyorlar.

5 Ağustos akşamı Comiso'nun orta yerindeki alanda büyük bir toplantı yapıyor. Herkes toplantıya katılıyor. Ardından konuşmacılar mikrofonu kaparak konuşuyor, konuşuyorlar. Enson yaşıca birisi geliyor mikrofona. Comiso'nun hatırı sayılır kişilerini olduğunu öğreniyoruz. "Yarın sabah Amerikan üssünün önüne hepimiz gidelim, gidelim ki göstereyim bu roketleri istemediğimizi Roma'ya, Washington'a ve tüm dünyaya" diye bitiriyor konuşmasını. Ve gidiyor Comissolular. 6 Ağustos Cumartesi, sabahın saat 5'inde, bir insan sel halinde gidip Amerikan üssünün kapılarını tutuyorlar. Günün yükseliş de sıcak olanda, su bidonları duvarın üzerine koyuyorlar Comiso köylüleri. Kasabaların domates, üzüm, karpuz getiriyor bir diğeri. Üç uzun gün, üç sıcak gün. Comiso'nun insanları, kentlerinin günün birinde bir taş yığınına dönüşmesini istemediklerini dosya dosya düşünüyorlar...

Resul KALFA

Sendikalar ve Barış Örgütleri 1 Eylül Dünya Barış Gününe Hazırlanıyor

İkinci dünya savaşının başlangıcı olan 1 Eylül'de barışseverler her yıl olduğu gibi bu yıl da savaşa ve silahlanmaya karşı seslerini yükseltecekler.

İkinci dünya savaşında 20 milyon insanın yitiren Sovyetler Birliği'nde, 132 milyon sendikacı işçi 1 Eylül'de yapacakları yığınsal toplantılara barış korumak için kararlara imza edecekler.

Federal Almanya'da da DGB'ye bağlı sendikalar her eyaletle, çeşitli kentlerde ve yerleşim merkezlerinde "Bir daha savaş olmasın, silahsızlanma günümüzün en önemli görevi" belgisi altında toplantılar ve gösteriler düzenleyecekler. DGB'nin 1 Eylül'de Batı Almanya'da yapılacak barış gösterileri ve mitinginde, Sovyetler Birliği'nden bir sendikacı ile

ABD'den gelen bir sendikacının konuşma yapacakları açıkladı.

1 Eylül toplantıları sonbahardaki barış gösterilerinin de hazırlığı olacak. Federal Almanya'da 15-22 Ekim tarihlerinde barış girişimleri Avrupa'ya yerleştirilecek yeni atom roketlerine karşı savaşa halkları düzenleyecekler. Bonn'da, Hamburg'da ve diğer kentlerde "Pershing ve Cruise roketlerine hayır demenin zamanıdır" belgisi altında büyük toplantılar düzenlenecek.

Yunanistan'da Türkiye Halkı ve Gençliği ile Dayanışma Haftası düzenlendi

Yunanistan Komünist Gençlik Örgütü (KNE)'nin Temmuz ayı sonunda Yunanistan'ın değişik alanlarında düzenlenen bir haftalık "Türkiye Halkı ve Gençliği ile Dayanışma" etkinliklerine IGD aktif olarak katıldı. Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komite üyelerinin, büyük olan Ritsos'un ve yaklaşık yedi bin kişi-

nin katıldığı etkinlikler süresinde IGD, tüm adalarda afişleme yapıp, bildiri dağıtarak, Türkiye'nin ve Türkiye'nin gençliğin sorunlarını dile getirdi.

Son dayanışma etkinlikleri ile Yunanistan'daki 6 aylık dayanışma eyleminin sayısı IGD-KNE olarak 47'yi, genel olarak da 22'yi buldu.

İstanbul'a hiç bomba düşmese!

Cüneyt BAŞBUĞ

"AMAN tanrım ne yaptık!" Bu tepkinin sahibi Robert A. Lewis. Lewis bundan 38 yıl önce, 6 Ağustos günü Hiroşima'ya atom bombasını attı. B-29 uçağının pilotlarından biri. Geçtiğimiz yıl sonlarına doğru bir karpuz kazı sonucu olan Lewis, en yakından tanık olduğu yıkımı ancak bu ezberle ifade edebiliyordu. "Aman tanrım, ne yaptık!" LEWIS'in binlerce metre yüksek-

alışveriş çarşısı, yüzlerce ilkököl ortaokulu, işeler, Teknik Üniversitesi, Güzel Sanatlar Akademisi, Halk Sırtları, çarık sokaklar, gecekondular, vapurlar dolusu iskele, iskeler dolusu vapur... Bütün bunlar ilk anda yok oldu, geride daha önce neye benzediklerine dair bile bir iz bırakmadı.

VE sonra, "Kadıköy, Acıbadem, Bul-

BİLMECE - BULMACA-SATRANÇ

Bulmaca

SOLDAN SAĞA
1. İnsanlık tarihinin 1917'de yaşadığı dönüm noktası, 2. Yeryüzünün en fazla su taşıyan ırmağı-Kural-Altın ıplığı, 3. (Tersi) Bütün, kdl-Budalanın tersi-İki cismnin, noktının çizginin ortasındaki kalan bölüm, 4. (Tersi) Bilimsel sosyalist öğretinin kurucusu (Türkçede okunduğu gibi)-Bir göçmen kuş, 5. Buna-Kimi dillerde Ortadoğu yerine kullanılan bir terim, 6. "Gözünü işaret edilen yere çevir" anlamında bir emir-Kederli, üzüntülü-Talim, tim, 7. Sıvı durumdaki maddelerin içi kullanımlar bir kimyasal terim-İki kez yinelenirse suyu doya doya, tadını çaka çaka içmek anlamına gelir-On altı tahta oynanan, satranç benzeri zeka oyunu, 8. Ustaya yardımcı olan, çırak-Ön adı Zeki Ferit olan, klasik batı müziği alanında bestelerine ünlü bir müzیکimizin soyadı-Bir organımız, 9. Geçici olarak verilen ve triptik otolarda kullanılan uluslararası trafik plakası harfleri-Çok cabuk üreyen dikenli bir ot-(Tersi) Sahip, 10. Bebek doğurtan kadın-İkl bir silah-Türk sosyalist Marks'ın bir iktis sözcüğü, 11. Atı, geçmişin tersi-(Tersi) Ordunun önkü kolan (eski dil), 12. Cüzzam hastalığının bilimsel adı-Bayramlarda kurulan ve altında geçit töreni yapılan süleme.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Dede Korkut masallarında bir kahraman, 2. Halk ağzında gırtlak-"Bulmak için caba göster" anlamında bir emir-Futbolda savunma oyuncusu, 3. SODEP'in şimdiki genel başkanı, 4. "Canını sık, kederlerini" anlamında bir emir-İnsanoğlunun ilk ehlileştirildiği hayvanlardan biri-Dört mevsimin en sıcak-Kolunun ucundaki, 5. Kadınların süslenmeleri için kullanılan koku, boya pudra gibi araçları üreten sanayi kökü-Ispanyolcada "Yaşa", 6. İslam tasavvufunda "Tanrı benim" anlamında ünlü bir söz (iki kelime)-Askerin savaş dışında kullandığı sapka, 7. Türk lirasının yüzüde birinin kısa yazılışı-Demir'in partisinin kısa yazılışı-Kolunun binde birinin kısa yazılışı, 8. İnsani da içeren bir canlı sınıflama terimi (iki sözcük), 9. Eski dilde su-Giyimi, kuşama, ense,kulağı yerinde olanlar için kullanılır, 10. (Tersi) Eski dilde bayram-İl. Mesrutiyet ile Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde ün yapmış bir operet yıldızi-Beygir, 11. Davranışları anlamlı, gözcülü olan-Belli meslekten bir zenaatkar grubunu barındıran çarşı, 12. Alanın tersi-Zengin evi, 13. Çocuk dilinde ayi-(Tersi) Aynın evi, 14. Alevin bıraktığı yağı kara iz-Dernek ve benzeri kuruluşların üyelerinin toplandığı yer-Amerikan askeri polisinin kısa yazılışı, 15. Üçüncü nota-Bir düzlemim yerle yaptığı açt-(Tersi) Müzikte durak, 16. İşlet, belirti-İskambilde bir kağıt (iki sözcük).

Satranç

Dünya şampiyonu Anatoli Karpov, Moskova'daki ustalar turnuvasını birincilikle bitirerek, 1976'dan sonra ikinci kez Sovyetler Birliği şampiyonu oldu. Dünya şampiyonluğu için mücadele eden 4 adaydan birisi olan Garri Kasparov, turnuvaya katılmadı. Ağustos içinde Kortschnoj ile yapacağı maçtan önce rakibine açılışları hakkında ipucu vermek istemeyen Kasparov'a, geleceğin dünya şampiyonu gözüyle bakılıyor.

Karpov'un, bu turnuvada kazandığı maçlardan, İspanyol açılışıyla başlayan birisini aktarıyoruz.

İspanyol Partisi

Beyaz: Karpov Siyah: Yusupov

1. e4,e5 2. Af3,Aç6 3. Fb5,a6 4. Fa4,Af6 5. 0-0,Ae4: 6. d4,b5 7. Fb3,d5 8. d.e, Fe6 9. c3,Fe5 10. A(b1)d2,0-0 11. Fe2,Ff5 12. Ab3,Fg6 13. A(d4)d4: 14. e.d.a5 15. Fe3,a4 16. Ad2 (Karpov c-hattını kalelerle ele geçirmek için oyununu geliştiriyor).

16...a3 17. Ae4:a3 18. Kb1,Fe4: 19. Kb2: Vd7 20. Fd3,Fd3: 21. Vd3:K(8)b8 22. K(f1)b1,b4 23. h3,b6 24. Kc1,Kb6 25. Vb1, K(a8)b8 26. Kc5,Ad8 27. K(c5)c2 Ac6 28. Vc1,K(b8)b7 29. Kc5,Ae7 30. Şh2,Af5 31. K(b2)c2,Kg6 32. Kc7: (c-pionunu kaybeden Yusupov artık tek şansını şaha saldırmakta görüyor).

32...Kc7:33. Kc7: Vb5 34.g4,Ab4 35. Kc8+ Şh7 36. Vd1, Va6:37. Kc2,f538. Şg3, f6 (At şahı tuzağa çekmeye çalışıyor) 39.Şh4: Sağlam sınırları sahip olmak gerekçesiyle, ama A-diyen B-de demeli) 39...g3: 40.f4, Ve4, Vh5: Ve7+42.Şh3: Vd7 (K33 hamlesi ile tehdit var. 43... Vb5+ kuvvetli bir cevap, ama Karpov'un cevabı da iyi.) 43.Kh2: Vd7+44.f5, Şyah terkeder.

LEWIS'in birincilik oltu yükseklikte uçarken tankı oturma deşeti onbinlerce Japon yakından yaşadı. Yüzbinler üzerinde insan bir anda kömüre, yarımış et yığınlarına döndü. Atom bombası çocuk, ana, yaşlı, genç demeden insanları kavurdu, evleri yıktı. Aradan 38 yıl geçmesine karşın etkileri hala sürüyor. Binlerce insan bombanın neden olduğu dehşetlini dolaylı aç çekmeye devam ediyorlar. Bebelər, bunca yıl önce yaşamış dehşetlini dolaylı hala sakat doğuyorlar.

UGURSUZ 6 Ağustos'un yıldönümü her yıl olduğu gibi bu yıl da bütün dünyada nükleer savaş karşı eylem günü olarak anıldı. İnsanlar bundan 38 yıl önce onların bir daha tekrarlanmaması için alanları doldurdular. Hiroşima'da milyonlarca barışseverin katıldığı anma toplantısı düzenlendi.

6 AGUSTOS'un yıldönümü her geçen gün nükleer savaşta bir ileri karakol durumuna sokulan Türkiye'nin, insanları için de çok büyük önemler taşıyor. Cunta, ulusal onurumuzun, topraklarımızın yanısıra kentlerimizi de sunuyor ABD emperyalizmine, İstanbul'umuz, Ankara'mız, İzmir'imiz, Adana'mız, Diyarbakır'ımız nükleer bombaların ilk hedefleri haline getiriliyor.

"İSTANBUL'da Taksim meydanının yaklaşık iki km. üzerinde yalnızca 1 megatonluk bir nükleer bombanın patladığını düşünelim!" diyor Haluk Gerger "Mayınl Tarihada Dış Politika" adlı kitabında. (Bilim ve Sanat, Mayıs 1983) "Bombanın ilk etkisiyle insanları Harem, Üsküdar, Ortaköy, Mecidiyeköy, Eyip İskelesi, Atikali, Fatih, Belediye Sarayı, Hipodrom, Sultanahmet Camii'nden geçen daire içinde kalan bölgede hiç bir şey kalmaz. Bölgede bulunan tüm insanlar ölür".

BU bölgede oturan tanıdıkları olmayan var mıdır? Çivil civil Galata Köprüsü, balıkçılar, hep kalabalık Mahmutpaşa, Mersin Çarşısı, renkli Beyoğlu Çiçek Pasajı, birahaneler Dolmabahçe Sarayı, Stad, güzeline Ortaköy Camii, Eypusultan, deniz kıyısı çay bahçeleri, Sultanahmet Çarşısı, Topkapı Sarayı, Taksim, Şişli Osmanbey'de sinemalar, irili ufaklı

Ve sonra, "Kadıköy, Acıbadem, Beşiktaş, Çengelköy, Vanıköy, Bebek, Gümüşsuyu Caddesi, Koca Mustafa Paşa Camii, İmrahor Camii'nden geçen daire içinde bulunan bölgedeki çok büyük binaların isketleri ayakta kalır. Öteki tüm yapılar yerle bir olur. İlk anda bölgedeki insanların yarısı daha ölür, öteki yarısı yaralanır." Yani nükleer ölüm bitmiyor. Kuzguncuk'tan Aksaray'a, Kadıköy'den Arnavutköy'e işiyla, yarınginla, işiyla sürüyor. İnsanlara neden olduğunu, ne olduğunu anlamadan ölüm getirerek... Belki yukunun en güzel yerinde, belki işe, okula yetişme telaşında. Hiroşima tankıları "büyük bir ışık gördük ve sonra her şey bitti, ölümdüde duran kent çok ılık gitti" diyorlar, Farkına varılabilen, arkasından her şeyin çok olduğu bir ışık ancak.

6 AGUSTOS 1945'den bu yana teknik çok gelişti. Emperyalizm bütün gücünü ölümlü silahları üretmeye devam ediyor. Bugün artık Hiroşima'ya atılan bomba çocuk oyuncağı gözüyle bakılıyor. Aynı yazısında Haluk Gerger "İstanbul'un merkezinden beş km yükseklikte patladan 25 megatonluk bir nükleer bomba işe ilk anda iki milyon insanın ölümüne, birçok milyon insanın da yaralanmasına yol açacaktır" diyor. Yani toplu yıkım.

BOYLE bir yıkım ölenlerin olanaklı olup olmadığının sorun gülmüdüde her şeyin üzerinde bir önem taşıyor. Bizlerin insanlık adına sevindirici bir olgudur ki, barışseverler bu soruyu olumlu olarak yanıtlıyorlar. Savaş ölenlebilir. Bu soruyu yanıtlamanın da ötesinde savaşın nereden ölenlebiileceğini gösteriyorlar. Hayatın sürdüğü her yerde. Küçük hapishane hücrelerinden kentlerin en işlek alanlarında, doğum dairelerinde ameliyathanelere, hayatın direndiği her yerde savaşarak nükleer yıkımı önleyebiliriz.

6 AGUSTOS 1945'in tarihini sayfa larında, ders alınan kötü bir anı olarak kalmaması, ne İstanbul'un ne de dünyanın bir başka kentinin Hiroşima'nın tanık olduğunu yaşamamasının insanlığın, yani bizlerin elinde olması gerçekten çok sevindirici bir olgudur.

Batı Avrupa'nın gözleri Türkiye'nin üzerinde

Yurtdışındaki açlık grevleri hedefine ulaştı

Türkiye'deki hapisanelerde 2500 politik tutuklunun 7 Temmuz günü başlattıkları açlık grevleri ile dayanışma ve Türkiye'deki son gelişmeleri Avrupa kamuoyuna duyurmak amacıyla Ağustos ayı başında Batı Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde başlatılan açlık grevleri ve dayanışma eylemleri başarıyla sonuçlandı. Bu eylemler yapıldıkları ülkelerin televizyon, radyo ve basınında geniş bir biçimde yansdı. Ayrıca siyasi partilerden, sendikalar, çeşitli yığın örgütlerinden, kiliselerden geniş destek sağlandı.

Bunun yanında, dayanışma eylemlerinin bütün ülkelerde yurt dışındaki Türkiye'li ilerici güçler ve göçmen işçi örgütleri arasındaki eylem birliğinin gelişmesine ve güçlenmesine de önemli katkısı oldu.

F. Almanya: SPD ve Sosyalist Enternasyonal politik tutukluların durumunu ele alacak

Temmuz ayının sonunda Bonn'da DİDF, ATİF, AV, Dev-Genç, Kawa, Devrimci İşçi, Serxewben, Devrimci Kurtuluş Proleter Dayanışma, İşçinin Sesi ve DHB'nin ortak bir komite oluşturarak 150 kişinin katılımıyla başlatılan açlık grevi sürerken, 10 Ağustos günü Köln'de bir "Yüzyıl Nibesi" başlatıldı. Bunun dışında Krefeld, Düsseldorf, Duisburg, Stuttgart, Dülmen, Düsseldorf, Bremen, Nürnberg, Aachen, Oberhausen, Wuppertal, Kassel ve Batı Berlin'de çeşitli dayanışma eylemleri düzenlendi.

Bonn'daki açlık grevi ve 4 Ağustos günü gene Bonn'da düzenlenen basın toplantısı ve Türkiye-Yüksekeliği önündeki gösterinin kamuoyunda geniş yankılar uyandırmıştı. Sonra, DİDF'in 10 Ağustos günü Köln'de Dom Kilisesi önünde başlattığı üç günlük "Yüzyıl Nibesi" de 50'den çok politik sendikal demok-

lenen eylem boyunca Alman ve değişik uluslardan turistlerden oluşan 855 kişi ile ikili bilgilendirme konuşmaları yapıldı. Eylemi destekleyenler arasında Alman Komünist Partisi, Yeşiller Federal Parlamento Grubu, Demokratik Hukukçular Birliği, Ticaret-Banka-Sigorta İşçileri Sendikası, Bilim ve Eğitim Sendikası ve Uluslararası İnsan Hakları Birliği gibi kuruluşların bulunuyor.

Eylemin birinci günü yerel ve federal çapta yayın yapan gazete ve haber ajansları, televizyon ve radyo ekipleri de eylemi bizzat yerinde izlediler.

Bu arada DİDEF Genel Başkanı Hasan Özcan'ın bayırsuna Willy Brandt adına verilen yanıtta, "Türkiye'deki politik tutukluların kaderleri konusunda SPD ve Sosyalist Enternasyonal örgütlerinde görüşülmektedir ve durumların düzeltilmesi için çaba

Danimarka: Tutuklular için 7 bin imza

Kopenhag'da Danimarka-Türkiye Dayanışma Komitesi, Danimarka Türküyel İşçiler Birliği, Danimarka Kürdistan Kültür ve Dayanışma Birliği, KKDK-Federasyon Danimarka Komitesi ve Emeğin Birliği'nin ortaklaşa olarak 6 Ağustos günü başlattıkları açlık grevi boyunca Danimarka halkından 4 bin imza toplandı. Ayrıca 20-21 Ağustos günleri yapılan ve 150 bin kişinin ziyaret ettiği Danimarka Komünist Partisi'nin yayın organının festivalinde de iki ayrı masa açan Türkiye Danimarka Dayanışma Komitesi ve Danimarka Türküyel İşçiler Birliği Türkiye'deki politik tutuklularla dayanışma için halktan 3 bine yakın imza topladılar. Danimarka'da toplanan yaklaşık 7 bin imza arasında ünlü politikacılar, sanatçılar, yazarlar ve sanatçılar da yer alıyor.

Fransa: CGT, FSFP ve FKP dayanışma eylemlerine aktif katıldılar

Türkiye'de politik tutuklular tarafından yapılan açlık grevlerine dayanışma çerçevesinde, Fransa'da başlatılan grev 12 Ağustos Çarşamba günü sona erdi. Aynı gün, Yılmaz Güney'in başkanlığındaki "Grey Dayanışma Komitesi" tarafından yapılan basın toplantısında, Y. Güney, yazar Heinrich Böll, rejisör Antoine Vitez ve şarkıcı Taka İncez'in imzaladığı bir protesto mektubunun Türkiye Bakıyeliği'ne gönderileceği söylendi. Öte yandan, 7 Eylül'de en az 12

Hollanda: Dışişleri Bakanı tutuklular konusunda açıklama yapacak

Altı örgütün gerçekleştirdiği ve dört örgütün de desteklediği 9 Ağustos tarihinde başlayan açlık grevi 60 kişi katıldı. Eylem Hollanda radyo, TV, basın ve yayın organları geniş yer verdi. Açlık grevini pek çok Hollandalı örgüt ve kişinin yanı sıra DISK temsilcisi Yücel Top ve Bank-Sen Genel Sekreteri Yücel Çubukçu da ziyaret ederek dayanışmalarını bildirdiler.

Hollanda'daki faşist-ırkçı parti dışında

Belçika: Sendikalar açlık grevine katıldılar

BTB, Demokrasi İçin Birlik Belçika Komitesi, Devrimci Halkın Birliği, Devrimci İşçi, Halkın Kurtuluşu, Partizan ve Tekoşin'in eylem birliği ile 11 Ağustos tarihinde başlatılan üç günlük açlık grevine, Yunanistan Komünist Partisi'nden iki kişi, Belçika Genel İş Federasyonu ve Hristiyan Sendikalar Federasyonu temsilcileri de katıldı.

Belçika basın, radyo ve televizyonunun geniş yer verdiği açlık grevi, Belçika'da yaşayan Türküyeliler ve ilerici demokrat Belçikalılar arasında derin yankılar uyandırdı.

kalan bütün partilerin baskısı sonucunda Hollanda Dışişleri Bakanı Türkiye'deki politik tutukluların durumu konusunda bir açıklama yapmayı kabul etti. Ayrıca FNV sendikasındaki bir temsilciden, Türkiye ile Dayanışma Komitesi'nin parlamentarı bir üyesinden ve bir doktordan oluşan 3 kişilik bir heyetin önümüzdeki günlerde hapisanelerin durumunu incelemek üzere Türkiye'ye hareket etmesi bekleniyor.

İsviçre

Dört örgütün başlattığı açlık grevi sendikaların ve kilisenin desteğini sağladı. Sosyal Demokrat Partisi Kenan Evren'e ve İsviçre Dışişleri Bakanlığı'na gönderdiği yazılarda Türkiye'deki politik tutuklularla dayanışma içinde bulunduğunu bildirdi. Ayrıca Hristiyan Metal İşçileri Sendikası, Cenevre Sosyal Demokrat Partisi ve İsviçre Arbeiterhilfswerk de açlık grevlerine dayanışma mesajları gönderdiler.

Yunanistan

Türkiyeli bütün örgütlerin ortak girişimiyle 9 Ağustos günü başlatılan 4 günlük

çinleri, başlatılan 8 günlük iş grevini 17'de 30'ün çok peşinde, sendikalar, demokratik örgüt ve çoklu girişimlerin desteği- ni sağladı. Kentin en işlek yerinde düzen-

İsvç: Göçmen İşçiler Bakanı hükümetin dayanışmasını iletti

BIRKOM, İSTİB, İŞİ Gerçeği, Partizan Yolu, Kürt Federasyonu, Kawa, Emegün Birliği, Halkın KUTuluş, DİB-FAK, Gerçek ve KUR'un eylem birliği yaparak 5 Ağustos günü başlatılan açık grevinin dördüncü günü Upsalla kentinde de ikinci bir grev başlatıldı. Stokholm'de 15 kişiyle başlayan grev iki kişilik 64 kişiye ulaştı. Açık grevine katılanların 12 Mart döneminde cezaevine girerek 8 yıl hapis yatmış Yusuf Küpeli de yer alıyordu. Bu eylem geçmişte yapılanların aksine İsveç kamuoyunda çok geniş yankılar yarattı. Grevi örgütleyenlerin oluşturdukları ortak komitenin partisi, uluslararası Af Örgütü ve diğer demokratik kuruluşlarla ve televizyon, radyo ve basında sürekli ilişki içinde olması ve bilgi aktarması eylemin etkisini artıran önemli bir faktör oldu. Sosyal demokrat hükümetin Göç-

menler Bakanı Anita Gradin, gönderdiği bir yazılı mesajda grevçilerin dayanışma içinde olduklarını ve Türkiye'de insan haklarına saygılı demokratik bir düzenin gerçekleşmesi için kendilerine düşen görevi yerine getireceklerini bildirdi.

Bütün günlük gazeteler ve sendika yayınları bir yandan açık grevine yer verirken, Türkiye'de demokrasiye geçiş adı altında diktatörlüğün kurumsallaştırılma çabasının artık anlaşıldığını yazdılar. Televizyon haber programında aynı konu mahkemelerden görüntülerle verilirken açık grevine katılan bir kişi görmüş olduğu elektrik iğnesini anlattı. İsveç Radyosu da grevleri haber programlarında sık sık duyururken, Türkiye yayın yayın Merhaba ve Stokholm'de Bu Hafta radyoları grevleri yerinden röportajlarla verdiler.

Kez yandı, FTİB'in sağını ve diğer kez Türkiye işçi örgütünün katılmıy- la toplanan FGT, Fransız Sosyalist Birlik Partisi, CGT, Komünist Genişlet Hareketi ve Fransa Türkiye Dostluk Derneği'nden oluşan altı Fransız örgütü Türkiye'deki açık grevleriyle dayanışma amacıyla birlikte eylem karar aldılar. Altı örgüt 26 Ağustos günü Türkiye Büyükelçiliği önünde bir gösteri düzenlediler.

Ayrıca Anadolu-Der, Birlik Yolu, Emegün Birliği, FTİB, Gerçek Yolu, Gerçek, İşçi Gerçeği, Kürdistan İşçi Öğrenci Birliği ve Koçkak taraftarları ortak olarak bir bildiri yayınlayarak, bu mitingi bütün güçleriyle desteklediklerini açıkladılar.

Avusturya

Avusturya'da biri Viyana'da 5 Ağustos günü başlayan, ötekisi Innsburg'da 13 Ağustos günü başlayan ilk açık grev yapıldı. Avusturya televizyonunun ve basının da yer verdiği açık grevini Türkiye işçiler de izlediler.

İçişleri Bakanlığı denetimci yardımcısı, İçişleri Bakanlığı Başbakanı Behice Boran, DİSK adına Yücel Top, Nakipat-ış Başkanı Şemsi Erkan, DİSK Genel Sekreter Yardımcısı Sina Pamukcu ve gazeteci Doğan Özgüden'in de aralarında bulunduğu çok sayıda ilerci, demokrat Türkiye grevçileri ziyaret ederek hareketi desteklediler.

Şimdi daha da güçlü!

Batı Avrupa'nın 10 ülkesinde Türkiye'deki politik tutuklularla dayanışmayı sağlamak ve Avrupa kamuoyunu hareketi çekirmek amacıyla yürütülen açık grevleri ve dayanışma eylemleri ileriye işi tutan önemli sonuçlar doğurdu. Başarıyla ve eksikliklerinden çıkan derslerle yurt dışındaki bütün Türkiye ilerci güçler ve örgütler için ileride doğru atılması önemli bir adım oldu.

Her şeyden önce, Batı Avrupa ülkelerindeki kamuoyunun, politik partilerin, sendikaların, ilerci ve demokrat yığın örgütlerinin, kişilerin dikkatlerinin bütün ülkelerde, aynı anda Türkiye üzerinde toplanması sağlandı. Bu güçler cuntaya karşı harekettelerdiler. Bu başarmın önümüzdeki dönemde daha da bol ürün vereceğinden kuşku yoktur.

İkincisi, bu eylem Batı Avrupa'da Türkiye ilerci güçleri hem tepede hem tabanda bir araya getirdi. Bu kadar geniş bir birlik üç yıldır ilk kez sağlandı. Türkiye politik parti ve akımlar arasında sıcak ilişkiler kuruldu, önyargıların kırılması önemli bir adım atıldı. 12 Eylül'ün üçüncü yılının bütün Batı Avrupa'da protesto edilmesi amacıyla süren eylem birliği çalışmalarını daha da güçlendirdi.

Üçüncüsü, eğer aralarında uyum sağlayabilirlerse, yurt dışındaki Türkiye ilerci güçlerin aynı anda, aynı hedefe doğru hareketi çeğilecek ve kendileriyle birlikte bütün bir Avrupa kamuoyunu da hareketi çeğilecek güce sahip oldukları görüldü. Örneğin Türkiye'de 6 Kasım'da yapılacak seçimlerde takınılacak böyle ortak bir tutumun ne kadar etkili olabileceği ortaya çıktı.

Dördüncüsü, eğer eylemler Batı Avrupa'da üç yıldır genellikle birbirinden kopuk olarak yürütülen dayanışma hareketlerinin tek bir merkezde toplanmasının olanaklı olduğunu, hatta bunun zorunlu olduğunu bir kez daha gösterdi. Böyle bir merkezli dayanışmanın gerçekleşmesi için gerekli maddi ve psikolojik temel in varolduğu görüldü.

Eksiklikler de yok değildi. Bunlardan birincisi, bazı ülkelerde olduğu gibi, eylem başlatılanın hareketin genişlemesi, güçlenmesini engelleyici, öteki güçleri dışlayıcı tutumlarıydı. Bu tutum ileriye dönük eylem birliği çalışmalarına zarar verdiğini, kamuoyunu çok daha geniş bir biçimde etkileme fırsatının kaçırılmasına da neden oldu. Bonn'daki, İsveç'teki ve Fransa'daki açık grevleri buna örnekler. Danimarka, İsveç, Yunanistan, Hollanda ve Belçika'daki eylemlerde daha başarılı sonuçlar alınabilirdi, bunun başlıca nedenlerinden birisi de sağlanan eylem birliğinin genişliği olmuştur.

Herkesin üzerinde birleştiği bir başka eksiklik, "refleks dürtülüğü"dür. Türkiye'deki politik tutuklular açık grevine 7 Temmuz'da başladıkları halde, Batı Avrupa'daki Türkiye ilercilerin hareketi çeğilebilmeleri Ağustos ayını bulmuştur.

Sağlanan başarıyla, eksikliklerden çıkan derslerle herkesin üzerinde birleştiği sonuç şu oldu: Şimdi hep birlikte daha da güçlüyüz!

Türkiyeli yazar, gazeteci, sanatçı ve sendikacılar Bonn'da basın toplantısı yaptılar

Tulpenfeld otelinde yapılan basın toplantısına katılanlardan bir grup. (Soldan sağa): Atilla Keskin (Bonn açık grev komitesi sözcüsü), Kamil Taylan, Dursun Akçam, Nazım Alfilci, Melike Demirağ, Ömer Polat, Aydın Engin, Ahmet Kardaş, Filiz Kardaş, Alimun gazeteci Jürgen Roth, Zeki Kılıç, Gültekin Gazioglu ve Yaşar Arkan.

adına Dursun Akçam, Zeki Kılıç, Ahmet Kardaş, Gültekin Gazioglu, Ömer Polat, Kemal Uzun ve Arif Özerin açık grevine iki gün süreyle katıldılar.

Türkiyeli yazar, gazeteci, sanatçı ve sendikacıların Federal Almanya'daki meslektaşlarına seslenerek onları Türkiye halkıyla ve hapisteki tutuklularla dayanışmaya çağırıldıkları basın toplantısının altından şu imzalar yer alıyordu:

Dursun Akçam (yazar), Nazım Alfilci (radyo programcısı), Yaşar Arkan (sendikacı), Nihat Behram (şair), Enis Coşkun (Türkiye Barış Komitesi Genel Sekreteri), İsmail Çoban (ressam), Melike Demirağ (aristid), Aydın Engin (gazeteci), Gültekin Gazioglu (sendikacı), Mehmet Karaca (sendikacı), Filiz Kardaş (gazeteci), Ahmet Kardaş (gazeteci), Aydın Karabaşan (ressam), Zeki Kılıç (sendikacı), Doğan Özgüden (gazeteci), Arif Özerin (sendikacı), Ömer Polat (yazar), İbrahim Sevinçli (sendikacı), Kamil Taylan (gazeteci), Yücel Top (sendikacı), Sanar Yaratapan (besteci), Kemal Uzun (sendikacı).